



**Ioannis De Lvgo Hispalensis, Societatis Iesv, S. R. E. Tit.
S. Balbinæ Presbyteri Cardinalis, Dispvtationes
Scholasticæ, Et Morales De Virtvte Fidei Divinæ**

Lugo, Juan de

Lugduni, 1656

XIII. Insertur ex dictis differentia inter habitum fidei, & habitum Theologiae:
vbi de distinctione fidei à prudentia infusa.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-81031](#)

²⁵⁴ Obiectis tamen primò, quia hoc quod est, do-
minum istam tradi ab Ecclesia, testatur iste im-
mediatus magister per priuatam auctoritatem, quam
habet; ergo sicut ista priuata auctoritas sufficit, ut audiens moueat ad credendum hanc
Ecclesie doctrinam; sic etiam eadem priuata
auctoritas sufficeret ad credendum hoc obiectum
fuisse olim reuelatum, licet nec implicite conci-
peretur auctoritatem Ecclesie id docentis. ²⁵⁵ Spon-
deretur, negando consequentiam: non
sufficit æqualiter priuata auctoritas ad omnia
persuadenda: sufficit quidam ad persuadendum
ut hoc ab Ecclesia accepisse, quia hoc potest ipse
certò scire, & testari; non tamen sufficit ad pe-
suadendum olim fuisse hoc obiectum reuelatum
cum implicite reuelationem non haberet, nisi asser-
tione hoc accepisse ab aliquo dignissimo teste, qualis
est Ecclesia, à qua testatur se illud accepisse.

Secundò obiectis contra primam conclusio-
nem: si non requiritur ex natura rei Ecclesia pro-
positio ad credendum, ergo hereticus, qui negat
vnum articulum, vel Ecclesiæ auctoritatem, po-
test adhuc per fidem alia credere: potest enim
adhuc seclusa Ecclesiæ auctoritate habere alia mo-
tus, que sufficienter illa reddant credibilitatem. Re-
pondeo, illum, qui sufficienter cognoscit au-
toritatem, quam Ecclesia habet, ut sit regula in re-
bus fidei, & tamen eam cōtemnit, non posse pru-
deretur alium articulum credere, quia debet prius
prudenter inquirere an recipiat vel recipiat ab
Ecclesiæ ille articulus, quod tamen hereticus non
inquirit. An vero ille, qui ignorat auctoritatem Ec-
clesie, possit adhuc credere vnum articulum, pro-
cuius credibilitatem habet evidētia motus, &
dissentient alteri, pro cuius etiam credibilitatem ha-
bet alia evidētia motus diuersa, est grauis diffi-
cultas, quam ex professo tractaturi sumus suo
loco disp. 17. vbi videbimus, an possit manere
fides aliorum in eo qui negat vnum articulum.
Nunc sufficiat aduertere, fidem quod hoc se
habere instat charitatis, que non potest diligere
perfèctè Deum circa vnum obiectum, quia vir-
tualiter velit impiere omnia præcepta. Sic etiam
fides non potest credere Deo in vno articulo,
qui implicitè credit quidquid sufficienter con-
stituerit dictum esse à Deo. Rationem autem à
priori reddere conabimur dicto loco.

Tertio Obiectis: ille, qui ignorat Ecclesiæ au-
toritatem proponentis res fidei, vel ignorat ali-
quid proponi ab Ecclesia, non est hereticus, licet
alii articulo dissentiantur; heresis enim est per-
tinacia contra Ecclesiæ doctrinam, & tamen
ille potest habere motus cum evidētia sufficien-
ti ad credendum, ergo potest esse infidelis, si non
credat, & per consequens poterit amittere fidem
sine heresi. Respondeo, concedendo torum: fi-
des enim, non folum heresi, sed quilibet pec-
cato proprio infidelitatis deperditur iuxta Tri-
dentinum *sess. 6. cap. 15.* de quo alijs dicendum
est dicta *disput. 17.*

SECTIO XIII.

*Inferitur ex dictis differentia inter habi-
tum fidei, & habitum Theologiae: vbi de
distinctione fidei à prudentia infusa.*

²⁵⁶ Ex dictis circa obiectum formale fidei resolu-
ti potest quæsto illa, an & quomodo ex parte
Card. de Lugo de Virtute Fidei Diuina.

obiecti formalis differant actus fidei, & conclu-
siones Theologicae, sub quo tamē titulo claritatis
gratia multas questiones distinguere possumus
prima quomodo fides, & Theologia differant ex
parte obiecti. Secunda, An habitus fidei concurred
vel solus, vel simul cum aliis ad assensum
conclusionis Theologice, an verò detur alias
habitibus distinctus Theologiae. Tertia, Qualis sit
hic habitus, an supernaturalis, vel naturalis, an
simplex, vel multiplex. Quarta, An habitus Theo-
logiae distinguere debet ab habitu prudentiae in-
fula. Quæ omnia scorsus examinanda nunc sunt.

Prima ergo quæsto proposita de obiecto for-
malis Theologiae, & eius differentia ab obiecto
fidei, diuidi rursus potest in alias. Prima est, an
conclusio deducatur ex una propositione de fide, &
alia euidenter nota ex principiis natura sit actus
fidei, vel Theologiae. Secunda, quid dicendum de
conclusione deducatur ex duabus præmissis de fide.
Tertia, quid dicendum de conclusione particulari
deducatur ex præmissa vniuersali de fide v.g. *Omnes posteri Adæ in ipso peccaverunt; Petrus est
vnu illis, ergo Petrus in Adam peccauit.*

§. I.

De conclusione deducatur ex una de Fide, & altera euidenti naturali.

²⁵⁷ Qvod attinet ad primum dubium, multi di-
cunt, conclusionem illam esse de fide: ita *An conclusio
deducatur ex
una de fide;*
*Cano lib. 6. de locis cap. vlt. ad 10. Vega lib. 9.
in Trid. cap. 39. Vafquez 1. parte disp. 5. cap. 3.* & altera eu-
& eam videtur supponere, qui Theologia non non
distinguit à fide infusa, vt Sotus in 3. disp. 35. *et altera natu-
rali, sit actus
fidei?*
Ochan. in prologo q. 3. principali litera. G. &
alij, vnde, licet hæc propositio, *Christus est ris-
ibilis*, non sit immediate reuelata, est tamen
mediate quatenus est reuelatum, quod sit homo,
& ad fidem assensum sufficit virtualis reuelatio:
neque enim minus repugnat infallibili veritati
Dei esse falsum id, quod est necessariò connexum
cum obiecto expressè reuelato, quam esse falsum
id, quod immediate reuelatur, cum virtuunque
derogaret veracitati diuina, & in vitroque casu
Deus falsitatis argueretur.

Alij communiter negant, illam conclusionem
esse de fide, ita Gregorius, Maior, Gabr. Capreolus,
Caiet. & alij, quos affert, & sequitur Suarez
disp. 3. scilicet 1. l. n. 3. Valentia & Corduba, quos
affert idem Suarez *n. 7. Molina 1. parte quæst. 1.
art. 2. disp. 1. & 2. & latè Petrus Hurtado disp. 12.
scilicet 1. quibus facit S. Thomas 1. parte quæst. 1.
art. 1. & super Boëtium de Trinit. q. 2. art. 2. ad 4.
& in prologo sententiarum art. 3. quæstiunc.* prima.

Suppono primò, non esse sermonem de con-
clusione, cuius obiectum contineatur formaliter,
quamvis confusè in præmissa reuelata, qualis
est et, *Christus est animal rationale*, que conclu-
sio continetur in illa reuelata. *Christus est homo*,
formaliter quidem, sed minus clare. Item in ea-
dem propositione *Christus est homo*, continetur
formaliter hæc; *Christus habet animam rationa-
lem*. De his enim postea dicemus: nunc autem lo-
lum loquimur de conclusione, cuius obiectum
non continetur formaliter in obiecto præmissa
reuelata; qualis est operatio humana, que non
continetur formaliter in humanitate reuelata.

F 2 sed

²⁵⁸ Non hic agi-
tur de coon-
sione eius
obiectum co-
ntineatur for-
maliter in
præmissa re-
uelata, sed
tamen vir-
tualiter.

sed solum virtualiter, & tanquam in causa necessaria. Vnde non placet Hurtado, qui dicta disp. 12. scit. 1. §. 16. & scit. 2. §. 23. supponit, conelusionem illam, *Christus est risibilis*, de qua controuertitur, intelligi de risibilitate radicaliter sumpta, & in hoc sensu dicit obiectum illud non pertinere ad fidem, licet disp. 10. & eadem disp. 12. concedat pertinere ad fidem illam conclusio nem, *Christus est rationalis*; in quo non videtur mihi satis cōsequenter procedere: quia tam identificatur realiter radix risibilitatis cum humanitate reuelata, quam ratiocinalitas. Si ergo sufficit ad fidem, quod obiectum illud sit reuelatum, quanvis non distinctè, sed confusè, sufficit etiam, ut radix risibilitatis pertineat ad obiectum fidei. De hoc tamen postea dicemus: nunc aduerto melius explicuisse statum quæstionis Suarez, ubi supra num. 5. dicentem, reuelationem virtualem differre à confusa eo quod confusa reuelatio licet confusè omnia contenta in re reuelata formaliter. Virtualis verò est de his, que non continentur vlo modo formaliter in re reuelata, sed tantum in radice, ut in exemplo de risibilitate, & similibus. Vbi benè explicit, obiectum illius conclusionis, *Christus est risibilis*, non esse ipsam radicem risibilitatis sed risibilitatem, que sola continetur in humanitate reuelata tanquam in radice; nam radix risibilitatis non continetur certè in humanitate tanquam in radice, cum humanitas non sit radix radicis risibilitatis, sed sit ipsam radix risibilitatis & nro. 12. addit, idè hæc non esse àquæ certa cum reuelatis, quia possunt de potentia absoluta à reuelatis separari quod quidem de radice risibilitatis verum non est. Dubium ergo præsens non procedit de risibili ty radicaliter, vt intellexit Hurtado, sed de risibili ty formaliter, vt explicit benè Suarez.

260

Suppono secundo duplíciter posse præmissam naturalem cum præmissa reuelata deferire ad assensum conclusionis illius v. g. *Christus est risibilis*. Primo, quatenus per discursum sit assensus conclusionis innatus duplice præmissa, & in hoc sensu aliquis ex Auctoribus prima sententia fatentur, assensum illum non esse ex fide, ut de Parte Vázquez notauit Suarez n. 7. & idem con cesseris esse Canum, & Vegan, dicit idem Vázquez loco citato. Secundò deferire intelligitur præmissa naturalis, solum tanquam proponens & explicans pef discursum Theologicum, quid continetur virtualiter in propositione reuelata, ut apparente continentia viuis obiecti in alio, possit postea intellectus assentiri obiecto contento virtualiter, non propter præmissas, vel per discursum ex illis, sed propter reuelationem solam, in qua continetur. Hunc autem modum dicunt, Vázquez, & alij sufficere, ut fides assentiantur obiecto conclusionis, tanquam obiecto de fide: Suarez verò negat, & Hurtado disp. 12. §. 9.

261

Affensus circa proprietatem non reuelatam formaliter non est de fide.

His suppositis, placet mihi in hoc punto secunda sententia, & dico, assensum illum circa proprietatem non reuelatam formaliter, sed solum in causa, & in virtute, que reuelata est, non esse de fide, sive fiat per discursum ex præmissa etiam naturali, sive præmissa illa afflatur solum ad explicandum, quid continetur virtualiter in reuelatione formaliter. Probatique potest breuiter, quia non potest esse de fide id, quod non creditur, quia reuelatum, & testificatum est à Deo. Sed obiectum eiusmodi conclusionis non dicitur à Deo, sed aliud, ex quo partialiter hoc

aliud infertur: ergo non potest hoc credi ex fide, cùm non participet rationem formalem, & motiuum proprium fidei. Quantumcunque enim explicetur reuelatio, & obiectum reuelatum, nūquam inuenietur dictum à Deo obiectum conclusionis, imò nec aliquid, quod solum possit moueret intellectus à solo testimonio Dei, sed simil ab illo principio naturali, quod nisi verum crederetur, non crederetur obiectum conclusionis: ergo motiuum fidei non sufficit ad credeendum obiectum conclusionis, & per consequens non creditur de fide, quia conclusio sequitur debiliorem partem motiuī, cùm non possit magis credi conclusio, quam motiuum, & in nostro casu motiuum saltem quoad vnam partem non creditur ex fide.

Obiectus primò, omnia illa pertinent ad fidem, quæ creduntur propter motiuum testimonij Di. Chri sti, sive mediæ, sive immediatæ, sicut omnia amantur ex charitate; quæ amantur propter Deum sive mediatæ sive immediatæ: sed risibilitas Christi creditur mediatè salte propter testimonium diuinum: credimus enim Christum esse risibilem, quia est homo, & credimus esse hominem, quia reuelatus est à Deo: ergo vltimò resolutus assensus ille in testimonium diuinum, & per consequens testimonium diuinum est motiuum formale, nam illud solum est motiuum formale propriè loquendo, in quod vltimò resolutus assensus. Respondebat, negati non posse, quod motiuum fidei, seu testificatio Dei sit motiuum formale partie credendi risibilitatem; id enim probat argumentum propositum, non tamen ei motiuum formale totale, cùm non possit resolutus assensus risibilitatis adquærat, & vltimo in locum testimonium Dei, sed in illud etiam alterum principium, quod omnis homo sit risibilem: quare licet risibilitas creditur partialiter propter testimonium Dei, non tamen creditur de fide quia illa sola dicuntur credi ex fide, que credimus Deo ea testificant: risibilitatem autem nō ita credimus cùm Deus illam non testetur, sed quia Deus testatur Christum esse hominem, & quia omnis homo est risibile: quare assensus ille est motiu ex motiu fidei, & alio motiu naturali, quod non sufficit ad faciendum assensum fidei, sed alium, qui nec sit fidei, nec scientius quod obiectum materiale sed alterius speciei mixtus, qui appellatur Theologicus, qui quidem est obsecratus, & inuidens respectu conclusionis propter inuidentiam vnius præmissa reuelata: & aliunde non habet firmitatem propriam fidei respectu eiusdem conclusionis propter alterum principium naturale, quod non credimus ex auctoritate diuina, sed lumine solo rationis naturalis, quod non credimus ita firmiter sicut res fidei. Vnde appetat discriberem claram à charitate, & eius exemplo: quia in iis obiectis mediatis, quæ propter Deum volumus, totum & vnicum motiuum vltimum est solum bonitas Dei, propter quam volumus omnia media, & non propter aliud. Conclusio autē Theologica non resolutus vltimò in solam Dei auctoritatem, quæ sola non sufficeret sine alio principio, quod non credimus propter Dei testimonium. An verò assensus ille sit supernaturalis, & an habitus fidei ad illum immediatè concurrant, dicemus postea

Obiectus secundò, quia ad infinitam veracitatem Dei spectat, ut fiat vera etiam, que sunt connexa

connexa cum iis, quae Deus testificatur. Si enim aliquid in is falso est, falsitatis etiam & mendacij conuincetur Deus, cum non posset veritas rei testificate sufficere cum falsitate consequentis: ergo auctoritas Dei est motuum sufficiens ad credenda haec alia, quae necessariò consequuntur ad tuum. Respondetur, ad veritatem Dei spectare, ut ea obiecta mediata non sint falsa ex eo capite, quatenus pendent ab illa, non tamen ex illa alta parte, quia dependent ab alio principio; ex eo enim quod esset falsa ex illo alio principio, nihil quereretur contra veritatem Dei. Ex suppositione tamen, quod illud aliud principium sit verum, periret ad veritatem Dei, quod non sint falsa. Quia vero illa suppositione, & eius veritas non pendent à veritate Dei, hinc est, quod non pendent adquæ veritas conclusionis à veritate Dei. Quoniam tamen de facto supponitur illud aliud principium esse verum, hinc de facto argueretur Deus mendax, si conclusio sit falsa: hoc vero non argueretur ex sola falsitate conclusionis, sed etiam ex veritate alterius principij: vnde de primo ad ultimum, nec veritas conclusionis pendent à sola veritate Dei, nec est necessaria propter solam veritatem Dei, sed propter illam, & propter illud aliud principium, quod supponitur verum: quare nunquam refunditur totaliter veritas conclusionis in solam veritatem Dei, & eius testimoniis, vt in motuum sufficiens, prout refundi debet, vt credere retruxerit ex fide.

Alius verbis proponi solet idem argumentum: quia nimis ad fidem spectat, quidquid sequitur per se reuelationem, sed risibilitas Christi sequitur per se reuelationem de eius humanitate cum sequatur per se humanitatem reuelatan; ergo risibilitas Christi spectat ad fidem. Respondetur negando maiorem, qua duplenter intelligi potest, & in utroque sensu est falsa; nam si intelligatur de ipsa reuelatione formaliter, est falsa, quia reuelationem formaliter sequitur per se, cum sit accidens creatum, quod in hanc subiecto: & tamen inherenter haec reuelationis in subiecto non spectat ad fidem. Si vero intelligatur de obiecto reuelationis (propter intelligi debet) est etiam falsa: quia passiones consequentes rem reuelatam non pertinenter ed eandem fidem. Ratio a priori ex dictis est, quia non potest credi de fide, nisi id, quod creditur propter solam connexionem cum auctoritate Dei testantibus: passiones autem rei reuelatae, eo ipso quod credantur propter connexionem per le cuius rei reuelata, iam non creduntur propter solam connexionem cum auctoritate Dei testantibus, sed etiam propter connexionem cum reuelata sistendo partialiter in hac connexione, quare non possunt credi ex fide. Paulò aliter responderet Hurtado *disput. 12. §. 10.* sed fortasse re ipsa in idem recipit.

Obicitur tertius, quia homo sine risibili est chymera; ergo, qui negat risibilem de Christo, negat verum hominem, & per consequens negat fidem, quod Christus sit verus homo. Hoc argumento nimis se torquet P. Hurtado *disput. 12. §. 14.* & sequitur, & difficile respondeat. Potest autem faciliter responderi, hominem sine radice risibilitatis esse chymaram: neque hoc negari de Christo à negante esse risibilem, sed potius affirmari, dum afferit esse hominem: tunc enim conceptu consulo concipit omnia praedicta realiter identificata cum vero homine, & ideo altera propo- positio est falsa, quia negat hominem esse risibilem.

Card. de Lugo de Virtute Edei Diuina

lem, quia de homine vero concepto ex parte subiecti cum radice risibilitatis in confuso negat explicitè risibilitatem in actu secundo, in quo solo errat, quod tamen non est formaliter reuelatum.

Obicitur quartus plura exempla propositionum de fide, quae solum virtualiter reuelata sunt, & non formaliter, v.g. *Deus est infinitus; Deus est incorporeus; Pater distinguuntur realiter a Filio. In Christo sunt duo voluntates; Corpus Christi est sub singulis speciebus Eucharistia;* & aliae similes. Relpondetur, propositiones illas esse formaliter reuelatas, licet aliqua non ita explicite: hoc tamen parum refert; quia reuelatio potest esse formalis, & tamen non omnino distincta, & explicata, quia quomodo sufficiat ad assensum fidei, constabit ex punctis sequentibus, vbi etiam videbimus de illis propositionibus, que inferuntur ex dubiis formaliter reuelatis, & de particularibus contentis in yniuersali reuelata, vt hunc instantem esse in gratia Dei; quando constat esse ritè baptizatum; te esse sine gratia, quando scis evidenter te esse in effectu peccati mortalis & aliis similibus.

Obicitur quintus, quia negans Christum esse risibilem habaretur vt haereticus: ideo pertinet ad fidem illud affirmare. Respondetur, illum præsumi haereticum, quia non presumunt negare principium evidens naturale, quod homo sit risibilis sed principium obscurum reuelatum, quod Deus sit homo. Si tamen ipse non negaret, Christum esse hominem, sed solum negaret, hominem esse risibilem, non esset vere haereticus coram Deo. Ita cum aliis Sicut *vbi supra num. 12.* Addit bene Hurtado *disput. 12. §. 27.* neque etiam in foso extero puniendum vt haereticum, si esset homo rufus, qui facile errare posset in principio evidenti Philosophico.

Obisci potest sextus, quia fides potest concurrere simul cum scientia ad eundem assensum: v.g. possumus eodem actu credere animam esse immortalem & propter motuum fidei, & propter demonstrationem Philosophican, vt videbimus *disput. sequitur:* ergo ex eo, quod concurrat altera premissa, quæ non sit ex fide, non tollitur, quod conclusio credatur est fide. Respondetur, concessio antecedenti, distinguendo consequentia: altera premissa scientia non concurrat ad supplexum defectum motui fidei, quod se solo mouere non poterat, sed ad maiorem abundantiam concedo: scilicet si concurrent propter indigeniam, quia motuum fidei solum non sufficeret, vt contingit in casu nostro. Differentia ratio est clara; quia in primo casu obiectum conclusionis est reuelatum, atque ideo fides potest illud credere propter suum motuum. In secundo autem casu non est reuelatum, nec credi potest præcisè; quia est reuelatum, sed propter illud complexum, quia reuelatum est, Christum esse hominem, & alunde constat, hominem esse risibilem, quod complexum non est motuum fidei sed complectitur motuum tantum aliquid ex se non sufficiens ad credendam risibilitatem.

Dubitabis, an si Ecclesia definit conclusionem illam deductam ex una reuelata, & altera evidenti scientifica, possit iam, & debet credi ex fide. Negavit Molina *1. part. quæst. 1. art. 2. disput. 1. & 2.* sed dixit, manere adhuc sub certitudine Theologica: quia Ecclesia non potest facere, quod sit de fide, neque enim habere nouas reuelationes, aut faciat noua dogmata, sed

Conclusio deducitur ex una reuelata. & altera evidenti scientifica, si definatur ab Ecclesia, an debet credi ex fide.

266
Obiectio 4:

267
Obiectio 5:
*An habereatur
ut haereticus
qui negaret
Christum esse
risibilem.*

268
Obiectio 6:

solum habet assistentiam Spiritus sancti; ut non erret, quando explicat, quid fuerit antea reuelatum, aut quid sequatur ex reuelatis. Suarez ramen *vbi supra numeri i affirmat*, quia iam illa propositio non solum virtualiter, sed formaliter, & immediatè est testificata à Deo per Ecclesiam, per quam Deus nos docet, & de qua verificatur illud Psalm. 44. *Lingua mea calamus scriba velociter scribemis.* & quia definitiones Conciliorum non minus fide creduntur, quam verba sacra Scriptura, & ideo Gregor. Magnus lib. 1. epist. cap. 24. prope finem dixit, quatuor prima Concilia generalia habenda esse, sicut quatuor Euangelia. Vnde Ecclesia in Conciliis absolute definit sua dogmata, & negantibus dicit anathema ve hereticis.

270

Vtramque sententiam aliquomodo conciliare debemus. Existimatoque cum secunda sententia, ea, quæ ab Ecclesia definitur, posse, & debere credi de fide. Quod ultra argumenta à Suarez adducta confirmat omnium praxis, & usus, quo in solemini fidei professione emitenda, vbi fidem nostram protestamus, profitemur nos credere omnia à sacri Concilii definitis verbis illis: *cetera item omnia à sacri Cazonibus, & Occidentinis Conciliis, ac precipi à sacrosancta Tridentina Synodo tradita, definita, & declarata, indubitanter recipio, atque profiteor;* vbi non alter fidem illorum definitionum profitemur, quām aliorum articulorum fidei, qui in eadem formula continentur. Addo tamen cum prima sententia, Ecclesiam non habere nouam reuelationem Dei ad hanc definitam, nec per hoc Deum reuelare de novo aliquid, quod iam ante non reuelasset salem in confuso, sed nobis iam nunc constare magis distinctè, vel determinatè, quid sit illud quod ante magis confusè continebatur in reuelatione diuina. Hic enim videtur esse sensus communis Theologorum, quos affer Coninch. disp. 12. num. 68. quando dicunt, articulos non crescere numero, nec aliquid posse ab Ecclesia fieri de fide, quod iam prius non esset à Deo reuelatum sive in Scriptura, sive reuelatione Apostolis, vel aliis facta, & ad nos per traditionem, vel aliter transmissa. Vnde differentiam agnoscunt inter doctrinam Concilij, & Scripturam Canonicas: nam Scriptor Canonicus scribit, quæ prius reuelata non fuerant: Ecclesia autem in Conciliis solum evoluta reuelationes antea factas, & earum sensum verum proponit infallibiliter propter assistentiam Spiritus sancti.

271

Aliquid potest esse de fide in ratione obiecti, quod non sit adhuc de fide quodam obligationem.

Quod ut explicetur, & probetur, aduentur dum est id, quod bene notauit Coninch. cum aliis dicta disp. 12. dub. 6. aliquid posse esse de fide in ratione obiecti, quod tamen adhuc non sit de fide quodam obligationem: potest enim esse iam reuelatum à Deo: quia tamen nondum proposita est sufficienter reuelatio quoad omnia obiecta in ea contenta, distinctè non obligantur fideles ad illa obiecta determinatè credenda; quando tamen incipit sufficienter proponi, & euoluī distinctè reuelatio illa, itavt in particuli appareat, de quibus obiectis loquutus fuerit Deus, iam tunc incipit illud obiectum in particuli esse de fide quodam obligationem, licet non reueletur nunc, nec Deus nunc loquatur, sed solum apparet nunc, de quo obiecto loquutus fuerit Deus. Postquam autem hoc declaratur in fide etiam humana: si enim Rex prævidens, Petrum cras venturum ad Ioannem, dicat Ioanni, cum, qui eras

ad te veniet cum tali ueste, & acturus de tali negotio, &c. fac gubernatorem ciuitatis, quia dignus est, & aptissimus: postera die, aduentus Petro, iam Ioannes incipit credere, cum dignum esse, & de eo loquutum Regem, quod quidem antea non sciebat: non quod tunc Rex loquatur, quando Petrus aduenit, fortasse enim Rex amplius non cogitat; sed quia tunc aduentus Petro, incipit apparere in particuli, & distinctè obiectum, de quo Rex confusè loquens fuerat, atque ideo Ioannes incipit habere obligationem credendi Petri dignitatem, & sufficientiam ex fide Regis, quia prius credere non debet, licet iam Rex loquutus fuisset: idem contingit in fide diuina: sic enim dixit Deus ad Samuelem primo Reg. 9. *Hac ipsa hora, quia nunc es, cras mittam virum ad te de terra Benjamin, & vnges eum ducem super populum meum,* &c. Praeunderat enim Deus, illa hora venturum Saulem, & de illo loquebatur; & licet die eiām craftina iterum Deus, veniente Saule, loquens fuerit Samuell: *ecce vir, quem dixeram tibi,* dominabitur populo meo: atque adeo etiam tunc actu reuelauerit, adhuc licet tunc nihil loquens fuisset, inciperat tunc Samuell cognoscere distinctè, de quo anteua Deus reuelasset, & de eis iam credere, Saulem esse electum à Deo ad regnum, propter reuelationem hesternam Dei, quod hec credere non debebat, licet iam obiectum illud esse reuelatum, & de Saule loquutus fuisset Deus.

Hoc supposito, constat iam, quomodo definitio ecclesiæ faciat, quod debeat de novo credi ex fide, quod anteua non debebat credi, licet Deus de novo nihil immediate reuelauerit: quod quidem facilè intelligitur quando Ecclesiæ definitio tendit solum ad declarandum verum sensum scripturæ, vel reuelationis præteritæ: habent enim Ecclesiae assistentiam Spiritus sancti, ut non errerint declarando vero sensu scripturæ sacre, & reuelationis diuinæ, non quia Deus reuelat de novo Ecclesiæ illum verum sensum, sed quia assistit ei, ne decipiatur intelligendo vero sensu, in quod reuelatio facta fuit à Deo: atque ideo fideles incipiunt tunc obligari ad credendam rem reuelatam determinatè propter reuelationem præteritam explicitè propositam, que prius non ita explicitè proponebatur. Sicut li Rex mandatum dedisset coram duobus, quorum alter auctor melius mentem, & sensum Regis perceperet; prostea tamen, quando hic mandatum alius recte, & intimaret in vero eius sensu, & subdit obedit, non id facerent propter novum mandatum Regis, quod anteua non esset, sed propter idem mandatum bene explicatum, & propolatum. Sic fideles incipiunt obligari abfuge noua reuelatione immediata Dei, propter reuelationem præteritam bene, & fideliciter ab Ecclesiæ propositam, & explicatam. Loquutus autem semper sum de noua reuelatione immediata Dei quam dico non ibi intervenire, non nego enim intercedere nouam reuelationem mediatam Dei, que compleat motuum formale fidei: hec enim semper interuenit, quoties nobis proponitur sufficienter ex parte Dei eius reuelatio præterita, siue haec fuerit antea explicita, siue non fueritque reuelatio mediata, cum concedatur nobis, quando prædicator proponit sufficienter doctrinam fidei, à fortiori dabitur, quando Ecclesia tota in Concilio legitimo eam proponit.

Difficultas maior esse potest, quando Ecclesia non

B. quid si non solum explicat verum sensum scripturæ aut traditionis, qui est modus communis, quo Ecclesia aliquid definit, & obligat de novo ad credendum id, quod antea non erat obligatio credendi: sed etiam ex principio reuelato, deducit aliquid, quod de novo definit, & obligat ad credendum. Hoc autem potest dupliciter fieri; primò, si ex duabus præmissis reuelatis aliquam conclusionem deducat, & eam definiet. Secundò, quando ex uno principio reuelato, & altero non reuelato aliquid deducit, & definiet v.g. si definiet Christum esse risibilem, deducendo hoc ex humilitate Christi reuelata, & ex eo, quod omnis homo sit risibilis. In primo itaque casu faciliè etiam intelligitur, quomodo conclusio noua definita sit de fide, supponendo id, quod §. sequenti cum communī fidei nostra dicemus, conclusionem, quæ ex duplice præmissa reuelata infertur, illæ de fide; quia cum obiectum conclusionis sic idem realiter cum obiecto præmissaru; reuelato obiecto virtusque præmissa reuelatione fuit realiter obiectum conclusionis, licet minus explicite: Ecclesia autem sua definitione explicat illam continentiam, quæ idem obiectum continetur realiter per identitatem in obiecto virtusque præmissa ante reuelato.

⁷⁴ In secundo autem casu, quando obiectum conclusionis solum continetur virtualiter in obiecto præmissa reuelata, prout risibilitas continetur in humanitate tanquam in causa, potest esse difficultas; quia obiectum illud videtur, quod antea non esset reuelatum formaliter etiam confusè, sed solum eius causa: ergo ut credatur postea de fide, necesse est quod reueletur à Deo de novo, & hoc sit per ipsam Ecclesia definitionem vt volebat Suarez. Ceterum adhuc in eo casu nego, interuenire tunc nouam reuelationem Dei immediatam, qua Deus Ecclesia definit, vel fideliibus media Ecclesia renulet de novo obiectum illud antea se non reuelatum. Admitto tamen cum Suarez, obiectum etiam illud ab Ecclesia definit posse, & debere credi de fide. Quod probari & explicari potest ex doctrina tradita; nam ante illam definitionem Ecclesia, iam obiectum hoc erat implicitè & confuse à Deo reuelatum, & accedente Ecclesia definitione, incipit apparere explicitè, quomodo hoc obiectum non solum in causa, sed in se ipso, & formaliter continetur in reuelatione præterita.

⁷⁵ Probari autem hoc potest, quia ideo de novo incipiunt fideles obligati ad assentendum huic propositioni definitæ, quia Ecclesia, quæ est columnæ & firmamentum veritatis, teste Paulo 1. ad Corinthi, 3. & cuius spiritus sanctus assistit, non potest errare in doctrina fidei explicanda, vel iis, quæ ex fide deducuntur. Hanc autem Ecclesiæ infallibilitatem in proponendo dupliciter potuit Deus antea reuelare. Primum dicendo, ego assisterem Ecclesia, & omnia, quæ ipsa proponet in talibus materiaiis vera erunt. Secundò potuit Deus non testificari res ipsas, sed solum assentientiam suam, vt non penitus reuelaret Ecclesiæ decipi proponendo aliquid falsum, ex qua Dei assentientia reuelata nos infernos, hoc obiectum ab Ecclesia propositum esse verum; non quia Deus hoc obiectum determinate reuelauerit sed quia eius veritas sequitur ex assentientia Dei reuelata. Sequitur autem non ex una propositione reuelata, & altera non reuelata, sed ex duabus reuelatis, nempe ex his, non potest esse falsum id, quod proposo-

nit & definit Ecclesia assentiente illi Spiritu sancto, ne erreret, & tunc spiritus sanctus assit Ecclesiæ definiti Christum esse risibilem. Harum propositionum prima est de fide, vt constat, quia de fide est, prouidentiam Dei desicer non posse, atque adeo neque etiam prouidentiam Dei assentientis Ecclesiæ, ne erreret, posse desicer à suo fine. Secunda etiam propositio est de fide, quia de fide est, vt suppono, Ecclesiam regi à spiritu sancto, cuiusque infallibilem assentientiam habere, ne doceat errores, qua propositio est vniuersalis & comprehendit omnes casus particulares, atque adeo hunc etiam, quo Ecclesia definit Christum esse risibilem, vnde eo ipso, quod Ecclesia id proponeret, & definit, iam illa propositio esset de fide; non propter reuelationem nouam, sed quia eo ipso confateret, hanc propositionem contentam fuisse ab initio in illis propositionibus vniuersalibus à Deo antea reuelatis. Porro, propositionem, quæ sequitur ex duabus reuelatis, esse etiam de fide, videndum est in punctis sequentibus. Hoc itaque modo conciliat illis sententiis, catum argumenta cessant: fatetur enim cum Suarez, posita definitione Ecclesiæ fore hereticum, qui propositionem definitam negaret, quia iam illa esset de fide. Fatetur etiam cum aliis, Ecclesiam non definite de fide propositionem, quæ iam antea reuelata non fuerit à Deo, scilicet in particulari, vel in generali, definitio autem Ecclesiæ facit, quod hac propositio contenta fuerit in ea reuelatione præterita Dei, & vt id nobis constet, atque ideo incipiat obligatio credendi eam determinate, cum antea non esset obligatio, quia nobis non confessabat fuisse contentam in ea reuelatione vniuersali præterita.

Dices, si Ecclesia habet infallibilem assentientiam spiritus sancti, vt non erret in iis, quæ definit, & præponit credenda de fide, superflua est inquisitio, & diligentia, quia ante definitionem scrutatur scriptura sacra, & traditiones, ad videntium an id, quod vult proponere, sit reuelatum à Deo: nam posita definitione Ecclesiæ, statim constituit rem illa fuisse à Deo reuelatam, saltem reuelatione illa communis, & vniuersali modo explicato.

Aliqui dicunt, siue diligentia, & consultatio præmittatur, siue non præmitatur, Pontificem lumen v.g. errare non posse in definitione; peccare tamen posse, si debitam diligentiam non adhibeat, ita P. Valentia quest. 1. punto 7. §. 4. obiect. 6. Alij dicunt, eo ipso, quod Deus assistat Pontifici, ne decipiatur, assisteret etiam vt debitam diligentiam adhibeat, & ex certitudine illius 1. inferri certitudinem istius secundi. ita Canus lib. 3. de locis cap. 5. ad 2. & Bafes in breui Comment. dub. 2. ad 3. quos afferat & sequitur Granado tractatu 7. disp. 2. sect. 2. num. 13. qui addit, proposita illa conditionali, Si Pontifex aliqua definitio absque debito examine, respondendum esse, quod sequeretur virumque, scilicet quod posset, & quod non posset errare.

Aliter fortasse explicavi hoc potest. Et in primis aliquid potest constitui de fide per vniuersalē Ecclesiæ consensum, quando omnes fideles conspirant in aliquo dogmate firmiter credendo, cum quó visanim consensu non potest stare falsitas, & deceptio, quia Deus assistit Ecclesiæ, ne tota decipiatur. & tunc certum est, in singulis fideliibus præcedere iudicium prudentiæ de fundamento sufficiente ad illud credendum, nec esse possi-

²⁷⁶
Ecclesia cuius
debent exca-
men & dilige-
ntiam ad-
hibere in de-
finienda re-
bus fidei.

²⁷⁷

bile moraliter, quod omnes fideles sine examine, & sufficienti fundamento iuxta suam capacitatem præmisso illud suscepint. Quando vero Pontifex, vel Concilium viiuersale cum approbatione eiusdem Pontificis aliquid proponit, & definit, licet non possit falsum dogma propone; præmittendum tamen est examen, & inquisitio sufficiens. Primo, ne definitio limites confessos excedat: neque enim data est potestas, & infallibilitas hac in qualibet materia, sed in iis, quæ ad fidem spectant, vel eam concernunt, vel etiam in iis, quæ pertinent ad mores christianos. Oportet ergo examinare prius, an sit materia pertinens ad sensum Scripturæ, vel fidei intelligentiam, vel an sit materia extranea, quæ ad iudicium Ecclesie non spectat. Secundo præmititur examen, quia si Pontifex summis, vel solus, vel cum Concilio tentaret definire aliquod dogma falsum, pertineret ad prouidentiam Dei, si alter non impeditur eius conatus, tollite cum è vita, ad vitandam Ecclesie deceptionem. Merito ergo, & prudenter præmittitur examen, ne temere intenta definitione, Deus mediis acerbioribus eam impediatur. Tertio, denique & vniuersaliter debet exanmen, & diligentia adhiberi: quia Dei assistentia promissa non abstulit à Pontifice obligationem, quam de iure naturæ habebat examinandi prudenter, quæ proponit Ecclesie. Sicut Deus confirmans aliquem in gratia, non auferat ab eo obligationem seruandi præcepta, & diligentiam adiubendi ad cognitionem obligationum, & ad vitanda pericula peccandi. Quia licet confirmation in gratia afferat prouidentiam, & assistancem Dei, ut ille non peccet mortaliter, & (ut aliqui voluerent) ne moraliter possit peccare; ad eandem prouidentiam Dei spectat, quod homo ille satisfaciat toti sue obligationi, quam seclusa tali confirmatione, haberet, nec confirmation tollit obligationem, quæ alias esset. Ita Petrus & eius successores confirmati sunt in fide saltem docenda, & tradenda, vt colligitur ex verbis Christi Luc. 22. Simon, ego rogan pro te, ut non deficit fides tua. Hæc autem confirmation non tollit obligationem examinandi, quæ proponenda sunt; nam sicut est obligatio naturalis examinandi, quæ credimus, an sint sufficienter proposita, & ideo confirmation aliquis in fide interna, non tollit hanc obligationem examinis præcedentis; sic est obligatio naturali examinandi, quæ aliis credenda proponimus, & ideo confirmation in fide externa proponenda non auferat præcedentis examinis obligationem, sed solum afferre prouidentiam Dei, ut non proponatur à Pontifice, nisi præcedens debito examine, vel saltem nisi præcedens ex parte ipsius obiecti sufficienti fundamento, quia vel in reuelatione praeterita continebatur, vel ex illa saltem adiuncta præmissa alia vera deducebatur. Et hoc sufficiat quoad primum punctum de conclusione deducta ex una reuelata, & altera evidenti naturali.

§. I.

De conclusione deducta ex duabus reuelatis, an sit de fide.

278

Conclusione deducta ex duabus præmissis de fide, an sit de fide.

Secunda quæstio erat de conclusione, quæ sequitur ex duabus præmissis de fide, an sit de fide, vel solum Theologica. Exemplum esse posset in hac conclusione: *Omnes Apostoli accepti sunt Spiritum sanctum; Mathewus fuit unus ex Apostolis, ergo Mathewus accepit Spiritum sanctum. Singulæ præmissæ sunt reuelatae, ex illis conclusio evidenter inferitur. Prima sententia negat conclusio nem esse actum fidei, sed dicit, esse conclusionem Theologicam, nisi ipsa etiam reuelata sit. Ita Molina 1. part. quæst. 1. art. 2. disp. 2. Valentia in præfensi quæst. 1. pñcto 1. §. in contrarium, & §. quod se querat, & tom. 1. disp. 1. q. 1. pñcto 1. Suarez disp. 6. sñt. 4. Lorca disp. 6. Taurianus disp. 2. dub. 3. & alij. Secunda dicit, conclusionem illam esse de fide. Pro qua Hurtado 1. disp. 1. o. sñt. 1. §. 2. qui cam sequitur, affect Aerorum, Vegam, Canum, Patrem Vasquez, Scotum, & Ochanum & §. 42. in eandem sententiam affect Nazianzenum orat. 37. que est §. de Theologia vbi S. Doctor ostendit, diuinaten Spiritus sancti constare contra hereticos ex Scriptura, quia ex ea evidenter colligitur. In hoc puncto distinguenda omnino videntur duo, quæ cum sint validæ diuersa; immo P. Hurtado confundit §. 1. 4. & sequentibus, & rursus disp. 1. §. 6. Aliud enim est querere; an obiectum illius conclusionis sit de fide, & possit terminare assensum fidei; aliud vero, an assensus ille generatus per discursum formalē, vel virtualem ex duplice præmissa reuelata sit assensus fidei, prout terminatur obiectum conclusionis, an solum assensus Theologicus. Qui duo sensus, ut diximus, valde diuersi: nam in genere loquendo, non repugnat, quod obiectum aliquod, quod altius in fide est reuelatum, & potest terminare assensum fidei, & est de fide, possit tamen, prout sibi aliqui alteri medio, aut motivo, non terminare assensum fidei, sed aliud inferiorē, ut constat in animæ immortalitate, quæ licet sit de fide, propter tamē subiecto medio scientifico demonstrationis Philosophicæ, non terminat assensum fidei, sed aliud inferiorē, naturalem, & scientificum. Et quidem Auctores primæ sententia non negant, obiectum illud posse terminare assensum fidei in illo casu, sed solum agunt de illo, prout terminat assensum genericum per discursum ex duplice præmissa de fide, & Suarez disp. 3. sñt. 1. 2. num. 6. clare distinguunt illos duos sensus, & exp̄sē concedit, obiectum idem quod potest deduci ex duabus reuelatis, posse aliquando terminare assensum fidei, solumque negat assensum deductum per discursum ex illis duabus præmissis reuelatis esse de fide.*

Hoc ergo supposito, dico primò, obiectum illius conclusionis deductæ ex duplice præmissa reuelata, specificatius loquendo esse de fide, & posse credi assensu fidei: in hoc convenio cum Auctoribus secundis sententiæ, quorum fundamenta nihil aliud probant, idque non negat Suarez, ut vidimus. Probari autem potest, quia totum illud obiectum est de fide, quod inventus reuelatum à Deo; sed obiectum conclusionis legitimè deductæ ex duabus reuelatis est etiam à Deo reuelatum, ergo totum illud obiectum est de fide. Maior, & consequentia sunt clare: minor probatur: quia omnis conclusio in tantum bene inferatur ex suis præmissis, in quantum eius obiectum identificatur, cum obiecto præmissorum: fundatur enim tota vis syllogistica in illis duobus principiis, dici de omnis, dici de nullo, ut suppono ex Logica, & ideo intellectus post assensum præmissarum, cogitur assentiri conclusioni, quia eius obiectum est idem cum eo, quod iam

est admissum in p̄missis, & ideo negari non potest nisi negata vna ex p̄missis: neque enim continetur obiectum conclusionis in obiectum p̄missatum, tanquam in causa, sed tanquam in aliquo, cum quo habet realem identitatem, v.g. in exemplo positivo, Matthæum accepisse spiritum sanctum, idem realiter est, saltem inadquare, & ut pars, cum hoc, quod est omnes Apostolos, quorum nomen erat Matthæus, accepisse spiritum sanctum: ergo qui reuelat Apostolos omnes accepisse spiritum sanctum, & Matthæum fuisse Apostolum, reuelat, ipsum accepisse spiritum sanctum: non potest enim aliquis affirmare totum, quin affimet partes, ex quibus intrinsecè constat illud totum propter identitatem realem partium cum toto.

Hoc eodem argumento vtitur Suarez dicta diff. 3. sect. 12. n. 6. & confirmat illud bene, quia in Deo reuelante non est cognitio confusa, sed distincta: ergo quando reuelat aliquam propositionem vniuersalem manifestat iudicium, quo cognoscit omnia particularia distincte quæ sunt sub illa vniuersali: loquebatur ergo immediate de Matthæo, & aliis Apostolis, quos distinctè cognoscet illa cognitione, & iudicio, quod voluit manifestare per reuelationem: ergo reuelatio immediate cadit super omnes illos in particulari, & per consequens, Matthæum accepisse spiritum sanctum, est aliquid immediatè reuelatum à Deo, licet reuelatione, quæ respectu nostri confusa est, & indiget explicatione, ut appareat quod sit eius obiectum immediatum.

Obicitur prīmō, quia confusio, quæ se reuertit ex parte ipsius reuelationis vniuersalis, sufficit, ut obiectum conclusionis non sit propriè reuelatum; quia licet sit à parte rei idem realiter cum obiecto p̄missarum reuelato, non tamen cognoscitur ex vi p̄cise reuelationis expliciti, vt tale est in particulari, sed ad eius cognitionem explicitam necessarius est discursus, quod sufficit in ratione obiecti formaliter non sit idem cum obiecto reuelato, atque ideo non possit de illo explicitè esse assensus fidei, nunquam enim potest ei obiecto p̄stari assensus nisi prævio discursu, quo appareat contineri in obiecto reuelato; quan- do autem assensus sit propter discursum, & illationem ex obiectis reuelatis, non assentimur propriè de fide illi obiecto, ut dicimus conclusionē sequenti. Hoc elli potest p̄cipuum fundamentum sententia contraria, pro cuius solutio- ne aduentendum est, dupliciter posse nos assenti- ri illi propositioni Deus reuelauit, Matthæum accepisse spiritum sanctum. Prīmō inferendo illam ex duabus propositionibus per hunc discursum, Deus reuelauit, omnes Apostolos accepisse spiritum sanctum, & Matthæus erat unus ex illis, quia Deus id reuelauit, ergo Deus reuelauit Matthæum accepisse spiritum sanctum: & tunc propositione illa vt deducta ex illis p̄missis, fa- temur, quod non deseruit ad assensum fidei, quo credamus, Matthæum accepisse spiritum sanctum, quia non infertur hic ultimus assensus ex reuelatione talis obiecti sistendo in ipsa, sed ex reuelatione talis obiecti, vt deducta ex alia pro- positione reuelata: quod non sufficit ad gene- randum proprium assensum de fide vt dicimus conclusionē sequenti.

Secundō tamen possumus dicere Deum reue- lasse, Matthæum accepisse spiritum sanctum, & hoc absque discursu, sed per propositionem im-

mediatam non illatam, ex alio obiecto reuelato, quod probare possumus in primis aliis multis exemplis, quia alioquin nulla proposicio posset es- se nobis immediatè de fide diuina, vel etiam humana. Quando enim Petrus tibi affimat, se ven- turum Romanam, & tu credis, quia ipse dicit, po- test idem argumentum fieri de assensu, quo cre- dis, id Petrum dicere; qui sanè videtur haberi etiam per discursum: ideo enim credis, Petrum id dicere, quia voces illæ, ego veniam Romanam, im- posita sunt ab hominibus ad id significandum; vnde infers, Petrum his vocibus videntem loqui de tali obiecto, ergo ille assensus fundatur in no- titia de significatione vocum, quam ex p̄ceptis Grammaticæ didicisti. Item quando Petrus p̄- fente Paulo, & Antonio, dicit tibi, hi duo fuerunt mecum heri in prandio, & tu credis Paulum prandium esse cum Petro, quia Petrus id di- cit, fieri potest idem argumentum, nam Petrum loqui de Paulo, videris credere per discursum ex eo, quod Petrus designauit illos duos p̄sen- tes, & Paulus eis vnu ex illis: quare in neutrō casu credis p̄cise fide humana, Paulum prandium esse apud Petrum, sed resoluī assen- sum in alia etiam principia, neq; quia voces illæ imposita sunt ad id significandum, vel quia Paulus erat p̄sens, quando Petrus loquutus fuit. Vnde idem argumentum fieri etiam potest in aliis obiectis, quæ Deus in particulari reue- lauit, v.g. quando credis Christi resurrectionem, quia Deus eam reuelauit, videtur discursus intercedere ad credendum. Denī id reuelasse, quia nimur aliunde scis, has voces, Christus re- surrexit, impositas est ab hominibus ad loquendū de tali obiecto, quod quidem non elli ex fide diuina, sed ex vnu hominum, & p̄ceptis Grammaticæ; ergo in hanc etiam notitiam resoluī assensum tuum de reuelatione à Deo facta. Item non poterimus immediate credere reuelationem Dei de p̄cepto Christi facio Petro non manifestandi eius transfiguratio- nem ante resurrectionem, quia Euangeliū non dicit Christum dixisse Petro, sed dixisse p̄sentibus discipulis; aliunde autem constat ex verbis eiusdem Euangeliū vnum ex p̄sentibus fui- se Petrum: ergo ex vtraque reuelatione per di- cursum inferimus Christum p̄cepisse Petro, & sic in aliis passim, quæ tamen omnes fatemur esse reuelationem inmediatam, & inmediatè credi.

Et quidem negari non debet, quod ego possim credere fide humana Petrum venturum in hanc vrbem absque alio discursu (licet hic posse etiam interuenire, si velim) quo resoluam meā credulitatem tanquam in p̄missam, & principium formale in significationem vocum, vel p̄cepta grammaticæ, & idem est de fide diuina, qua cre- do obiecta à Deo reuelata per voces latinas. Ra- tio autem vtrobiisque est, quia non est necessarius discursus, nec illatio vnius ex alio ad assensum circa ea, quæ inmediatè vnu, & experientia p̄cipimus propterea percipimus significationem vocum communium: quare absque discursu pos- sum credere, quod Petrus v.g. loquitur mihi per voces significantes, seu significare solitas apud homines, eius aduentum in hanc vrbem: nam totū hoc cognosco inmediatè, nempe Petrum vni illis vocibus & voces illas apud homines usurpari ad significandum tale obiectum. Quod idem est de alienti, quo credo ex parte Dei proponi in scriptura sacra tale, vel tale obiectum, cùm legam verba

verba illa, quæ immediatè scio apud homines usurpari ad loquendum de tali obiecto. Idem etiam est, quando credo Paulum pransum esse apud Petrum, quia Petrus id dixit, quando Paulo præsente dixit mihi, *hic mecum pransus est.* Nam licet possit tunc etiam interuenire discursus ad credendum, Petrum de Paulo loqui: possum tamen sine alio discursu id credere: quia sicut immediatè cognosco, Petrum uti voce usurpari solita ad loquendum de prandio, ita immediatè cognosco, ipsum uti voce usurpari solita ad loquendum de Paulo: nam vox illa, *hic*, præsente Paulo, idem est, ac vox *Paulus*, & in eadem significatio usurpatur ab hominibus: cum ergo immediatè percipiam, Petrum uti voce illa, *hic* præsente Paulo, percipio etiam immediatè ipsum uti voce usurpari solita in his circumstantiis ad loquendum de Paulo, quare absque alio discursu possum resoluere assensum circa prandium Pauli in verba illa talibus circumstantiis prolatam, quæ ego percipo.

284

Hinc ergo in casu nostro de fide diuina potest, non debere interuenire discursum ad credendum Christum resurexisse qui funderetur tanquam in principio in significacione vocum: quia immediatè cognosco has voces contineri in scriptura, & quidem voces usurpari solitas ad loquendum de resurrectione, quod totum absque discursu cognosco, & per consequens absque discursu cognosco proponi mihi in scriptura voces quibus significari solet resurrectione. Similiter reuelationem de Spiritu sancto à Matthæo accepto immediatè cognoscit absque discursu, qui immediatè cognoscit, Deum reuelare spiritum sanctum ab omnibus apostolis suscepimus, & Matthæum fuisse unum ex illis. Nam qui eodem tempore diceret totum hoc complexum, nempe omnes apostoli accepterunt spiritum sanctum, & Matthæus fuit unus ex apostolis, diceret æquivalenter, Matthæum accepisse spiritum sanctum: ergo idem erit licet in diversis temporibus id dicat: nam possum ego simul concipere utramque reuelationem, licet diversis temporibus factæ sint. Constat vero apud homines idem esse dicere, Matthæus accepit spiritum sanctum, ac dicere, omnes apostoli, quorum unus erat Matthæus illum accepit: Cùm ergo inueniatur Deum utrumque immediatè reuelasse, inuenitur etiam reuelasse immediatè, quod Matthæus accepit spiritum sanctum: quare assensus, quo credo Deum hoc reuelasse, non debet necessariò inferri per discursum ex illis duabus reuelationibus factis, sed possum æque immediate huic reuelationi assentiri, cum ea etiam in utroque illo loco simul sumpto immediate continueatur.

285
Obiectio 2.

Obiectio 3.

Vnde iam facilius soluuntur alii argumenta, quæ fieri solent contra hanc conclusionem. Secundò ergo obiecti solet, quia illa conclusio est Theologica, cùm inferatur ex reuelatis, ergo non est assensus fidei, quia fides, & Theologia distinguuntur. Respondetur facile, illam conclusionem ut deducatur ex reuelatis esse Theologicam, & ut sic non credi ex fide, vt dicimus conclusione sequentiæ: idem tamen obiectum materiale posse credi per fidem, non ut deducatur ex præmissis reuelatis, sed ut immediate etiam reuelatum, ut supra explicuimus.

Tertiò Obiectetur, quia in naturalibus habitus principiorum, & habitus scientificus distinguuntur, ergo non est idem habitus ad credenda reuelata, & ad conclusionem, quæ ex reuelatis in-

fertur. Respondetur, quidquid sit de antecedenti, transfat consequens, quando conclusio ex reuelatis creditur propter reuelata ut propter principia. Secus vero erit, quando idem obiectum creditur etiam ut principium immediate reuelatum à Deo: ad hoc enim debet extendi habitus fidei diuinæ, qui ex omnium sentientia extenditur ad omnia immediatè reuelata à Deo.

Quartò Obiectetur, quia Christum esse risibile est conclusio Theologica, nec creditur immediatè per fidem, quia deducitur ex humanitate reuelata, quanvis risibile pro radice sit idenrealiter cum humanitate: ergo idem obiectum conclusionis cum obiecto præmissaram non facit, quod idem obiectum possit per fidem credi. Hoc argumentum faciliſt magnum negotium Patri Hurtado dicta disp. 10. num. 19. & sequent. Sed nobis nulla inferatur difficultas, qui paulo ante diximus, conclusionem illam, quæ non potest per fidem credi, non esse de risibilitate radicali, sed de formalib; quæ supponit esse pessimo distincta ab humanitate. Omitto alia leviora argumenta, quæ videri possunt apud Hurtado dicta disp. 10. & ex dictis facile ſoli possunt.

His suppositis, sit iam secunda conclusio: quid do conclusio illata ex duabus reuelatis creditur. Solum propter illas, non creditur de fide, sed solum est conclusio Theologica. Hæc est iuxta ſequum principiæ ſententia ſupræ relata, eam tamen et profecto impugnat Hurtado loco citato, & rationes etiam, quibus probari solet ab eius auctoribus, quas omitto, quia ferre omnes sunt parum efficaces. Ratio, quæ me mouet, hac est, quia ei, quæ per fidem credimus, Deo credimus, & ideo credimus super omnia, quia diuinæ auctoritatem supremus cultus intellectualis debetur, vt dicimus infra agentes de fidei certitudine: ea autem, quæ credimus, quia sequuntur ex reuelatis, non credimus ſoli Deo, mouemur enim non ſolum à diuinâ auctoritate reuelante præmissas, fed etiâ à connexione obiecti præmissarum cum obiecto conclusionis, quam connexione non cognoscimus nec credimus quia Deus eam reuelauit, ſed lumine intellectuali ex terminis nobis apparet, atque ideo ad credendum obiectum conclusionis partim mouemur a testimonio diuinum, partim à connexione vnius obiecti cum alio; non ergo possumus credere per fidem obiectum conclusionis, cum illud non credamus ſoli Deo, nec diuinum testimonium ſolum nos moueat ad illud credendum, ſed ille assensus eft inferioris ordinis, & minus perfectus, cùm debeamus illum modum superiorum assentiendi referuare ad omnem obiecta, quæ Deo credimus.

Contra hanc rationem non procedunt argumenta, quæ communiter fieri solent ab auctoribus secundæ ſententia, ſolum enim probant, obiectum illud poſſe credi per fidem, quia immediatè reuelatura est à Deo, quod nos coelatione prima concesſimus. Alia tamen argumenta congenit specialiter Hurtado ubi ſupræ ſect. 1: contra hanc conclusionem, & rationem, que oportet diffidere, & ex quorum ſolutione melius huius rationis vis intelligitur. Primo ergo ſ. 4. & sequentibus arguit: quia habitus infusus extendit ad omne obiectum materiale, quod cognoscatur dependenter à ſuo obiecto formalis, vt confit etiam in habitibus voluntatis; nam charitas extendit ad omnia obiecta materialia, & remota quæ ſalem mediata amantur proper Deum, vt si prepter Deum amas proximum, & ideo proximo

procurat bonum, & ad hoc eligis media; omnia hæc, & media etiam remota eligis per actum charitatis, quia omnia illa amas ultimò propter Deum, qui est ultimum obiectum formale illius amoris, quod idem contingit in misericordia, & aliis virtutibus; ergo similiter conclusiones omnes etiam mediæ, quæ creduntur propter testimonium diuinum, pertinent ad fidem; nam obiecta præmissarum, licet sine obiectum formale proximum illius assensus: non sunt tam in rigore obiectum formale, sed materiale; cum non sit istud intellectus ultimo in illis, sed illa credas propter aliud, sicut, qui ex charitate Dei amat proximum, & ideo dat ei pecunias ad sublevandam eius indigentiam, licet videatur habere pro obiecto formalí proximo bonum ipsius proximi; illud tamen non est in rigore obiectum formale, quia non sicut ultimo voluntas in illo, sed illud amat propter Deum, & ideo omnia illa sunt obiectum materiale charitatis; ergo eodem modo fides extendi debet ad omnia obiecta materia; etiam remota, quæ mediæ, vel immediate propter idem fidei motuum creduntur, & in illud ultimo resoluuntur.

289 Relpondetur, habitu extendi ad omnia obiecta materialia, quæ attinguntur sub eodem omnino motu, secus autem, si motiu varietur, præsumt si variatio illa refundat diuersum modum tendendi, prout contingit in casu nostro, in quo intellectus mouetur ad assentendum conclusioni, non solum ex testimonio Dei, sed etiam ex connexione obiecti conclusionis cum obiectis præmissarum, ad quam connexionem credendam nullo modo moueretur testimonium Dei: & ex hoc prouenit, quod intellectus non credit obiectum conclusionis eo modo, & firmitate, quæ credit fidei, quas credit soli Deo, sed mouetur etiam à connexione viri obiecti cum aliis, quam connexionem non credit Deo: quare non est mirum, quod assensus ille prout terminatur ad obiectum conclusionis non sit fidei, cùm degeneret notabiliter ab assensu fidei, quo credimus soli Deo, quæ dicit, & ideo super omnia. Exemplum autem charitatis, & aliarum virtutum voluntatis non est simile: quia omnes illi actus voluntatis, qui versantur circa alia obiecta materialiter etiam remota, non habent ullum aliud motiu, in quo etiam partialiter sistant, nisi solum Deum: nam hinc amentur media remota propter utilitatem, seu propter connexionum, quam habent cum fine: illamet tamen utilitas, & connexionem non amat propter se, nec sicut in illa, sed propter bonitatem Dei: quare in iis omnibus actibus nulla est varietas ex parte motiu formalis. At vero in actibus intellectus non ita se habet: nā conclusiones mediæ deductæ ex prioribus conclusionibus non retinent idem omnino obiectum formale omnino invariatum, sed additur semper connexioni obiecti conclusionis cum obiectis præmissarum, cuius connexionis veritas non creditur propter veritatem præmissarum, nam licet præmissa esset falsa, consequentia esset bona, & conexio esset vera, sed cognoscitur in se, & in illa situs intellectus, ab eaque partialiter mouetur intellectus ad assentendum obiecto conclusionis.

290 Contra hanc solutionem, & differentiam, quam olim ad hoc propositum explicui, aliqua opponit Hurtado, ex quo obiecti potest secundò, quia connexioni obiecti conclusionis cum obiecto præmissarum non distinguitur realiter à con-

nexione extremorum cum medio: connexionem autem extremorum cum medio cognoscitur per præmissas reuelatas: ergo continentia etiam obiecti conclusionis cognoscitur per easdem præmissas, atque ideo non est necessaria alia cognitione illationis, seu continentia obiecti conclusionis in obiecto præmissarum, quæ moueat ad assentendum conclusioni, & per consequens motiu formale præmissarum erit motiu formale ad æquatum ad assensum conclusionis.

Hoc argumentum supponit questionem illam, an ultra assensum præmissarum requiratur cognitione illationis ad assensum conclusionis, de qua dixi in Logica; & inferius aliqua attingemus: est enim quæstio Logica, in qua dixi cum communi sententia, requiri eiusmodi cognitionem, ut constat experientia: multi enim assentiantur præmissi, & negant consequentiam, quam deberent omnino concedere, quia non attendunt ad bonitatem illationis, seu ad continentiam obiecti conclusionis in obiecto præmissarum concessio. Nec refert, quod obiectum conclusionis non distinguitur adiquatè ab obiecto viri, que præmissæ simul sumpta, sed saltem partialiter cum illo realiter identificetur. Hoc enim probaret etiam, illam non esse veram conclusionem, quia conclusio semper creditur propter aliud ut constat ex definitione syllogismi: non autem intelligitur propter aliud realiter sed propter aliud secundum modum concipiendi. Nam idem obiectum cognitione per cognitionem confusam non mouet, & cognitione postea explicitè mouet; sic etiam in assensu secunda operationis per compositionem debet obiecti explicitè mentitas inter extrema, quæ licet non distinguitur realiter ab ipsis extremitatibus, non assentirentur, nisi explicitè obiceretur, ut dixi disp. 1. de pœnit. scđt. 2. Ratio autem est, quia sicut non potest mouere ad amandum bonitas, de qua non possumus reddere rationem, ita nec ad assentendum veritas de qua non possumus reddere rationem: cognitione autem confusa non sufficit, ut possumus reddere rationem de bonitate, aut veritate confuse cognita, ergo necessaria est cognitione explicita continentia unius veritatis in alia, ut propter veritatem primam concessam assentiamur secunda. Hoc autem est, quod explicatur per particulam ergo: positam in conclusione, nempe connexioni unius veritatis obiectiæ cum alia, & non sola connexioni formalis ipsius assensus conclusionis cum assensu formalis præmissarum, ut supposebit Hurtado §. 30. neque enim requiritur cognitione reflexa de præmissis formalibus, aut de conclusione formalis, sed de connexione inter obiecta conclusionis & præmissarum, que non est cognitione reflexa, sed directa. Sicut neque in iudicio per compositionem requiritur cognitione reflexa apprehensionū extremorum, sed directa de identitate inter ipsa extrema obiectiva.

Sed contra obicitur tertio, ex eodem Autore. §. 31. quia hinc sequitur neque esse actum fidei ipsum assensum circa obiectum reuelatum, v.g. circa Incarnationem: quia hic assensus etiam est propter veritatem, & reuelationem Dei, tanquam propter motiu formales, & præmissas formales, vel virtuales, quare requiritur etiam cognitione bonitatis illationis, quæ bonitas, seu connexioni veritatis Incarnationis cum veritate & reuelatione Dei mouet partialiter ad assensum Incarnationis, & per consequens non credimus

Incarna

291

292
obiecto 31

Incarnationem propter solam auctoritatem Dei, quæ sola est motuum formale fidei, sed etiam propter illationem obiectuum seu continentiam vnius obiecti in alio, quæ continentia non creditur propter auctoritatē Dei, sed constat ex terminis, atque ideo motuum illius assensus, non erit solum motuum formale fidei.

293

Ad hoc tamen facile respondetur negando se-
quelam: incarnationem enim creditur propter solum
motuum formale fidei, quod quidem in rigore
loquendo, non complectitur solam veritatem,
& testimoniu Dei secundum se, & in abstracto,
sed ut continentem connexionem cum veritate
obiecti reuelati; sicut motuum formale in as-
sensu cuiuslibet conclusionis non est sola veritas
præmissarum, sed illa, ut connexio cum veritate
conclusionis. Quare, quæ dicitur, solum au-
toritatem Dei esse motuum formale fidei, illa
particula exclusua solum, non excludit concomitan-
tia essentialia, fine quibus explicitè cognitis
non potest mouere auctoritas Dei, sed excludit
omnia alia peregrina, quæ non requiruntur, ut
auctoritas Dei moueat; & includit connexionem
vnius obiecti cum alio, quæ licet realiter non dis-
tinguitur realiter adæquatè ab obiectis præmis-
sarum debet tamen explicitè cognoscī, ut obie-
ctum præmissarum mouere possit ad assensum
conclusionis. Nec obstat, quod hæc connexio
non cognoscatur explicitè, aut creditur propter
auctoritatem Dei: adhuc enim verum est, solum
Deo non credere incarnationem, nam per illam
exclusum solum, non excludimus id quod requiri-
tur ex parte obiecti essentialiter, ut Deo credamus,
sed explicamus, non interuenire quidquam
aliud ex parte motui, nisi id solum, quod requiri-
tur essentialiter, ut alicui solum credamus, in quo ta-
men includitur connexio auctoritatis diuinæ
cum veritate obiecti reuelati, cuius connexionis
cognitio explicita inuoluitur essentialiter, quan-
do dicitur incarnationem credi solum Deo, seu
propter solam auctoritatem, quia illud pro-
pter, significat connexionem, quæ mouet, alio-
quin non creditur vnum propter aliud. Quam-
uis autem connexion illa auctoritatis diuinæ cum
veritate reuelata non creditur Deo, prout explic-
te cognita, creditur tamen illam, etiam super omnia,
quia hoc necessarium est ad credendum super
omnia id, quod Deus dicit; neque enim possumus
magis credere obiectum reuelatum, quam
eius connexionem cum reuelatione, in qua con-
nexione partialiter fundatur ille assensus. Quare
sicut credimus etiam super omnia, Deum esse
summè veracem, quamvis hoc non credamus Deo
in primo illo assensu, qui est principium fidei, sed
assentiamur ex terminis; sed tamen absque formi-
dine, super omnia, quia id necessarium est ad
credendum Deo super omnia id, quod reuelat; ita
propter eamdem rationem debemus credere fir-
missimum connexionem auctoritatis Dei cum ob-
iecto reuelato, quia id necessarium omnino est ad
credendum firmissime Deo id, quod reuelat.

294

Hoc autem suo modo locum etiam habet in
voluntate, cum differentia tamen suprà explicata:
nam si res attente consideretur, quando eligitur
medicina propter sanitatem, solam, non est sola
bonitas sanitatis, quæ mouet, sed etiam virilitas
medicina ad sanitatem; nisi enim medicina vir-
lis esset, non moueret bonitas sanitatis ad eam
eligendam; dicitur tamen eligi propter solam sa-
nitatem, quia eo ipso, quod dicitur eligi propter

sanitatem, significamus simul eligi propter vi-
litatem medicinae, & propter connexionem, quæ
habet cum sanitate; differentia tamen est, ut dixi,
quia virilitas ipsa medicinae, & connexionem cum fa-
mitate, quæ voluntatem allicit, amatur etiam à
voluntate non propter se, sed propter sanitatem
in cuius sola bonitate ultimo fitur amor, & ideo
connexio medicinae cum sanitatem, seu virilitatem, non
integrat vlo modo motuum formale ultimum
at in casu nostro connexioni obiecti conclusionis
cum obiecto præmissæ reuelata, ex qua inferior,
ita mouet intellectum, ut ipsa non creditur pro-
pter auctoritatem Dei, sed propter se ipsum. Item
connexionio auctoritatis diuinæ cum veritate rei re-
uelata ita mouet ad assensum rei reuelata, ut
ipsa connexionio non creditur Deo nec propter re-
uelationem Dei testificantis illam connexionem,
sed quia in se ipsa apparet.

Differentia ergo inter conclusionem illatam
ex reuelatis, & mysterium reuelatum illatum ex
veritate, & testimonio Dei, cur haec pertinet
ad assensum fidei, & non illa, licet verobique
moueat intellectus ex bonitate illationis ei-
quo bonitas illationis mysterij reuelati ex re-
cite, & testimonio Dei pertinet intrinsecè, &
essentialiter ad motuum formale fidei, quæ cum
credatur Deo, & propter eius auctoritatem, debet
essentialiter moueri ab illatione mysterij, ex au-
toritate Dei. At vero bonitas illationis obiecti
conclusionis ex mysteriis reuelatis non pertinet
intrinsecè, & essentialiter ad motuum formale
fidei, sed est motuum peregrinum fidei, & ana-
totum motuum proprium fidei, nec ordinatus
ad credendum præcisè Deo, sed ad credendum ea
qua inferuntur ex creditis Deo; quare alteratio
ex parte motui proprio fidei, non est cur fides
debeat extendi ad assensum obiecti conclusionis,
sicut ad assensum rerum fidei. An vero, & quo-
modo concurrat partialiter ad assensum illius
conclusionis, quatenus ibi etiam continetur obiec-
tus præmissarum reuelatarum, dicimus postea
nunc enim solum dicimus, per illum assensum
non credi obiectum conclusionis tanquam obie-
cta alia, quæ de fide creduntur.

Aduerte tamen nos lèpe dixisse, connexio
nem illam, seu continentiam obiecti conclusio-
nis in obiectis præmissarum, vel bonitatem illa-
tionis esse partialiter motuum formale illius
assensus: quod quidem dictum est in latiori si-
gnificatione motui formalis, ut comprehendat
omnia, quæ ex parte obiecti vicinum mouent
ad assensum. Scio enim, strictè loquendo boni-
tatem illationis non solere appellari motuum for-
male, sed quasi applicationem motui formalis
con distincione à motu, quod solum videtur
esse obiectum præmissarum. Sicut etiam in com-
posito physico sola materia, & forma dicuntur
partes, vno verò, licet pertineat intrinsecè, &
essentialiter ad compositum, illudque integrum
non solet appellari pars, sed vinculum parum
sic bonitas illationis, seu connexionis vnius obiecti
cum aliis, non solet appellari motuum formale
sed connexion, & colligatio motui formalis cum
obiecto materiali. Hæc tamen est quæstio de vo-
cibus: nam in re ipsa non minus intrinsecè, &
essentialiter intra vno, quam partes ad compo-
sitionem compositi, nec minus intrinsecè, & es-
sentialiter intra illatio, seu connexionis vnius ob-
iecti cum alio ad integrandum motuum, quam
ipsa obiecta præmissarum. Ceterum sicut vno
non

*Assensus fi-
dei fundatur
partialiter in
connexione
obiecti reue-
lati cum re-
uelatione.*

non solet appellari componens ut quod, sed ut quo, quia est id, quo partes componunt; ita illatio, seu connexio potest dici mouere non ut quod, sed ut quo, quia est id, quo praemissa obiectua applicantur, & vniuntur, ut moueant ad assensum conclusionis, sufficit tamen eius variatio essentialis ad varianum, & alterandum specie motuum, praeferim quando refundit diueritatem notabilem in modum assentiendi, ut contingit in casu nostro.

297 Ultimo loco afferunt Hurtado §.42. Verba Gregorij Nazianeni de quibus supradiximus, quae quidem, si aliquid probant, solam probant nostram primam conclusionem, quod scilicet id, quod sequitur ex expressè reuelatis, possit fide credi; non tamen probant credi de fide per illum eundem assensum, quo creditur tale obiectum, quatenus præcè per discursus deducitur ex praemissis reuelatis: & haec de hoc puncto sufficiant.

§. III.

Virum reuelatio vniuersalis sufficiat ad assensum fidei circa obiectum singulare.

298 Exemplum esse potest, de fide est, omnes paternos ritè baptizatos esse in gratia & saluari, si decedant, queritur, an qui scit se hunc paternum ritè baptizasse, possit de fide credere eius sanctificationem. Item de fide est, peccato mortali amitti gratiam, queritur, an qui scit, se actu esse in affectu peccati mortalis, possit de fide credere, se carere gratia habituali sanctificante. Ratio dubitandi est, quia haec etiam conclusio deductio ex una praemissa reuelata, nempe ex illa propositione vniuersali, & ex altera particulari non reuelata, nempe ex conscientia proprii peccati actualis: quare iuxta doctrinam traditam §.1. videatur dicendum, quod conclusio non sit de fide, sicut ibi diximus, ob eandem rationem non pertinere ad fidem risibilitatem Christi, & alias similes conclusiones, sed esse solum Theologicas. Quare pro fenteria negante illum esse actum fidei afferti possunt illi omnes, quos afferunt Suarez, dis. 3. sect. 1. num. 3. negantes esse assensum fidei, qui deducitur ex uno principio reuelato, & altero evidente.

Communis tamen sententia concedit, obiectum illud particolare contentum in vniuersali reuelata pertinere ad fidem, quam tenet Cane, Vega, Valentia, & alii, quos afferunt & sequitur Suarez ibi num. 2. & 3. & alii, quos addit, & sequitur Hurtado latè eam sententiam probans dis. 11. sect. 11. quia, qui affirmat propositionem vniuersalem, affirmit omnia singularia ibi contenta; ergo Deus reuelans omnes homines baptizatos sine obice accipere gratiam, reuelavit etiam ibi hunc infantem baptizatum accipere gratiam, & per consequens id pertinebit ad fidem, que ex se extenditur ad omnia, quæ à Deo reuelata sunt.

Ego iuxta supradicta §.precedenti distinguendum existimo: nam si loquamur de assensu illo, prout deducto ex praemissa reuelata vniuersali, & particuliari aliunde nota, dicendum est, illum non esse assensum fidei, prout terminatur ad obiectum conclusionis, sed solum Theologicum, in quo concuerit etiam Suarez ubi supradicto numero 5. & 6.

Card. de Lugo de Virtute Fidei Divina.

& hoc probant à fortiori argumenta adducta in simili *språ §. precedenti*. Si enim assensus conclusionis illata ex duabus praemissis de fide non est assensus fidei, quia habet aliud obiectum formale partialiter diversum nempe bonitatem illationis, à fortiori idem dicendum erit de assensu conclusionis illata ex una solum praemissa de fide, & altera evidenti naturali; quo casu variatur motum formale, non solum ex parte bonitatis illationis, sed etiam ex parte vnius praemissa, quæ non est de fide, & in qua etiam ultimum sicut intellectus.

Loquendo ramen de obiecto illius conclusionis particularis, dicendum videtur cum secunda sententia, posse actum fidei terminari ad illud non per discursum ex vniuersali reuelata, sed immediate propter diuinum testimonium tanquam ad aliquod immediatum, & formaliter reuelatum à Deo. Probari solet, quia quando aliquid reuelatur à Deo, reuelatur eius essentia physica, & metaphysica, licet non ita distingueatur, quia essentia non distinguitur à re reuelata; unde Deus reuelans Christum esse hominem, reuelat eo ipso habere corpus, & animam, nam reuelans definitum, reuelat definitionem, & è contraria non distinguuntur: ergo, qui reuelat vniuersalem, reuelat ibi omnia singularia, que sunt quasi partes componentes illam collectionem vniuersalem: ergo Deus reuelans omnes infantes baptizatos iustificari, reuelat ibi, hunc, & illum, & illum infante baptizatum iustificari, nam collectio omnium baptizandorum reuelata componitur intrinsecè ex hoc, & illo, & aliis baptizandis. Confirmatur ab aliis, quia Sacerdos sciens s' debita intentione baptizasse hunc infanrem aqua naturali ex mari tunc hausti, non potest sine heretici negare, hunc infantem iustificatum fuisse: nam hoc negando contradictrio Deo reuelanti omnes infantes ritè baptizatos iustificari. Sunt enim propositiones contrariae, *Omnes infantes ritè baptizati iustificantur, & hic infans ritè baptizatus non est iustificatus.* Illa quippe est proprieas contraia ex qua sequitur contradictria, ut dicitur in Summulis: ex illa autem secunda propositione sequitur, ergo aliquis infans ritè baptizatus non iustificantur, quæ est contradictria prima.

Hoc tamen argumentum cuius sua confirmatione videtur porriùs retorqueri posse: quia in primis negans hunc puerum esse iustificatum, non videtur esse hereticus: nam hereticus ille solus est, qui negat id, quod tota Ecclesia Catholica credit: non credit autem, ut docet Ecclesia, hunc infantem esse iustificatum, nisi ad summum sub conditione, si validè baptizatus est: quod enim baptizatus sit, vel quod aqua illa fuerit naturalis, vel quod minister habuerit intentionem non credit, aut docet Ecclesia, ergo non discederet à sensu, & fide Ecclesiae, qui illam propositionem negaret absolute, negando scilicet se baptizasse talen infantem, aut debitam intentionem habuisse, aut adhibuisse aquam naturalem. Unde videtur, quod nec ipsemet sit infidelis negando illam propositionem: potest enim adhuc concedere totum, quod fides docet, nempe infantes ritè baptizatos iustificari, sed tamen ex falsa apprehensione contendere, baptismum illum non fuisse validum, quia aqua, v. g. non erat naturalis, sed quod Dæmon supposuit occulere aquam artificiale loco naturalis,

G quod

quod licet falsum sit, non videtur esse contra fidem, cum non constet ex fide, Dæmonem id non fecisse. Solidum ergo erit ad summum de fide, hunc infantem iustificatum fuisse, si vere & valide baptizatus fuit.

302

*Aliud est
propositum
aliquam se-
cundum se esse
de fide, aliud
vero esse no-
bi de fide*

Aliter tamen possumus explicare vim illius rationis, & probare hanc sententiam. Supponendo in primis, aliud esse, propositionem aliquam secundum se esse de fide, aliud vero esse nobis de fide. Ad primum enim sufficit, quod sit vere à Deo revelata; ad secundum verò requiritur, quod revelationis sensus, & significatio nobis sufficienter constet, quantumcumque enim revelata sit à Deo, non debemus, nec possumus de fide ei assentiri, nisi revelationis sensus nobis sufficienter proponatur. Exemplum esse potest in Scriptura, & revelatione illa, qua coram Balafrare Regis scripta fuerunt in pariete verba illa, *Mane, Ihesel, Phares*: quibus significabatur, numerasse Deum regnum Balafrarum, & compleuisse illud: quare postea scriptura illa, iam veritas hac revelata erat à Deo, & ideo Daniel, ubi primum scripturam illam legit, debebat ex fide obiectum illud credere, tanquam à Deo revelatum. Rex tamen, antequam à Daniele explicaretur, de quo obiecto loqueretur Deus, non debebat, nec poterat veritatem illam de fide credere. Erat ergo iam veritas illa secundum se de fide; Regis tamen, & alii nondum erat de fide. Eodem modo de facto multæ sunt veritates in scriptura revelata, quas tamen in particulari, & distinctè non debemus, nec possumus de fide credere, quia scripturæ sensus nondum nobis est sufficienter propositus, nec ab Ecclesia declaratus; postquam autem Ecclesia sensum verum scripturæ declarat, & proponit nobis, incipiunt obiecta illa etiam in particulari esse nobis de fide, quæ tamen iam ante revelata fuerant, atque ideo poterant de fide credi ab eo, qui sensum scripturæ verum intelligebat, & cui sensus ille sufficienter fuerat propositus.

303

*Voces non si-
gnificant co-
de modo om-
nibus mentem loquentis,
sed iuxta audientium captum, aliis magis, aliis
minus distinctè, v. g. cognoscit bene Petrum fi-
lium Ioannis, Paulus vero, qui eum bene etiam
iuxta au-
dientium ca-
ptum.*

Suppono secundò, voces easdem non significare eodem modo omnibus mentem loquentis, sed iuxta audientium captum, aliis magis, aliis minus distinctè, v. g. cognoscit bene Petrum filium Ioannis, Paulus vero, qui eum bene etiam cognovit, dicit tibi coram aliis, Ioannis filium obiisse; tunc distinctè cognoscit illum, de quo Petrus testatur obiisse, & cognoscit magis distinctè mentem loquentis, qui Petrum distinctè concepit, & de illo determinatè affirmavit obiisse: alij vero praesentes, qui Petrum non nouerant, non concipiunt distinctè, sed confusè de quo loquuntur, nec distinctè intelligent mentem loquentis, sed solum confusè concipiunt, ipsum de aliquo distinctè cogitasse, & eius obiisse explicare voluisse. Ecce eadem vox tibi magis distinctè significat mentem loquentis, quam alii propter captum diuersum, & notitiam melioram, quam habes de significatione explicita illius vocis. Eodem modo, si Deus hodie revelet, Petrum crastina die devorandum à leone, hæc revelatio magis distinctè significat Angelo mentem Dei, quam homini, quia Angelus magis distinctè, & quidam iustificat cognoscit essentiam, & praedicata leonis, & scit, Deum de illo leone habente talia praedicta distinctè intellexisse; homo vero, qui confusè cognoscit essentiam leonis, cognoscit solum confusè Deum loquutum de essentia, quæ radix est talium accidentium, distan-

ctè cognita, quam tamen non distinctè cognoscit. Philosophus etiam, qui melius naturam leonis cognovit, magis distinctè venit in notitiam mentis Dei, quam rusticus, qui non ita bene leonis naturam cognoscit, propter eandem rationem, & sic in aliis. Imò hinc etiam sit, voces aliquando melius significare obiectum audiendi, quam ipfmet loquenti, & magis distinctè significare eidem audiendi loquentis mentem, quam ab ipso loquente cognoscatur, v. g. si aliquis, qui Petrum Ioannis filium non cognoscet, sed loolum scribet esse filium Ioannis, dicat tibi, Ioannis filium obiisse; su qui Petrum eundem sit bene cognoscetas, melius, & magis distinctè concipis, de quo loquatur, quam ipfmet, qui loquitur, quia melius cognoscit rem per illas voces significatam, quam ipse loquens cognoscat. Similiter, si homo dicat Angelo, se veile Romanum venire, melius, & magis distinctè concipit Romanum Angelus audiens, qui non confusè, sed distinctè eam concipit, quam homo loquens. Item melius & magis distinctè cognoscit Angelus voluntatem eundi Romanum, & iudicium de eodem advenitu, quam voluntatem & iudicium proprium hominum significare, quam ipfmet homo loquens, qui solum confusè, & imperfectè proprios actus voluntatis, & intellectus percipit non distinguens, an sint qualitates reales, vel modales, materiales, vel immateriales, &c. Si ergo voces possint melius significare audiendi res ipsas, & mentem loquentis, quam ab ipsorum loquente cognoscuntur; non est mirum, quod eadem vox melius, & magis distinctè possit significare, & res & mentem loquentis vni audiendi, vel legenti, quam alteri proper meliorem captum vniusquam alterius.

Ex his ergo probare iam possumus conclusionem nostram: quia certum est, Deum revelant omnes parvulos sit baptismados fore iustificatos, non cognoscentes confuse parvulos illos, de quibus loquebatur, sed distinctè, & explicitè huc, & illi, & omnes, & singulos in particulari: homo tamen audiens illam vocem non cognoscit eos, nisi confusè, & ideo nec cognoscit distinctè mentem Dei, sed confusè scit Deum aliquis distinctè cognoscere, & de illis, quos distinctè cognoscet, loquitur fuisse. Vnde, si homo haberet aliunde scientiam infusam de omnibus & singulis parvulis ritè baptizandis, audiens postea à Deo, omnes baptizandos fore iustificandos, distinctè cognoscet, de quibus loqueretur Deus, & per consequens deberet credere fide diuinæ, hunc parvulum fore iustificandum, quia cognoscet, de hoc in particulari loquendum est Deum. Sicut si coram cæco, & aliis dices, tibi à Rege datos duos illos libros, quos manu habes, alij distinctè cognoscere, de quibus libris loquaris & crederet propter merum testimonium tuum, illum & illum librum in particulari datum tibi à Rege. Cæcus autem, qui libros non videt, solum posset credere in confuso te accepisti à Rege duos libros, quos manu habes, quicumque illi sint, vnde si postea unum ex illis inueniret; non posset dicere, aut credere illum librum fuisse tibi à Rege datum, quia non scit, an de eo in particulari loquutus fueris. Si tamen perferuerat te in eadem asseveratione, cæcus vixum reciperet, & videret libros illos, de quibus loqueris, iam tunc posset, non solum in genere, sed in particulari de singulis libris crederet datos tibi à Rege propter tuum

tum testimonium, quod tamen antea credere non poterat de illis in particulari. Hoc ergo modo quando Deus distincte cognoscet omnes parvulos baptizandos, de illis omnibus reuelat iustificandos forte à peccato, tenemur id credere saltem in confuso: si autem nobis conserit in particula-
ri, de quibus loquutus sit Deus, iam de illis etiam in particulari idem debemus credere: cum ergo in predicto casu constet tibi, hunc parvulum comprehensum fuisse illa loquitione Dei, atque adeo illum fuisse distinctè in mente Dei, quando vniuersaliter loquutus fuit; iam poterit de hoc in particulari id credere, cum constet tibi Deum hu-
ius etiam parvulum iustificationem reuelasse; & de illo loquorem fuisse. Quamuis ergo obiectum illud in particulari non esset de fide nobis, quia non constabat, an de illo loquutus esset Deus, nec etiam nunc sit de fide alii, quibus non constat de baptismō illius parvuli, sicut constare pos-
test ipsi baptizanti, sed solum esset de fide secun-
dum se quatenus iam erat reuelatum à Deo, post
quam tamen baptizanti constat de baptismō rite
collato, iam incipit ei esse de fide, quia ei iam
constat, Deum de hoc parvulo loquendum fuisse.

Obiectio primò voces non significant, nisi iuxta hominum impositionem; homines autem qui non cognoscunt distinctè sed confusè particu-
laria, non videntur impositione has voces com-
fusas, nisi ad significandum confusè; ergo Deus loquens per illas voces non potest loqui, aut reuelare distinctè de hoc parvulo, & per consequens non potest id fide credi, cum Deus nun-
quam de hoc parvulo in particulari id reuelau-
rit. Respondeo in primis vocem posse institui ad
significandum distinctè ab eo, qui solum habebat
cognitionem confusam, ut constat in hac voce,
bic homo, que ex institutione habet, ut possit
significare distinctè eum, de quo loquimur, licet
qui vocem illam inservierunt, de nullo homine
particulari distinctè tunc cogitarent, sed solum in
confuso de singulis, quibus significandi applica-
cetur. Deinde falsum est, voces imponi determi-
nat ad significandum confusè; alioquin non
possemus uti vocibus ad loquendum cum
Deo, aut angelis, in quibus non potest esse co-
gnitio confusa. Imponuntur ergo ex intentione
imponentis ad significandum vel confusè, vel dis-
tinctè iuxta captum audiens; hoc est, ad exci-
tandam in audiente speciem de illo obiecto, &
cognitionem, quam ipse habere potest, si confu-
sam, confusam; si distinctam, distinctam; Qua-
re sicut hæc vox, *bic homo*, imponitur ad exci-
tandam speciem, quam audiens habet de hoc ho-
mine, que aliquando erit distincta, aliquando
confusa; sic hæc vox *omnes parvuli baptizandi*,
imponitur ad excitandam speciem audiens que
ali quando erit confusa, aliquando distincta sal-
tem de aliis, per quam cognoscatur illos in
particulari, de quibus Deus loquitur.

Obiectio secundò, quia iam id totum viderit
haberi per discursum, quatenus cognoscimus,
Deum loqui de omnibus parvulis baptizatis,
quicunque illi sint, & aliunde scimus, hunc par-
vulum esse baptizatum, unde inferimus, de hoc
loqui Deum; quare assensus ille non erit fidei,
sed conclusio Theologica. Respondetur, posse
quidem id credi per discursum, & tunc conclu-
sionem non credi de fide, ut diximus: potest ta-
men etiam sine discursu tali, sed immediate cre-
di, Deum de hoc parvulo loquendum fuisse; sicut

Card. de Lugo de virtute Fidei diuinæ.

enim quando Paulo præsente, dicit tibi Petrus,
bic homo mibi carnis est, absq; discursu cognoscis
Petrum testari amorem suum erga Paulum, qua-
tenus cognoscis etiam absque discursu eum. Pa-
ulo præsente usurpare voces solitas usurpari ad te-
standum amorem erga præsentem, quod est idem
ac videre, eum testari exterius amorem suum erga Paulum præsentem: sic etiam si prætentibus
tribus, vel quatuor, diceret, *bi homines mibi cari sunt*; cognoscere posset absque discursu, cum
testari amorem suum erga singulos illorum pro-
pter eandem rationem. Similiter ergo Deus di-
cens, *Omnes parvuli baptizati mibi cari sunt*, vi-
dens hunc parvulum baptizatum, poteris abi-
que discursu cognoscere, Deum de hoc parvulo
testari sibi carum esse. Quod enim cari designen-
tur per pronomen *bi omnes*, vel per vocem illam,
baptizati, parum refert ad propositum, cum aq[ue]c
cognoscas, hunc parvulum esse baptizatum, ut
supponimus, ac illum hominem esse præsentem
Paulo loquenti.

Obiectio tertio, non constare adhuc Deum lo-
quatum esse de hoc parvulo sufficenter ad id de
fide credendum: non constat enim hoc, nisi qua-
tenus constat hunc parvulum fuisse rite baptiza-
tum: hoc autem non ita certò constat, cum fieri
potuisse, quod Dæmonis opera, loco aquæ na-
turalis supposita fuerit aqua non naturalis, vel
etiam posset fieri, quod hic qui homo appetat, &
infans, non sit verus homo, sed corpus phantasti-
cum, Dæmonis opera confitum ad cludendos
oculos; non ergo constat, de hoc individuo Deum
loquatum fuisse, & per consequens non potest
fide credi, hunc parvulum esse iustificatum.

Hoc argumentum pariter probaret, non posse
fide credi id, quod Deus reuelatione non solem
vniuersali, sed in singulari reuelat, v.g. Quando
Deus dixit, *bic est filius meus dilectus, ipsum audi-
te*: possebant enim Apostoli formidare, an ibi
esset alius, qui ab ipsis non videretur, sed tantum
à Moysè, & Eli, & de illo verba illa dicta esse,
vel etiam an dæmonis opera voces illæ formatae
essent, & sic de aliis. Quare omnes respondere
debemus, & facile ex supradictis responderi po-
test, sicut ad obligationem credendi fide diuina
quod Deus dicit, non requiritur evidentia de te-
stimonio Dei, obscurè enim credimus fide ipsa,
Deum id dicere, cohibentes ex imperio, & pia
affectione voluntatis formidinem, qua aliunde
suboriri posset: ita ad credendum fide diuina,
Deum de aliquo obiecto in particulari loquutū,
non requiri evidentiam metaphysicam quod de
illo loquatur, itaut nec prudenter, nec imprudenter
possimus de hoc formidare. Cur enim plus re-
quiratur ad credendum, Deum de aliquo loqui,
quam ad credendum Deum loqui; ita quando
non possumus prudenter formidare, an Deus de
aliquo obiecto loquutus fuerit, debemus ex eo-
dem imperio voluntatis cohibere formidinem, &
certò credere, Deum de illo obiecto loquutum
fuisse. An vero ad id sufficiat moralis evidentia
de continentia huius singularis in vniuersali re-
uelata, & quid, si solùm sit probabilitas, dicemus
postea §. 4. Nunc addo, conclusionem nostram
posse verificari etiam independenter ab hoc ar-
gumento, & eius solutione: quia quando homo
actu peccata non potest vlo modo dabitare, quod
peccet, saltem in aliquibus casibus, in quibus ex
malitia, & cum magna aduentitia peccat; qua-
re omnino ei constat, se comprehendens in reue-

357
Obiectio 3.

G 2 latione

latione vniuersali, quod omnis mortaliter peccans priuetur vel careat gratia Dei sanctificante.

308

*Non solum
sub conditione,
sed ab o-
lute possimus
de hoc infante
baptizato cre-
dere esse iu-
stificatum.*

Hinc infero primò, in predicto casu non solum posse per fidem credi hunc parvulum iustificatum sub conditione, si rite baptizatus est, vel si homo verus est, sed etiam absoluere. Hoc est contra aliquos, quos tacito nomine refert Hurtadus dicta disp. 11. §. 22. dicentes, non credi fide diuina, hoc individuum esse concepium in peccato originali, sed solum sub conditione, si homo est. Quos ipse ibi impugnat, quia ille assensus conditionatus non esset actus fidei; nam fides credit absolute reuelationem existere, & ideo credit mysterium reuelatum tunc autem non crederetur existere reuelationem de peccato illius individui; dicere enim ego credo, si est homo, est dicere, dubito de reuelatione peccati huins individui, dubitans vero de reuelatione non credit eam esse, sed dicit tamen veras est Deus, ut ego crederem, quidquid ille diceret, qui actus solum credit veritatem Dei, non vero reuelationem. Hoc tamen argumentum parvum virget, quia Deus potest reuelare reuelationem absolute aliquod obiectum conditionatum, ut constat ex mille Scriptura locis, in quibus continentur reuelationes conditionatae, hoc est, de obiecto conditionato, circa quas reuelationes, & obiecta conditionata reuelata possunt exerceri veri & proprii actus fidei, ut constat: ergo si Deus reuelauit omnia individua humana esse concepta in peccato, posset per fidem credi hoc individuum esse conceptum in peccato, si est humanum, & hoc propter illam reuelationem Dei, qua de quolibet individuo id dicit, si est humanum.

309.

*Dens potest
reuelare re-
uelationem ab-
soluta ali-
quod obiectum
conditiona-
tum.*

Mixtus ergo probatur illatio ex dictis, quia cum conseruerit sufficienter, hoc individuum esse humanum, & rite baptizatum, non possumus prudenter formidare, aut dubitare, quod Deus loquens absolute de omnibus infantibus baptizatis loquutus fuerit absolute de hoc, ergo non solum sub conditione, sed absolute possumus de hoc singulari credere esse iustificatum. Sicut si Petrus habens tres filios dicat, omnes me tres filii mortui sunt, ergo qui noueram benè eius filios, possum propter ipsius testimonium credere, singulos in particulari obiisse, non solum sub conditione, si erant eius filii, sed absolute, quia constat mihi prudenter de singulis quos ego noueram loquutum ipsum fuisse. Similiter ergo possum credere absolute, Deum loquuntur de hoc infante, sicut etiam quando constat de reuelatione Dei, itavt non possum prudenter de ea formidare non credo sub conditione rem reuelatam, si Deus eam reuelat; sic ergo quando possum prudenter formidare, quod Deus de hoc infante loquutus non fuerit, possum & debeo credere absolute, de hoc loquutum fuisse, atque ideo ipsum esse iustificatum, & non solum sub conditione, si Deus de hoc loquutus est; eadem enim est ratio in utroque casu.

310

*Baptizans
licet debent
credere ex fi-
de infantem
de se baptizan-
tum esse iu-
stificatum;
Aliis tamen
id non est ex
fide.*

Infero secundò, licet ipsius baptizanti, qui fecit se rite baptizasse, & veram materiam, & formam ab hibui sive de fide sit, hunc infante esse iustificatum; alii tamen id non esse de fide, nec debere, aut posse id de fide diuina credere; quia alii non ira constat, Deum de hoc loquutum fuisse, ut prudenter non possint formidare. Sciant enim bene aliquando contingere, quod minister fingat baptismum sine intentione debita, quare non ita proponitur eis, Deum de hoc absolute loquutum

fuisse, ut non possint formidare saltum prudenter, & dicere, fortasse non est hic ex illis, quia prudenter formidari potest, an concurrentia requisita ad verum baptismum, cum in casu simili, & cum eisdem fundamentis ego alias deceptus fuerim. De hoc tamen, & qualis certitudo requiritur circa applicationem reuelationis diuinæ vniuersalis ad hoc individuum dicimus, sequentibus.

§. IV.

*Virum reuelatio vniuersalis sufficiat ad
credenda singularia nota certitu-
dine morali, vel notitia
probabili*

Ex dictis §. praecedenti oritur hoc dubium, an quando Deus reuelat propositionem vniuersalem, & mihi, non quidem certitudinem metu physica, aut physica, sed morali constat, hoc in dividuum comprehendit sub illa vniuersali, possum credere fide diuina, Deum de hoc loquuntur, & rem reuelatam de illo verificari. Evidentiam moralis quod hoc propositum minus bene explicat P. Hurtado dicta disp. 11. sect. 3. §. 24. dicens, tunc dari quando ratio assentendi talis est, ut nulla sit probabilitas partis opposita, seu quando prudentes non possunt de re illa dubitare. Vtraque tamen explicatio diminuta est, & in rigore loquendo falsa; quod ad hominem probatur, quia ipsius sect. 4. fatur non esse de fide Christum esse sub hac hostia, neque id esse evidens moraliter: & tamen fundamenta ad credendum communiter talia sunt, ut nulla sit probabilitas partis opposita, nec prudenter possimus de hoc dubitare. Alioquin, si esset probabile oppositum, vel saltum dubium, an hoc hostia sit consecrata, posset licet iterum consecrari sub conditione, quod idem in baptismo huic pueri dicendum esset: deberet enim baptizari iterum sub conditione, si probabile esset non fuisse validum baptismum, vel si saltum esse rerum dubium de eius baptismo; quod tamen nemo concedet licere de facto, nisi sit ratio peculiaris dubitandi aliquo. Ecce ergo in iis casibus non est probabilitas partis opposita, neque etiam est verum dubium prudens, & tamen non est evidenter moralis, nec valor huius sacramenti in particulari est de fide.

Evidenter ergo, seu certitudo moralis tunc inuenitur, quando de re aliquo non possumus prudenter non solum dubitare, sed etiam formidare. Exemplum est in hoc quod est, fuisse Iulium Caesarem, fuisse Annibalem, &c. Nam licet physice non sit repugnans, quod Historici omnes mentiti fuerint; mortaliter ramus id repugnat, atque ideo assentimur, nec possumus prudenter formidare, ne forte decipiamur, item est de aliis historiis humanis, que nullo contradicente ab omnibus creduntur; idem de imperio Sineni, quod non vidimus, & tamen ex relatione multorum absqueulla formidine credimus, & sic de aliis.

Hoc ergo supposito, dicimus, quando est certum, seu evidens moraliter, hoc individuum comprehensum fuisse sub propositione vniuersali a Deo reuelata, id sufficere, ut illud de fide credere possimus, & debeamus. Ita tenet cu alius Hurtado

rado vbi supra §. 25. vbi afferit Suarium, & Bel-larminum, quatenus in eo videntur fundare fidem de auctoritate Concilij Tridentini, quia moralis certitudine constat, esse legitime congregatum, atque adeò habuit assentiam Spiritus sancti promissam cōcilii omnibus legitimè congregatis, & approbatis. Probari autem potest facile ex supradictis, quia si Deus aliqui sufficiens reuelaret, se velle destruere omnes vrbes Syriae hoc anno propter peccata incolarum, credere posset de fide, Deum velle destruere Hierosolymam, quam tamen non vidit, sed certitudine moralis sicut esse vrbum illius prouinciae. Ratio autem à priori est supera assignata, quia sicut ad credendum fide diuina, sufficit ita constare de reuelatione Dei, ut prudenter non possumus formidare, ne forte non sit Dei reuelatio: ita ad credendum eadem fide hoc obiectum, sufficit ita constare, Deum loquutus fuisse de hoc obiecto, vt non possumus de hoc prudenter formidare. Cum ergo in causa nostro ob moralem certitudinem non possumus prudenter dubitare, aut formidare, an hoc individuum contineatur in propositione vniuersali reuelata, & per consequens, an de hoc obiecto loquutus sit Deus, consequens est, ut fide diuina possumus credere hoc obiectum, & Deum de illo loquutum fuisse.

Confirmatur, quia hoc modo explicatur, cur, aut quomodo possit esse de fide authoritas, v.g. Concilij Tridentini, quæ nisi de fide constaret, non appareret quomodo possint de fide credi, quæ in eo Concilio definita sunt. Recurrentum ergo est ad propositionem vniuersali reuelata, quod Cōcilium legitimè assentiat Spiritus sanctus, aliud verò certitudine moralis constat; Concilium Tridentinum legitimè congregatum, & approbatum esse, conuocate summo Pontifice, & illud approbante, conuenientibus ex Catholica Ecclesia Episcopis, & Prælatis per se, vel per alios, &c. de quibus nemo prudenter dubitat, aut formidat: quare constat nobis sufficiens de hoc Concilio loquutum fuisse Deum in promissione vniuersali reuelata, ut breuiter notauit Suarez dicta sect. 11. n. 6. Quomodo autem constet nobis certitudine moralis, hoc Concilium coactum esse ex Episcopis Ecclesia Catholica, explicat latè idem Hurtado §. 30. & sequentibus & facile constat, quia nec possumus prudenter formidare, an fides, quam profitemur, sit Catholica, alioquin in vniuersa nostra fide formidare possumus; nec possumus etiam prudenter formidare, an hæc eadem sit fides illorum, qui ad Concilium conuenierunt, & suarum prouinciarum, cum omnes eam profiteantur & suis omnibus actionibus eam perpetuò testentur: quare non possumus prudenter formidare circa hoc quod Concilium illud à Catholica religionis Prælatis coactum sit.

Obiectum potest contra hanc conclusionem, quia si sufficit certitudo moralis circa hoc individuum ad hoc, ut possit fide credi, illud contineri sub vniuersali reuelata, videtur sequi, quod possumus de fide credere, hunc infantem, quem nos baptizavimus, esse iustificatum: videtur enim esse moralis certitudo de eius legitimo baptismo: alioquin possemus licet illum iterum faltem sub conditione baptizare. Quod idem argumentum fieri potest de consecratione huius hostie, & de Christo sub illa contento: quia alioquin non possemus Christum sub illa absolue adorare, sed solum sub conditione si consecrata sit: quia

Card. de Lugo de Virtute Fidei Divina.

sicut non possumus credere fide diuina obiectum de quo possumus prudenter formidare, an sit à Deo reuelatum, ne superum illum cultum intellectualem credendi super omnia exhibeamus circa obiectum, de quo non sit moralis certitudo, quod sit reuelatum; sic non videmur posse exhibere superum cultum latræ hostie, de qua non sit moralis certitudo, quod Christum contineat: denique, si non sit certum certitudine humana, & moralis, hunc Sacerdotem esse legitimè ordinatum, videtur esse obligatio iterum ordinem suscipiendi sub conditione, ne exponatur periculo valor Sacramentorum, quæ alis ministrabit. Si ergo circa hæc omnia habetur moralis certitudo humana, hæc etiam omnia possunt fide diuina credi, quod tamen communiter non conceditur.

Omissis aliis solutionibus, quas impugnare non liber, & ex dictis facilè impugnari possunt, aduerto certitudinem moralem, & humanam, variè solere à doctribus accipi, & usurpari in diuersis materiis. Nam in primis apud Iuristas illud solet appellari moraliter, & humano modo certum quod duobus, vel tribus testibus omni exceptione maioribus in iudicio legitimè probatur. Imo quando non agitur de præiudicio alterius, dici solet, quod faciat fidei, & certitudinem humanam testimonium vnius testis fide digni, qui testatur, v.g. de puer baptizato, vel de Ecclesia consecrata. Sicut in eodem sensu dicitur certa consecratio huius hostie certitudine moralis, & humana, de qua constat ex testimonio Sacerdotis consecrantis cuius sacerdotium à nemine reuocatur in dubium. Nos tamen claritatis gratia possumus duos gradus moralis certitudinis distingueri. Primus est certitudinis, quam descripsimus, nempe qua excludit omnem prudentem formidinem & hæc est propria certitudo moralis. Secundus est certitudinis minus propria, qua non excludit formidinem prudentem, sed solum dubitationem prudentem, de illo obiecto, vel iudicium probabile prudens de obiecto contrario, qua etiam aliquando appellari solet certitudo moralis humana, quatenus certa distinguuntur à dubiis: Eodem enim modo aliquando dicuntur, que sunt dubia: aliquando verò ea solum, quæ firma sunt, & non sinunt intellectum non solum deflectere in partem contrariam, sed nec etiam vacillare peraliquam formidinem, sed constantem & firmum eum retinent.

Dixi autem secundam illam certitudinem moralis esse imprudentem: quia cum certitudo cognitionis significet necessariam connexionem affensus cum veritate obiecti, vt videbimus infra agentes de fidei certitudine ille est affensus certus qui non potest à veritate deficere: hæc autem necessitas aliquando est metaphysica, & facit certitudinem met. physicam: aliquando est solum physica & facit certitudinem physicam: aliquando vero est necessitas solum moralis non excludens potentiam physicam ad falsitatem, & hæc facit certitudinem moralis, quando scilicet, quamvis physice possit subesse falsitas, moraliter tamen non potest, quia impotentia moralis semper habet suum actum, itavt potentia physica contraaria nunquam reducatur ad actum secundum propter summam eius difficultatem. Certitudo autem moralis minus propria non afferit tam necessariam connexionem cum veritate, nam licet

316
Certitudo
moralis &
humana va-
rie accipa-
tur.

317
Affensus cer-
tus quis sit.
Necessitas
connexionis
Metaphysica.
Physica.
Moralis.

raro, aliquando tamen contingit de facto falsitas: & quo rarius contingit falsitas, et magis accedit ad certitudinem moralem, sicut est contra, quo sapientius falsitas subest, et minus participat de certitudine morali. Vnde in illa etiam possumus varios gradus distinguere, iuxta plus, vel minus periculi falsitatis: & ideo certitudo moralis, quam duo testes faciunt in iudicio, est valde impopria: sapientius enim deprehenduntur postea falsum ex calunnia dixisse: appellatur tamen certitudo moralis judicialis, nempe qua sufficit, ut iudex in sententia ferenda non possit prudenter dubitare, nisi absint motiva aliqua, qua testium fidem suspectam reddere possint in his circumstantiis. Magis accedit ad certitudinem moralem, qua habetur de hostia consecrata, quia rarius contingit falsitas in hac materia, quam in testibus judicialibus: raro enim aliquis singit sacerdotium, vel ordinatio irrita inuenitur; quando inter Catholicos ordinatus est. Aliquando tamen id contingit. Rarius denique in baptismo deprehenditur falsitas testimonialis aliquem esse baptizatum cum non sit, saltem inter Catholicos, & ideo magis hec accedit ad certitudinem moralem; nulla tamen ex his est certitudo moralis rigorosa, qua nunquam inuenitur cum falsitate, licet sit cum potentia physica ad illam.

318
Objectionis
solutio.

Ex his ergo constat iam soluto argumenti propositi negando sequelam: in exemplis enim ad ductis non intenuitur certitudo moralis rigorosa, & propria, sed alia imperfecta non excludens prudentem formidinem de veritate obiecti, propterea requireretur ad imperandum assensum fidei circa illa obiecta. Si autem peratur ratio, cur maior, & magis propria certitudo moralis praequiratur ad operandum in materia fidei, quam in aliis, reddi potest breviter ex his, qua inferior dicimus agentes de evidenti credibilitatis praerequisita ad assensum fidei. Quia nimur assensus fidei ex imperio voluntatis, & pia affectionis elicitus talis, & tam firmus, ut excludat omnem proflus formidinem circa suum obiectum: non posset autem voluntas prudenter imperare talem assensum excludentes omnem formidinem quando circa obiectum illud posset intellectus prudenter formidare; imprudenter enim prohiberetur formidare, vbi prudenter formidare posset: ergo ut voluntas posset prudenter imperare assensum talem excludentes omnem formidinem, debet obiectum proponi tale, vt de eo non possit prudenter formidari. Quod in aliis exemplis adductis non inuenitur: qui enim adorat hostiam consecratam, non prohibetur formidare, & dicere, forte non est consecrata, sicut alias in circumstantiis similibus accidit: quod idem est circa baptismum, ordinationem, & alia, circa qua non debemus prohibere omnem formidinem, nec formido sola sine dubio obligat, vel sufficit ad reiteranda haec sacramenta etiam sub conditione.

319
Cur dubium
solum, & non
formido
sufficiat ad rei-
teranda Sa-
cramenta Ba-
ptismi, Ordi-
niss. &c.

Cur autem dubium solum, & non formido neceat ad practice operandum in exemplis adductis, singulatim explicare possumus. Et in primis de iudice proferente sententiam ex testimonio duorum testium, licet non habeat certitudinem moralis perfectam, ratio reddi potest: quia cum iudicia ad bonum commune ordinantur, id solum, attendendum est, quod ad eum finem magis conducit. Certum est autem, melius esse ad bonum commune, quod ea probatio habeatur ut sufficiens, quam ut delicta maneat impunita, vel

bona fortuna à propriis dominis auferantur. Cùm enim ferè numquam obtineri posset certitudo moralis omnino perfecta de delicto commisso, vel de vero iure circa bona fortuna, expediens ut ad mala grautora vitanda acceptare ciuilis probationem pro plena, & humana certitudine, qua licet aliquando falsitati subiecta, minus tamē malum, & rarius inde sequitur, quam si perfecta certitudo exigatur. Illa raro solum est, ut diximus, certitudo quedam humana iudicialis, id est quanta in iudice desideratur, ut habeat rem pro certa in ordine ad sententiam proficerandam.

De hostia vero consecrata, cur adoretur absolute, non obstante formidine, qua esse potest de eius consecratione valida, ratio est potest, quia nemo sine sufficienti fundamento privandus cultus sibi debito; id enim in maius ipsius detrimentum cederet, si numquam aliquis honorandus esset, nisi ab iis, qui nec formidate possunt, an honor debatur: hinc enim fieret, vt non nulli rarissime honorarentur, atque adeo maiori ex parte honore sibi debito fraudarentur; sufficiet ergo ad debitum colendi Christum in Eucharistia, iudicium illud prudenter excludens omnem prudentem dubitationem, licet non omnem formidinem: si enim id non sufficeret, nunquam Christus in Eucharistia coleretur. Sicut ergo patet tenetur prouidere suis filiis, eosque diligiri, & bonum illis procurari, licet prudenter formidare possit, ne forte sint suis, sed alieni, quod frequenter contingit, quam deceptio in consecratione hostie, & idem est in aliis praecipuis: sic est obligatio Christum in Eucharistia colendi: cur autem non sit adorandus ibi communiter sub conditione, sed absoluto, quando non est peculiaris ratio dubitandi, dixi disp. 37. de Incarnatione sect. 4.

Quod vero attinet ad obligationem, vel etiam licentiam repetendi Baptismum, vel ordinacionem sub conditione propter formidinem illam, qua communiter esse potest, non est certe talis obligatio, nec utilis esset, cum postquam sapientius repeteretur, manere semper posset formidare, atque non ideo perseueraret eadem obligatio. Rationem autem reddidi disp. 7. de Penitentia f. 13. n. 269. & sequentibus, quia praecipua positio non obligat ad exigitur, & Metaphysicam diligendum, effient enim intolerabilia, sed ad humanam, & moralam. Vnde nec praecipuum contritionis obligatio ad reiterandum iterum, & sapientius acutum contritionis, licet semper formidare quis possit, ut etiam contritionem habuerit. Non est ergo obligatio reiterandi eiusmodi sacramenta sub condicione propter solum illam formidinem communem, quandiu non possumus de eorum valore prudenter dubitare: quod multò magis procedit in consecratione hostie, cum minus periculum sit, etiam de facto haec hostia consecrata verè non fuisset, quam si baptismus vel ordinatio Sacerdotis, ob aliquem defectum occultum, vero valore caruissent. Adde, non solum non esse obligationem, sed nec posse licet reiterari eiusmodi sacramenta ob solam illam generalem formidinem, quia id cederet in eorumdem sacramentorum irreverentiam; qua cum sint actiones sacratissime, non debent fieri sine spe conferendi suum effectum, quam spem habere non potest, qui baptizat infante v.g. iam baptizatum, & de cuius baptismi valore nemo prudenter dubitare potest. Multò autem plus præponderat, ne actiones ille sacrosancte ridicula fiant, dum quotidianus idem homo rebaptizetur.

zetur, vel ordinatur sub conditione, quād maneat formido illa absque dubitatione tamē prudenti, præfertim cū etiam post reiterationem sacramenti reperitam adhuc formido abla non esset. Quæ quidem formido non sufficit ad reddendum valorē dubium, nec ad fundandam probabilitatem de inualiditate sacramenti: nam licet probabile, imo certum moraliter sit in generē loquendo, aliquos in tanta multitudine baptizari inualidē, & aliquas hostias proponi adorandas, quæ non sive consecrata, id tamen nō sufficit, ut probabile sit, aut dubium, an hæc hostia non sit consecrata, vel hic infans non sit valide baptizatus, vt nō tauī disput. 16. de Pœnitentia ſel. 15. num 608. ſicut licet in genere certum sit, aliquos mōti ſubito, non eft tamen periculum mortale de hoc homine in particulari, qui bene omnino valet, quod hac nocte morietur ſubito, & ideō non tenetur confiteri, licet sit in statu peccati; ſicut etiam non eft dubia res, qua hic & nunc per tres testes fide dignos probata eft, licet aliquid in iis caſibus falſitas reperiatur. Ex quibusdam patet diſcrimen inter illa omnia exēpla, in quibus formido remanens non nocet ad praxim, & inter auctum fidei, qui quoniam ex ſoſcientia debet omnem formidinem expellere, non potest prudenter imperari, quoties formidare aliquis prudenter poſſit, & ideō prærequiritur certitudine moralis propria, quod Deus de hoc singulari in vniuersali reuelata loquitus fuerit.

Hinc iam inferre poſſumus, quid dicendum ſit ad ſecondam patrem dubij propositi in titulo huius §, quando probabile eft, Deum loquitur ſuile de hoc singulari in vniuersali reuelata, an poſſimus hoc obiectum de fide credere. Videtur enim poſſe, nam ſapientia Theologi querunt de aliis conclusionibus, an fine de fide, & alij probabiliter affirmant, alij probabiliter negant: illi autem, qui affirmant, abſolute docent, illud eſſe de fide, & per conſequens poſſe, & debere per fidem credi: & tamen probabile ſolū eft, quod Deus illud obiectum reuelauerit, cū aliorum ſententia probabilis etiam sit, quæ negat, illud obiectum pertinere ad fidem, vel eſſe à Deo reuelatum; ergo ſupponunt, poſſe pertinere ad fidem id, cuius reuelatio ſolū probabilitate conſtat.

Cæterum iuxta supradicta diſtinguendam eft: aliud enim eft, illud obiectum ſecondum ſe, & in abſtracto eſſe de fide & eſſe à Deo reuelatum; aliud vero eſſe nobis de fide, ſeu poſſe, aut debere à nobis per fidem credi. Illud primum ſolū affiſmant qui dicunt tale obiectum eſſe de fide, vel eſſe reuelatum à Deo: cū enim omne reuelatum à Deo pertinet ad obiectum materiale fidei, ſicut probabile eft obiectum illud reuelatum eſſe à Deo, ita probabile etiam eft, pertinere ad fidem. Quia tamen, vt aliquid poſſit à nobis hic, & nunc per fidem credi, neceſſe eft, quod de reuelatione non poſſimus prudenter formidare, prove poſſumus formidare prudenter, quoties probabile eft, non eſſe à Deo reuelatum; hinc etiam eft, eos, qui probabiliter docent, aliquid eſſe de fide, ſolū loqui per ſe, & quantum eft ea parte obiecti reuelat; non tamen negant, quod ſuppoſita probabilitate ſententia contraria, & peruidens, fides hæc & nunc non poſſit extendi ad id obiectum, quia per accidens propter probabilitatem contraria non potest prudenter prohiberi omnis formido circa talem reuelationem. Sicut etiā quando diſputant de obligatione alio-

rum p̄æceptorum, & aliqui probabiliter affiſmant obligationem, v.g. refituendi in aliquo caſu, & alij probabiliter negant; illi, qui affiſmant, intelliguntur ſolū per ſe loquendo, & quantum eft ex parte obiecti, non tamen volunt, quod etiam ſuppoſita probabilitate ſententia contraria, ſit obligatio reſtituendi, hoc enim eſſet manifeſte falſum, & iam eorum ſententia non eſſet probabilis, ſed fatentur, quod licet per ſe loquendo eſſet talis obligatio per accidens tamen proper probabilitatem contraria ſententia, ceſſat h̄is & nunc obligatio reſtituendi. Similiter ergo intelliguntur, quando probabiliter affiſmant, aliquid eſſe de fide, vt nō velint, quod ſaltem per accidens propter probabilitatem contraria, non debeat impediſſi aſſenſus fidei circa tale obiectum, cū non poſſit prudenter cohiberi, tunc omnis formido circa talem reuelationem.

Porr̄o non poſſe tale obiectum per fidem credi, colligi videtur omnino ex Tridentino ſel. 6. c. 9. vbi negatur poſſe aliquem de fide credere, ſe elle in ſtatu gratia, his verbiſ. Nam ſicut nemo p̄ius de Dei misericordia, de Christi merito, d̄egue Sacramentorum virtute, & efficacia dubitare debet; ſic quilibet dum ſe ipſum, ſuamque iſeritatem, & indispositionem reſpicit, de ſua gratia formidare, & timere poſſet, cū nullus ſcire valeat certitudine fidei, cui non poſſet ſubeffe falſum, ſe gratiam Dei eſſe conſequuntur. Ex quibus verbiſ colligi videtur, non ſufficere probabilitatem reuelationis vniuersali applicare ad aliquod singulare, vt illud singulare fide credi poſſit: negati enim non poſſet, aliquos iustos habete poſſe, communice loquendo, probabilitatem magnam de ſua gratia, & quod Sacramentum cum debita diſpoſitione ſuſcepit: & tamen ij, fine ſpeciali reuelatione, non poſſunt credere de fide, ſe eſſe in ſtatu gratia, ſed poſſunt, & debent prudenter formidare de ſuo ſtatu, ergo reuelatio vniuersali, quod omnes veſtē contriti, & confeſſi accipiant gratiam, non ſufficit, vt ſtante ſola probabilitate de propriis conſtrictione, & diſpoſitione debita, poſſit aliquis fide credere, ſe comprehenſum ſuile reuelatione illa vniuersali. Vbi ſimiliter vides, quomodo Concilium ex eo, quod quilibet prudenter formidare poſſet circa propriam iuſtificationem, inferat, eam non poſſe fide diuina credi; quæ eft ratio à nobis adducta.

§. V.

Inferunt ex dictis, quomodo ſit de fide hunc eſſe verum, & legitimum Papam.

Quod hanc licet grauiſſit, & latè ſoleat ab aliquibus diſputari: quia tamen ferè tota eius reſolutio pender ex doctrina proximè tradiſta non videtur ad alium locum differenda, ſed definienda h̄ic obiter ex dictis. Procedit autem de P̄ofifice indubitate, & vt tali ab Ecclesia recepto: quandiu enim dubitatur cum fundamento de validitate electionis, certum eft, non eſſe de fide quod hic homo ſit verus Papa. Pro ſententia ergo negante, id eſſe de fide afferuntur à P. Suario disp. 10. de fide ſel. 5. n. 2. Turrecremata, Albertinus, Caeteranus, Boſes, Cano, Vega, Corduba, Castro, & alij. Quia nimur Deus nūquam reuelauit, hunc hominem eſſe verum Papam, neque videtur eſſe de fide, quod ſit bapti-

324
Nemo poſſet
de fide creare
re ſe aſſe in
ſtatu gratia.

325

Sententia
negant.

zatus, prout debet esse, ut sit capax Pontificatus, nec denique de eius valida electione haberi potest moralis certitudo magis, quam de valido baptismo aliorum hominum, vel de consecratio- ne valida huius hostie, que idcirco diximus §. praecedenti non esse de fide.

326 Contraria sententiam docent nostri Doctores Recentiores communiter. Suarez *disp. 5. de fide sc̄t. 8. n. 12. & latrius dicta disp. 10. sc̄t. 5.* Salmeron, Valentia, & Albertinus ex nostra Societate in suis *Corollaris*, quos afferit idem Suarez *dicta sc̄t. 8. num. 12. & latrius Hurtado disp. 37. per totam*: quam igit etiam sententiam veram existimo: & supponi videtur in decreto Martini Quinti, quod factum fuit in Concilio Constantiensi, vbi ab Hæreticis, qui reconnectionem perdetunt, exigunt, ut inter alia, quorum fidem profiteri debent, dicant, se credere, Papam canonice electum nempe N. qui pro tempore fuerit, eius nomine expresso, esse successorum Petri, & habere supremam potestatim in Ecclesia.

327 Ratione etiam, aliis argumentis omissis, que affecti solent, probari breuiter potest ex supradictis, quia hoc etiam obiectum singulare contineri videtur in universalibus propositionibus à Deo reuelatis: nam ex Dei reuelatione constat, Ecclesia non posse decipi in credendo vniuersaliter aliquo errore, cum sit *Columna & firmamentum veritatis*. 1. ad Timoth. 2. in qua Ecclesia vniuersalis infallibilitate non minus contineri videatur quod non possit Ecclesia errare in agnoscenda vera regula visibili sua fidei, quam in rebus aliis c redendis per fidem: plus enim Ecclesia no[n]ceret error circa ipsam regulam veritatis, & fidei, quam circa alia obiecta particularia, cum esset error in ipso fidei fundamento, cum ergo regula visibilis, quam Ecclesia in sua fide sequitur, & sequi omnino debet, si eius visibile caput, nempe summus Pontifex, cuius doctrinam, & definitiones amplecti debet, non potest Ecclesia decipi acceptando pro Pontifice, & regula fidei cum qui verè non esset Pontifex nec fidei regula, sed Pseudopapa, & homo priuatus.

Ecclesia non potest decipi acceptando pro Pontifice cum qui non est verè Pon-
fex. 328 Confirmatur primò, quia debemus fide credere omnia definita in Concilio Tridentino, v. g. & in aliis Concilii generalibus legitimis: ergo debemus fide credere, illud esse legitimum Concilium; sicut quia debemus fide credere omnia contenta in Evangelio Marci, debemus etiam fide credere illud esse verum & Canonicum Euangeliū, si enim possemus prudenter dubitare, vel formidare de legitimitate Concilij, possemus etiā dubitare, vel formidare de eius definitionibus. Cum ergo valor Concilij dependeat ex confessu, & approbatione veri summi Pontificis, sine qua non habet auctoritatem infallibilem, consequens est, ut eadem fide credi debeat verus Pontifex, à quo Concilium legitimam habet auctoritatem, & valorem.

329 Confirmatur secundò, & explicatur, quia sicut debemus fide credere, quia Pontifex Summus ab Ecclesia vniuersali receptus definit, & proponit, ita debemus credere ab illo formidare, eum esse verum Pontificem: nam vel possumus prudenter de hoc formidare, vel non possumus: si possumus, ergo non possumus credere fide diuina, quia ipse definit: nam quoties possumus prudenter formidare de auctoritate Pontificis definitis, non possumus ab eius definitione moueri prudenter ad cohibendam omnem formidinem circa rem

definitam. Si verò non possumus prudenter formidare circa validitatem Pontificatus; ergo possumus fide diuina credere, hunc esse verum Pontificem: nam ut vidimus §. praecedenti, quoties non possumus prudenter formidare, an hoc individualiter continetur in vniuersali reuelata, possumus fide diuina credere, quod Deus de illo loquutus fuit: cum ergo de fide sit, omnes Petri successores esse veros summos Pontifices, & alii unde non possumus prudenter formidare, an hic homo legitimè electus sit in Petri successorum; consequens est, ut fide etiam credere possimus, hunc esse verum Pontificem, & de hoc etiam Christianum loquitur, quando summis Pontificibus suam auctoritatem & infallibilem assistentiam promittit. Responiones alias his argumentis ab aliquibus allatas, & carum impugnations videat post apud Hurtadum loco citato.

Hinc autem ad argumenta prime sententia faciliè responderi potest. Dicimus enim, reuelatus esse à Deo, hunc numero hominem, sanctissimum atque scilicet Dominum nostrum Urbanum Octavum, esse summum Pontificem, reuelatione vniuersali, qua reuelauit, Ecclesiam non errat, ut enim continetur, non errare in agnoscendo hoc individualiter pro vero capite, & regula visibili fidei catholicæ: in quo grauius, & periculosius erat, quam circa aliquod obiectum fidei particularis, quod non esset fundamentum aliorum, sic regula visibilis est fundamentum doctrina fidei, & Ecclesiæ, quia ideo super Petrum, & eius successorum fundata diebitur. Eo autem ipso, quod reuelatum sit, hunc esse verum Pontificem, reuelatus etiam eum esse baptizatum, saltem implicitè. Si enim velis, baptismum ipsum non includi formaliter in veritate Pontificatus, erit etiam de fide, ipse baptismus, quia immediate reuelatus est, licet confusè tanquam pars in suo toto. Si autem velis, baptismum ipsum non includi formaliter in veritate Pontificatus, sed præter quicunque efficiens, tanquam dispositionem necessariam, ut Deus conferat potestatem Pontificiam huic homini, tunc erit magis implicitè reuelatus, quia sequitur ex duabus de fide, nempe quod Pontifex debet esse baptizatus, & quod hic sit verus Pontifex: quare cum §. 2. diximus, obiectum conclusionis, quæ inferunt ex duabus reuelatis, posse etiam credi immediatè de fide absque disensus ex reuelatu, consequenter dicendum est, baptismum huic hominis Pontificis ab Ecclesia acceptati esse de fide. Non tamen probo, quod dixit Hurtado *disp. 11. sc̄t. 2. §. 21.* debere nos de fide credere, Christum esse in hostia à Pontifice consecratam, quia constat esse ritus consecratam. Hoc tamen non video, in qua reuelatione vniuersali continetur etiam implicitè, aut cur non posset esse Pontifex absoluere, ordinare, aut consecrare, nisi debita intentione, cum inde nullus error in doctrina, aut fide rodundet in Ecclesiam. Alioquin nec posset contingere, quod ex invaliditate materiae invalidè aliquando consecraret; quod tamen nostro tempore euenisse audiuiimus, ut eisdem Pontifici solemniter in Basilica sancti Petri ipso Apostoli festo celebranti aqua pro vino, errore ministrorum, date fuerit ad consecrandum calicem, quem Pontifex inculpabiliter populo adorandum proposuit: tunc enim nihil definit, aut docet, sed gerit se sicut alij Sacerdotes se gerunt in elevatione Eucharistæ. Denique ad id, quod ultimo loco dicebatur, quod non esset mos

talis certitudo de valore electionis huius Pontificis magis quam de baptismō alterius parvuli, vel consecratione alicuius hostie in particulari, constat id falsum esse: quia sicut non possumus prudenter formidare de legitimitate huius Concilij cuius auctoritate credimus dogmata ibi definita; ita non possumus prudenter formidare de vero Pontifice, à quo Concilium ipsum legitimatem & auctoritatem participat, ad quam formidinem cohendam conductum omnia illa, quae faciunt, ne possumus prudenter formidare de assistentia Dei erga Ecclesiam suam, ne decipiatur: quae non conductum, nec concurrens ut non possumus formidare de baptismō huius parvuli, vel de consecratione huius hostie, ut dictum est.

§. V I.

An habitus fidei, vel solus, vel cum alijs, concurrat immediate ad assensum conclusionis Theologice.

Hec usque diximus de actibus, & de differentiis Theologicos: nūc facilius erit dicere de habitu, an habitus Theologiae distinguatur adaequare, vel inadequare ab habitu fidei. In quo diuisi sunt Auctores, aliqui enim ab solutè dicunt, habitus Theologiae non distingui ab habitu fidei: ita Scotus, & Ocham, quos affert Hortado *disp. 10. sect. 1. §. 2.* & alii, quos tacito nomine refer Coninch. *disp. 4. de supernaturaliitate actuum dub. 6. n. 119.* Et *nun. 104.* affert Aureolum *q. 1. prologi, ar. 2. §. 1.* *le processu vero 2. & probari potest,* quia non debet sine necessitate multiplicari habitus, que nulla est addēdi habitum Theologiae distinctum, ad assensum Theologicos: nam vel conclusio illa inferitur ex utraque præmissa reuelata, & tunc eius obiectum pertinet ad fidem, ut supra videntur, & sufficit habitus fidei, nam quilibet habitus extenditur ad omnia obiecta materialia, quæ possunt attinēti propter suum obiectum formale, v.g. charitas sufficit ad omnia obiecta materialia, quæcumque sint, quæ propter Deum amantur, & habitus misericordia sufficit ad omnia media, quæ eligi possunt ad sublevandum proximum, quæ sunt quasi quedam conclusiones, quas voluntas inferit ex intentione finis: ergo similiter habitus attinēt veritatem principiorum, propter quæ assentimur conclusioni, sufficit ad assensum cuiuslibet conclusionis ex illis præmissis illatis: cum ergo conclusio Theologica in eo casu deducatur ex solis præmissis reuelatis, quibus fides assentitur, habitus idem fidei sufficit ad assensum eiudem conclusionis quæcumque sit.

Si vero conclusio Theologica inferitur ex una præmissa reuelata, & altera naturali, sufficit etiam habitus fidei cum habitu naturali, qui versatur circa præmissam illam naturalem ad ciliendum assensum circa conclusionem, v.g. si ex una præmissa de fide, & altera pertinente ad medicinam inferitur conclusio Theologica, habitus fidei, & habitus Medicinae sufficit ad assensum illius conclusionis. Nam sicut habitus fidei sufficit, quando utraque præmissa pertinet ad fidem: ita habitus fidei, & Medicinae simul sufficit, quando altera præmissa pertinet ad fidem; & altera ad Medicinam. Vterque enim habitus simul attingit sufficierter totum obiectum formale,

quod mouet ad assensum illius conclusionis, atque ideo non erit necessarius alius tertius habitus superadditus. Sicut quādō eligeretur aliquod medium propter finem charitatis, & propter finem temperantie, non est necessarius alius tertius habitus virtutis ad eligendum medium propter motiuū virtutis, sed sufficiens habitus charitatis, & habitus temperantie concurrentes simul ad electionem illius medijs.

Alij rāces communiter ponūt habitum Theologiae distinctum ab habitu fidei. Quam sententiam videtur supponere *S. Thom. 1. p. q. 1. art. 1. & 2. & pro eadem afferunt Gregorius, Maior, Gabriel, Capreolus, Cajetanus, & alij, quos affer Suarez in praesenti disp. 3. sect. 11. num. 3. & can-*

333
*Sententia po-
nens habitu
Theologiae
distinctum
ab habitu
fidei.*

fident.

*tamen tener Coninch. vbi supra n. 119. & alij quos affer Hortado *disp. 12. sect. 1. §. 4.* & probari potest ex supra dictis, quia diuersum est obiectum formale fidei, & Theologiae, saltem ex parte, & diuersitas illa refundit valde diuersum modum assentendi, cum assensus Theologicus non credat obiectum suum soli Deo, atque ideo nec summa firmitate, & supra omnia, sicut credit fides: non est ergo idem, sed diuersus habitus fidei, & Theologiae. Arguit etiam Coninch. loco citato, quia ex opposita sententia sequitur, qui maiorem fidem haberet, esse etiam maiorem Theogorum, quod est manifeste contra experientiam. Hoc tamen argumentum probaret etiam, habitum ipsum fidei debere multiplicari pro multitudine veritatum, quas credimus, quia alioquin qui maiorem fidem haberet, plures veritates reuelatas per fidem cognoscet; quod tamen est etiam contra experientiam: plura enim reuelata cognoscit Theologus, & credit explicitè per fidem, quam rusticus, licet hic plerumque maiorem fidem habeat, quam Theologus. Utrobius ergo dici debet, habitum solū non sufficer sine speciebus obiectorum; quare licet fides sit maior in rusticis, quam in Theologo; pauciora tamen, & minus distincte cognoscit propter defectum specierum, quas plures, & meliores habet Theologus. Sic ergo propter eundem defectum specierum habitus Theologicus, qui idem esset cum habitu fidei, non operaretur assensus Theologicos, licet esset habitus maior, quam in Theologo: immo appellatio Theologi non tribuitur habenti solū habitum infusum, nisi habeat etiam species ad operandum circa obiecta Theologiae: sicut nec appellatur temperans, aut misericors in communi appellatione infans, aut etiam adulterus, licet cum habitu gratiae habeat etiam habitus infusos harum virtutum, quarum tamen actus nunquam exercuit.*

334

Melius argui posset pro hac sententia ex prudentia infusa, quam Theologi communiter ponunt virtutem distinctam à fide, cum eam numerent inter virtutes morales, & fidē inter Theologicas, seu Theologales: & tamen actus prudentiae infusa nihil aliud videntur esse, quam conclusiones practice deducere ex principio fidei. Suppono enim ex infra dicendis cum communi Theologorum, scilicet supernaturales virtutum, quibus merentur vitam æternam, procedere debere ex fide, tanquam ex prima radice, & fonte totius meriti supernaturalis; quod non aliter sit, nisi quantum fides deferunt saltem mediate ad proponendum vel honestatem obiecti, vel motiuū, quod practicè applicatur postea ad hoc opus in partiari per prudentiam, quæ ex eo, v. g. quod fides docet

docet, bonam esse misericordiam, & eius opera adiuncta cognitione naturali de circumstantiis individualibus, quæ faciunt, hoc esse opus misericordia, infert, bonum esse hoc operari: vel certe, quia bonum est operari id, quod appetit exterius esse opus misericordia, quam fides approbat, & commendat, & hoc opus exterius appetit misericordia, infert, bonum esse hoc operari: quæ est conclusio Theologica, cum procedat ex una saltem præmissa de fide per discursum: cum ergo hic actus pertineat ad prudentiam infusam, quæ ponitur dicitur virtus à fide, consequens est, ut Theologia etiam habitus distinguatur à fide, cum eadem sit ratio de illo, ac de habitu prudentie.

Tertia sententia.

Alij denique distinguunt, & dicunt, quando conclusio deducitur ex duabus reuelatis, concurrendo solum habitum fidei; quando vero ex altera reuelata, & altera vel Philosophica, vel peregrina, dari habitum Theologiae distinctum, ita Hurtado *disp. i o. sect. 2. §. 37.* Quid consequenter docet ad sententiam suam, quam supera retulimus, & impugnauimus, quæ docet, conclusionem deductam ex duplice præmissa reuelata non esse assensum Theologicum, sed credi de fide, sicut alios articulos fidei.

*335
Theologia
distinguitur
inadiquare
ab habitu fi-
dei, ut inclu-
dens ab ipso
clujo.*

Ego aliter distinguendum puto, & dicendum, Theogiam distinguiri inadiquare ab habitu fidei, ut includens ab inclusu: quæ enim concurredunt ad assensum conclusionis Theologicae includens habitum fidei, & addunt aliquid aliud: quare utraque sententia, & distinguens, & non distinguens Theologicum habitum ab habitu fidei in aliquo sensu vera est. Pro cuius explicatione ex dictis in superioribus obiectu vobis erit quale sit obiectum assensus conclusionis Theologicae; in eo enim inuenitur & obiectum formale & materiale; & quidem obiectum materiale, v.g. risibilitas Christi non est reuelata. Rursus obiectum formale proximum est humanitas Christi, cuius assensus ultimò resolutur in auctoritatem Dei reuelantis: est etiam connexio risibilitatis cum natura humana, curis assensus resolutur in principia Philosophica, vel experientiam. Denique diximus, pertinere etiam aliquo modo ad integrandum motuum formale bonitatem ipsam illationis, seu continentiam obiecti conclusionis in obiectis præmissarum, quæ non creditur propter reuelationem, sed appetit ex terminis, & in scis. Diximus etiam in superioribus assensum conclusionis intrinsecè terminari ad obiecta præmissarum saltem in confuso, nec posse tendere in obiectum solum materiale, quin tendat simul in motuum, cum in ipso obiecto materiali secundum se non possit inuenire veritatem, in qua vixit & sicut.

336

Vnde constat, assensum conclusionis Theologicae versari intrinsecè & circa obiectum materiale proximum, quod est humanitas Christi, v.g. & connexio risibilitatis cum homine, & rursus circa obiectum formale ultimum, nempe veritatem Dei, & reuelationem de humanitate Christi, & motuum etiam illud quocunque sit, propter quod tenemus omnem hominem esse risibilem, & denique circa bonitatem illationis, seu continentiam obiecti conclusionis in obiectis præmissarum. Quo supposito, probare iam possumus priorem partem nostræ sententiae, nempe habitum fidei concurreto ad assensum illius conclusionis: (quod semper intelligo, quando conclusio vera est, non quando esset falsa) quia nimis habitus

*Habitus fidei
concurrit ad
assensum
conclusionis
Theologicae.
Probatur.*

fidei potest concurrere ad omnes, & singulos actus, qui verantur intrinsecè circa eius obiectum formale: sed assensus illius conclusionis est simul saltem indirecè assensus obiecti formalis, & credit Christum esse hominem propter auctoritatem Dei; ergo saltem ex ea parte poterit habitus fidei concurrens ad ciuiusmodi assensum. Sicut in exemplo supra adducto, si codem actu eligimus medium propter motuum charitatis & temperantiae, poterit habitus charitatis simul cum habitu temperantiae concurrens ad illum actum, quatenus versatur circa obiectum ipsius charitatis. Quod in uniuersum infra probandum est disputatione sequenti, ubi dicemus, posse nos eodem actu credere obiectum propter motuum ad quantum fidei, & propter medium etiam scientificum: poterit ergo habitus fidei concurrens ad assensum conclusionis, quatenus saltem actus ille versatur circa obiectum formale fidei, & circa humanitatem Christi reuelatam, respectu cuius ille etiam actus est proprius assensus fidei; ergo prout sic debet elici ab habitu fidei. Probatur consequentia: quia prout ille assensus versatur circa humanitatem Christi, propter quam assentitur insufflati, non est assensus Theologicus, quia non inferit humanitatem Christi ex animi principiis reuelari, sed ex sola veritatem, & reuelatione Dei: ergo prout sic est verus assensus fidei, cum credit humanitatem Christi firmissime, & super omnia propter motuum fidei; ergo ex hoc capite poterit partialiter procedere ab habitu fidei, qui poterit concurrens ad omnes actus, in quibus reperitur assensus obiecti reuelati propter veritatem, & reuelationem Dei.

Secunda vero pars, nempe requiri aliud principium concurrens ad illum assensum, probatur, quia ille idem actus non versatur solum circa obiectum formale & materiale fidei, sed etiam circa aliud obiectum, quod non pertinet ad fidem; Nam vel illa conclusio deducitur ex via solum præmissa reuelata, & altera non reuelata, vel procedit ex duabus præmissis reuelatis. In primo casu constat ex dictis, actum illum versari circa aliud obiectum formale non pertinens ad fidem, nempe circa obiectum præmissum non reuelatum, nec creditur mediare, vel immediate propter reuelationem, sed vel ex terminis, vel ex principiis Philosophicis, aut Medicis, &c. Ergo prout sic pertinet ad fidem, sed ad aliud habitum diversum, & per consequens assensum etiam obiecti conclusionis, quatenus innititur illi alteri principio peregrinatio, non potest pendere ab habitu fidei solo; sed concurrente alio principio proportionato. In secundo autem casu, quando conclusio inferitur ex duplice præmissa reuelata, adhuc indigeret alio principio propter fidem: quia, ut vidimus §. 2. motuum formale ultimum non est solum obiectum præmissarum, sed integratur etiam ex bonitate illationis, seu continentia obiecti conclusionis in obiecto præmissarum, que illatio & continentia nisi cognoscetur, non moueretur sufficienter intellectus ad assentendum conclusioni propter illas præmissas per verum discutendum, ut suppono ex ibi dictis. Hec autem continentia non est obiectum fidei, cum neque sit veracitas, & reuelatio Dei, quod est obiectum formale fidei, neque sit aliquid reuelatum à Deo, nec creditur propter reuelationem, sed cognoscatur.

tut ex terminis in se ipsa, vel per alia argumenta, quæ non pendent à reuelatione: ergo saltem ex hoc capite requiritur aliud principium præter fidem ad assensum illius conclusionis Theologica. An vero illud aliud principium debeat esse aliquid supernaturale, videbimus §. sequenti: nunc enim solum dicimus, fidem non concire ve causam adæquatam, quia obiectum: quantum illius assensus non pertinet ad solum nitem: quare habitus Theologiae non erit aliquid simplex, sed complexum ex habitu fidei, & alio habitu influente ratione illius alterius obiecti. An vero sufficiat vnu aliis habitus simplex, qui simul cum fide concurrat ad omnes conclusiones Theologicas, vel requirantur plutes habitus praædicare obiectorum Theologicorum; videbimus etiam §. sequenti.

³³⁸ Argumenta vero adducta pro prima & secunda sententia supra relata, quatenus contra nostram procedunt, facilè ex dictis solui possunt. Et in primis ad fundementum primæ sententie, diciamus, habitus solum fidei, non sufficere ad assensum Theologicum quia præter obiectum formale fidei datum aliquid aliud non pertinens ad fidem, quod partialiter mouet formaliter ad illum assensum, nempe vel aliud principium non reuelatum, vel saltem bonitas illationis ex principiis reuelatis, que tamen non est reuelata: ergo requiritur aliud principium concurrens ad assensum, quatenus versatur etiam circa hoc aliud obiectum. An vero hoc principium debet esse aliis habitus infusus, an sufficiat ipse habitus naturalis, vel intellectus cum speciebus, dicimus §. sequenti. Exemplum autem de habitibus voluntatis non est simile vt ostendimus §. secundò quia actus electionis nullum aliud motiuum formale, etiam partiale, habet præter motiuum intentionis, assensus autem conclusionis Theologicae habet aliud motiuum saltem partiale.

³³⁹ Fundementum secunde sententie probat quidem, fidem solum non sufficere, aquae adeò Theologie habitum aliquid aliud includere; non tamen probat, habitus Theologiae distinguunt adæquatus ab habitu fidei. Nam sicut obiectum assensus Theologicus non differt adæquate ab obiecto fidei, sed illud includit, & addit aliquid aliud, sic dicendum videtur de habitu, ex ea enim parte, quæ assensus Theologicus respicit obiectum fidei, non indiger alio principio, sed solum quatenus respicit illud aliud obiectum, quod non pertinet ad fidem; quod tamen non est obiectum adæquatum assensus Theologici, vt vidimus. Deinde ad instantiam, quæ afterebatur de prudenter infusa, constabit ex §. 8. vbi videbimus, an prudenter infusa distinguitur adæquatus ab habitu distinctaque etiam ab habitu Theologiae.

³⁴⁰ Quæ potest, an quando conclusio Theologica infurta ex una præmissa reuelata, & altera non reuelata, requiratur præter habitum fidei duplex habitus, alter ad illum assensum, quatenus versatur circa præmissam non reuelatam, alter ad eundem, quatenus versatur etiam circa illationem: hæc enim etiam videntur obiecta valde diuersa. Respondeo, si sermo sit de habitu acquisito, & naturali, facile concedi posse, requiri duplēcē, quia cum habitus acquisiti in mea sententia non sint, nisi species intellectuales bene coordinatae, & dispositae, vt dixi in Philosophia, & alibi ex professo dicimus; non dubium, quod diuersa species concurrat ad cognoscendum principium non reuelatum,

& diuersa ad cognoscendam bonitatem illationis. Loquendo vero de habitu infuso, postea §. sequenti videbimus, an requiratur ultra habitum fidei. Ex suppositione autem quod requiratur, posset aliquis dicere, requiri duplēcē habitum infusum. Quia habitus infusus fidei, licet attingat obiectum formale, & materiale utriusque præmissæ reuelatae, adhuc non sufficit ad attingendam illationem conclusionis ex illis præmissis reuelatis, sed requiritur ad hoc aliis habitus infusus: ergo eodem modo habitus infusus, qui attingeret obiectum præmissæ non reuelatae in conclusione Theologica, non sufficeret ad attingendam illationem conclusionis ex eadem præmissa non reuelata, sed ad hoc ponendus esset aliis habitus infusus.

³⁴¹ Probabilis tamen videtur, non requiri duos, sed sufficere unum habitum infusum ad verumque. Ad quod retorqueri potest argumentum ex eodem habitu fidei, qui simul attingit veracitatem, & reuelationem Dei, quæ sunt præmissæ formales, vel virtuales ad rem reuelatam credendam; & tamen idem habitus attingit bonitatem illationis rei reuelatae ex veritate, & reuelatione Dei: ergo idem etiam habitus infusus, qui attingit præmissam non reuelatam poterit simul cum habitu fidei attingere præmissam reuelatam attingere illationem conclusionis Theologicae ex præmissis. Vnde ad exemplum in contrarium adductum ex eodem habitu fidei, qui non potest solum sine alio habitu attingere illationem conclusionis ex duabus præmissis reuelatis, responderi potest, differentiam esse, quia ideo habitus fidei solum non potest illationem illattingere, vt diximus, §. 2. quia illatio illa, est extra finem ad quem datur, & ordinatur habitus fidei, qui datur ad credendum Deo soli, illatio autem illa ordinatur ad conclusionem, quam non creditur Deo prout deductam per illum discutsum, & ideo diximus, habitum fidei solum sufficere ad illationem mysterij reuelati ex veritate, & reuelatione Dei, quia hæc illatio ordinatur ad credendum Deo mysterium reuelatum, imo includitur essentialiter in hoc, quod est Deo credere, & in quolibet assensu fidei divina ad quem per se, & essentialiter datur habitus fidei. Quæ ratio applicati potest ad habitum Theologiae, qui prout condistinctus ab habitu fidei, si infusus est, ordinatur ex sua natura, & essentialiter ad credenda, quæ ex uno vel pluribus principiis reuelatis inferuntur: cum ergo in hoc assensu Theologico includatur essentialiter illatio conclusionis ex suis principiis, consequens est, vt habitus infusus qui ad hunc finem infunditur credendi ciuimodi conclusiones, habeat etiam vim attingendi illationem conclusionis Theologicae ex suis principiis, quam illationem essentialiter includit credere conclusionem propter principia reuelata, vel sola, vel cum aliis, ad quam credulitatem ordinatur essentialiter habitus Theologiae.

Habitus fidei
datur ad cre-
dendum Deo
soli.

342

Respondeo, habitus fidei, quia hic in tantum attingere potest ipse solum illationem mysterij reuelati ex veritate, & reuelatione Dei, in quantum idem habitus per se etiam attingit eadem præmissas, nempe veritatem, & reuelationem Dei; habitus veridille infusus, qui additur fidei ad assensum conclusionis Theologicae, non attingit per se præmissam, vel præmissas reuelatas; has enim prout includuntur in conclusione Theologica, attingit formaliter.

maliter habitus fidei, & ideo diximus habitum fidei debet cōcurrere etiam immediatè ad assensum conclusionis Theologicæ, quatenus ille assensus est etiam assensus præmissæ reuelata; ergo licet habitus ille alius Theologicus per se attingat alteram præmissam non reuelatam, & illationem conclusionis, prope ex illa præmissa partialemente inferatur; non poterit per se attingere illationem conclusionis ex præmissa reuelata, ad quam attingendam habitus ille non datur. Aliunde cùm habitus fidei non attingat per se illationem conclusionis ex præmissa reuelata, quia hæc illatio est extra finem fidei, oportebit dare aliud habitum, qui ordinetur ad attingendam hanc illationem, præter habitum, qui attingit præmissam non reuelatam.

343

Responderi tamen potest ex dictis negando necessitatem multiplicandi aliū habitum ex hoc capite, quia totum hoc continetur intra finem illius habitus Theologici, qui si infusus est, non infunditur certè ad hoc præcisè, vt afferatur præmissa non reuelata, sed ad credenda, quæ inferuntur toraliter, vel partialiter ex reuelatis & quia ad hoc necesse est attingere præmissam non reuelatam, ideo datur etiam vt illam attingat, & propter illam creditur conclusio: cùm vero ad hunc finem necesse etiam sit attingere conclusionis illationem ex ytrisque præmissa, ad hunc etiam finem debuit ordinari. Itaque sicut habitus fidei datur ad credendum soli Deo, & ideo per se potest attingere totum, quod includit assensus mysterij reuelati propter auctoritatem Dei, atque adeo per se attingit, & præmissas, nempe veritatem, & reuelationem Dei, & illationem etiam mysterij ex illis: sic ille alius habitus Theologicus datur ad credenda, quæ inferuntur ex reuelatis, & vt concurrens simul cum habitu fidei, attingat per se totum id, quod non potest per se attingere habitus fidei, & vt in ordine ad illum finem suppletat totum, quod deficit habitui fidei. Si ergo habitus fidei per se non posset attingere illationem conclusionis ex reuelatis, ad hoc etiam extenditur per se ille alius habitus, cùm hæc etiam attingentia continetur intra finem ad quem infundit, & hæc attingentia necessaria sit essentialiter ad assensum conclusionis propter præmissam reuelatam. Quia omnia dicta sunt sub conditione, si habitus ille sit infusus, de quo nunc absolue dicendum est.

§. VII.

Qualis sit hic habitus Theologie, an naturalis, vel supernaturalis, an unus, vel multiplex.

344

Diximus, habitum Theologie includere habatum fidei, & addere aliquid aliud: quâ ergo parte includit habitum fidei, non est dubium, quod sit supernaturalis, supponimus enim ex-infradicendis, fidem esse habitum supernaturalis, & infusum, quare saltem ex ea parte non manet vera & propria Theologie in heretico, in quo non manet habitus fidei, nec habet assensus proprios Theologicos, sed alios similes imperfectos, de quo dicemus infra, vbi etiam videbimus, an maneat in heretico, vel etiam in peccatore ille alius habitus infusus, si quis est, qui cum habitu fidei compleat habitum integrum Theologie.

Habitus
Theologicus
ad quid
datur.

Nunc ergo quæstio est, an præter habitum fidei Theologia includat aliū habitum infusum supernaturalē, an verò solum habitum acquisitum, & naturalem.

Prima sententia in vniuersum dicit, habitum Theologia esse supernaturale. Hanc tenet ipsius Turianus disp. 44. de tenti fidei dub. 2. paulo ante finem, quibus fauent Molina 1. p. q. 1. art. 2. disp. 1. & Fonseca 6. Metaph. cap. 1. queſt. 6. ſect. 8. qui dicunt assensum conclusionis Theologicæ esse supernaturale, & habitum illi correspondente esse etiam supernaturale, quem tamen dicunt non esse infusum, sed acquisitum: in quo inconsequitur eos arguit Suar. disp. 3. ſect. 1. num. 8. Absolutè autem habitum illum esse supernaturale in substantia, docet etiam Heraclitus quodlib. 5. queſt. 19. quem & alios afferunt Coninch. dieta disp. 4. de actibus spiritualibus dub. 6. n. 104.

Secunda sententia absoluti dicit, habitum Theologia esse acquisitum, & naturalis. Ita Vals. 1. p. disp. 1. n. 9. Turianus loco citato, Coninch. supra num. 118. Hurtado etiam disp. 1. 2. ſect. 1. Licet §. 17. quæſtionem hanc indeciā relinquat, sed tamen §. 4. approbathe videtur eos, qui habitum Theologie acquisitum esse dicebant. Denique idem tener P. Granado 1. p. in propositib. Theologia disp. 5. ſect. 4. & Suarez dicta ſect. 11. a. 8. & alij multi.

Pro resolutione suppono ex Tract. de gratia habitus infusos in statu viæ dari à Deo ve per actus proportionatos operemur, & promeremur beatitudinem supernaturalē, ad quam sumus ordinati, & mereamur etiam de conguisulatione per gratiam iustificantem, & de condigno eiusdem gratiæ augmentum, quæ est finis gloriae supernaturalis: quare non sunt alij habitus infusi concedendū præter eos, qui ad hunc finem deferuntur possunt, quales sunt habitus virtutum Theologicarum, & moralium per quorum actus mereri possumus: in intellectu autem ponitur habitus infusus fidei, qui deferunt ad actus fidei; constat enim fidem esse habitum infusum ad credendum Deo, & actus fidei esse supernaturales, inquit principium omnium actuum supernaturalium voluntatis; ponitur etiam in intellectu habitus prudenter infusa, cuius actus fundantur etiam in fide, & deseruunt ad prædictos actus voluntatis supernaturales elicendos, est enim connaturale, vt volitionem supernaturalem præcedat cognitio etiam eiusdem ordinis, & supernaturalis; cum appetitus elicitus oriatur ex cognitione sibi proportionata, sicut potentia appetitiva debetur principio cognoscitivo eiusdem ordinis.

Hoc supposito dico, licet omnes assensus conclusionis propriæ Theologie sint supernaturales, non tamen ad omnes requiri habitum infusum distinctum ab habitu fidei, sed ad aliquos. Prima pars huius afferentis constat ex superdictis §. precedenti, vbi diximus, eiusmodi assensum conclusionis Theologie esse propriæ actum fidei, quatenus versatur circa obiectum præmissæ reuelatae, & illud credit propter auctoritatem diuinam, atque ideo debetur hoc saltem titulo concurrere habitum fidei ad illum assensum, & per consequens assensus ille supernaturalis erit saltem quatenus versatur circa obiectum fidei, quod debito modo credit. Non tamen etiam supernaturalis, quando non procedit ab habitu fidei,

eo quod non feruat debitum motuum; vel modum credendi, ut contingit in heretico; vel quando ratione præmissa alterius falsa, vel ex alio capite conclusio est falsa, tunc enim non concurreter habitus fidei ad illum assensum, sed sit assensus naturalis: quod idem erit, quando in assensu illo fuerit alia imperfectio, cum repugneret supernaturalitas intrinseca, quod substantiam.

Nunc iam explico, & probo secundam & tertiam partem eiusdem assertionis. Pro quo adiutorio conclusiones, quæ deduci possunt, ex principio reuelato, aliquas posse deferire ad bene operandum, & excitare affectum bonum, & meritiorum in voluntate; alias vero inutiles esse ad hunc finem, v.g. si ex propositione reuelata in Scriptura, quod Salomon habebat multos equos, & ex alia præmissa Philosophica, quod omnis equus est hinnibilis, inferatur, equos Salomonis fuissent hinnibiles; haec certè conclusio, licet Theologica sit, nihil deseruit ad actum voluntatis meritorum, cum nihil proponat honestè amandum, nec aliquod obiectum, circa quod excitetur affectus pius, & honestus voluntatis. Aliæ tamè sunt conclusiones Theologicas utiles ad eum finem, v.g. si ex yniuersali reuelata, quod bonus est, subuenire indigenti, vel corrigit peccantem, videns hic, & nunc proximum indigentem, vel peccantem inferas per discursum, bonum est hic, & nunc ei subuenire, vel eum corrigit; conclusionis illius assensus utilis est ad voluntatem bonam proximo subueniendi, eumve corrigidendi. Item si ex yniuersali reuelata, quod omnia mala pena veniant ex præudentia Dei, aliquis per discursum inferat, hoc malum venire ex Dei præudentia, hic assensus mouet ad illud patienter sustinendum, & sic de aliis. Quà differentia supposita, dicimus, primum genus conclusionis non indigere alio habitu infuso concurrente præter fidem, secundum vero genus indigere; falem si ultime & proximè mouete ad pium affectum.

Ratio differentia sumitur ex proximè dictis, quia nimur prater actus fidei, ad eos solos actus cognoscendi, debemus dare principium supernaturale, qui conducunt ad salutem propounding obiectum voluntatis pia, & meritoria: non indigen illa autem conclusio, quatenus versatur circa hinnibilitatem, v.g. equorum Salomonis, nullum tale obiectum voluntati proponit, ergo ad illum assensum, quatenus præcise affirmat talem hinnibilitatem, eamque inferat ex præmissis, non est ponendum habitus infusus, qui in eam specialem infusa, Dixa, quatenus præcise veritas circa hinnibilitatem & eam infusa, quia quatenus ille assensus terminatur ad obiectum reuelatum, & ad motuum fidei, petit formaliter principium supernaturale, cum sub ea ratione sit propriè actus fidei, & iam sub ea ratione habet suum principium supernaturale, nempe habitum fidei, qui ad illum immediaè concurredit, vt diximus. Ceterum, quatenus versatur circa hinnibilitatem omnis equi, & circa hinnibilitatem equorum Salomonis: non indiget principio supernaturale, cum sub ea ratione versetur circa obiectum profanum, & impertinens ad effectum voluntatis pium, & meritorium.

Aliter dicendum est, de conclusionibus Theologicas, que versantur circa obiectum pium, & proponunt aliquid immediate conducens ad actum honestum: iij enim actus videntur exigere

Card. de Lugo de virtute Fidei divina.

habitum infusum etiam sub ea ratione; & hunc credo esse habitum prudentiae infuse, media quā operandum
habitus fidei deseruit communiter ad actus meritorios virtutum moralium. Nam horum obiecta
in particulari non proponuntur communiter per
solam fidem, sed accedente prudentia, quæ di-
ctat hic, & nunc esse dandam elemosynam, v.
g. audiendam Missam, vel hoc aliud obiectum
amplectendum, quia elemosyna, vel Misericordia,
v.g. est laudabilis ex doctrina fidei, & hic
& nunc non occurrit circumstantia impediens
illam honestatem, &c. Tamen voluntas haec etiā
propter formaliter versatur circa tale obiectum in
particulari, procedit ab habitu infuso misericordie,
vel religionis, &c. & sub ea etiam ratione
est meritoria; immo cius laudabilitas intrinseca
non est, quia respiciat obiectum fidei, nam vo-
luntas non dicit, volo dare elemosynam, quia
Deus dicit elemosynam esse opus bonum; quia
testimonium Dei, & fides non est obiectum il-
lius voluntatis, sed extrinsecè proponit honesta-
tem obiecti, quam solam honestatem attingit in-
trinsecè actus voluntatis. & dicit volo dare ele-
mosynam propter honestatem elemosynæ qua-
re laudabilitas huius voluntatis sumitur forma-
liter ex honestate obiectua elemosyna, non ex
honestate fidei; oportet ergo, ut formaliter, qua-
tenus versatur circa talem honestatem, sit super-
naturalis, & sub ea ratione exigat principium su-
pernaturalis, cum supernaturalitas ad hoc potissimum
detur, ut actus meritorius, & eius laudabilitas
sit proportionata cum præmio supernaturali.
Si ergo fides solam dicit, amplectendum obiectū
honestum, & aliunde præudentia dicit, huc opus
in his circumstantiis habere honestatem, oportet
vt conclusio, non solum quatenus ex fide dicit,
honestum in communis esse amplectendum, sed
etiam formaliter quatenus dicit, & dicta hone-
statem huius operis in particulari, sit supernatu-
ralis, ut proportionetur volitioni bona, quæ est
etiam supernaturalis formaliter, & meritoria,
quatenus mouet ab honestate particulari huius
operis; sicut enim ad volitionem supernatura-
lem prærequisitur naturaliter cognitione supernatu-
ralis eiusdem ordinis; sic ad volitionem, quæ est
formaliter supernaturalis, propter attingit tale
obiectum prærequisitur connaturaliter cogni-
tio eiusdem ordinis, & supernaturalis proponens
tale obiectum; nam eadem est ratio, & constat
ex dictis, quia si potentia appetitiva supponit
potentiam cognoscitiam eiusdem ordinis, & hic
actus voluntatis oritur ab habitu infuso etiam
propter versatur circa talem honestatem, qui habi-
tus est quasi potentia appetitiva supernaturalis,
oportet ut supponat potentiam cognoscitiam
supernaturalis in ordine ad eandem honesta-
tem particularem, qui est habitus infusus iudi-
cans de tali honestate particulari. Alioquin fieret
volitio supernaturalis formaliter, propter versatur
circa talem honestatem, quæ non procederet ex
cognitione supernaturali formaliter de tali hone-
stitate, & non seruaretur debita proportio inter
cognitionem, & volitionem. Quæ omnia confir-
mantur ex communi sensu Theologorum, po-
nentium in intellectu habitum prædicitæ infuse
& supernaturalem, cuius quidem actus iudicante
de honestate practica obiecti in particulari, &
fundantur, vel semper, vel communiter, in ali-
quo principio reuelato: & tamen non oriuntur
a sola fide, sed præter fidem ponitur alijs habi-

tus infusus ad conclusionem practicam fundatam in aliquo fidei principio; contra quem habitum prudentia infuse fieri possunt argumenta omnia, quæ communiter fiunt contra habitum Theologiae supernaturalem. Aduerte tamen, me semper loquutum fuisse de actibus illis, & assensibus Theologicis, qui possunt ultimum & proximè mouere ad effectum pium. Sunt enim aliqui, qui nō proxime, sed remotè mouere possunt, eo quod post illos requiratur aliud iudicium prædictum prudentia, in quibus non procedit argumentum factum, ut debeat habere aliud principium infusum præter habitum fidei, cum sufficiat iudicium ultimum supernaturale propter terminatum ad talen honestatem virtutis. Nos ergo hoc principium infusum solum exigimus ad actus; qui ultimo, & proximè mouere possunt ad effectum pium, & meritorum.

351
Obiectio 1.

Primo ergo obiicit Suarez dicta sent. 11. n. 8. quia assensus ille Theologicus nō habet certitudinem supernaturalem, cum non excedat certitudinem præmissæ naturalis, nec habeat obiectum supernaturale, quia medium illud mixtum ex medio fidei, & scientiæ, humana est, & naturale, & fundatur in naturali lumine, & in viribus naturalibus. Hac tamen omnia æquæ procedunt contra actum prudentia infuse, ut constat ex dictis: inquit procedunt etiam contra iudicium prudens de evidentiæ credibilitatis, quod præcedit voluntatem credendi; quod tamen iudicium ex vetiori sententia est supernaturale, & exigit habitum supernaturalem, & non procedit ex habitu fidei, nec habet pro motivo formalí reuelationem, ut veracitatem Dei, sed præponit honestatem, & obligatiō nature lumine cognoscitur, & cognoscetur etiam in natura pura. Non ergo requiriatur supernaturalitas ex parte obiecti, ut actus sit supernaturalis, ut suppono ex materia de gratia, sed circa idem obiectum potest elevari intellectus à principio supernaturali, ut faciat actum supernaturale. Nec requiritur etiam, quod ille actus sit certior, aut firmior in modo assentiendi, quā sint alii actus naturales, licet ex parte principij habeat magis necessariam certitudinem propter repugnantiam actus supernaturalis cum falsitate. Sicut ergo iudicium euidens de credibilitate non est æquæ firmius cum assensu fidei, & tamen est supernaturale, quod idem est de actibus prudenter infuse circa alias materias morales: ita conclusio Theologica, licet non habeat certitudinem fidei circa obiectum conclusionis, & licet nō assentiamur firmius ei obiecto, quā per præmissam naturalem assentiam eius obiecto, poterit esse supernaturalis: vbi nota, assensum conclusionis, licet non possit esse clarior respectu coclusionis, quā sint præmissæ, nec etiam possit esse firmior ex parte intellectus; posse tamen ex parte sui principij supernaturalis habere nouum titulum maioris repugnantie cum falsitate, arque in hoc sensu habere maiorem certitudinem, quam aliquam ex præmissis. Quod enim dicitur, conclusionem sequi debiliorem partem, intelligitur quoad charitatem, & quoad modum assentiendi sumiter, vel non sumiter, quia non potest nobis magis confitare obiectum aliquod, quam constet medium unicum, propter quod constat; nec possumus magis adhædere conclusioni quam medio unico propter quod adhæremus. Potest tamen aliunde nobilior esse ille assensus propter

aliquid principium nobilium, quod habet, quam habeant eis præmissæ.

Secundo obiicitur, quia assensus Theologicus generat habitum acquisitum, ergo non exigit infusum. Hoc etiam argumentum potest fieri contra actus prudentia infuse, & contra actus omnium virtutum infusarum, quarum exercitio constat acquiri maiorem facilitatem: unde conflare experientia aliquem iustum habentem magis intensum habitum charitatis, & per consequens etiam habitum prudentia infuse, esse minus prudentem in suis actionibus, quam alium habentem minus intenses habitus infusos. Quia nimis facilis illa, quam vocamus habitum acquisitum non prouent formaliter ab habitu infuso, sed à speciebus melius ordinatis, quæ melior conditio specierum partim acquirit exercitio plenum actuū, partim doctrinæ, studio, persecutio obiectorum, & ideo licet adsit in qualibet iusto principium sufficiens infusum ad assensum Theologicos; non tamen appellatur Theologus ex effectu specierum, quæ necessaria sunt ad illos assensus, ex quarum augmento, & meliori ordinatione appellatur melior Theologus, quia facilis & magis distinctè potest elicere actus circa plurimes conclusiones Theologicas.

Tertio obiicitur, quia sequeretur, hunc habitum Theologiae infundi à Deo de novo homini peccatori, quando de novo comparat doctrinam Theologicam. Ita Coninch. dicto dub. 6. numero 118. Respondet facile negando sequentiam: si enim peccator ille retinuerat fidem, retinuit etiam habitum Theologiae, saltem qua parte Theologia includit, ut diximus, habitum nisi Quoad illum verò aliud habitum infusum, qui concurrat etiam ad aliquam conclusionem practicam modo explicato, an maneat in peccatore simili cum fide, si dicendum est scit de prudentia infusa, & pender ex vnitate, vel multiplicitate illius habitus, de quo statim dicemus. Nunc folium dicimus, si habitus ille manet in peccatore, non tamen posse operari deficientibus speciebus, quas si denuo acquirit peccator studio Theologiae, operari poterit cum habitu præexistenti, absque eo quod infundatur à Deo de novo. Si vero habitus ille non manet in peccatore cum fide, non infunditur etiam à Deo, licet peccator habeat Theologie, sed sicut proposito obiecto Deus supplet auxilio actuali defectum habitus ad actus aliarum virtutum, si non manent earum habitus, ita supplebit auxilio actuali defectum habitus Theologicus, quando requiretur ad assensum conclusionis practicæ, quia debeat esse undeque supernaturalis modo explicato.

Quarto obiicitur, quia tale auxilium non est necessarium vila ratione ad salutem, & grata non datur nisi in ordine ad nostram salutem, ergo non datur auxilium ad talem assensum Theologicum. Ita arguit idem Coninch. n. 113. Respondetur, iam nos ostendisse, quomodo ad aliquos assensus Theologicos, quibus proponitur ultimum obiectum voluntatis honestæ, & pietatis, requiratur habitus infusus, vel auxilium pro habitu supplens, quia hoc necessarium est ad salutem, ut actus supernaturales voluntatis conformati modo exerceantur supponentes cognitionem eiusdem respectu eiusdem obiecti honestæ.

Quinto obiici potest, quia hic habitus infusus distinguitur à fide etiæ virtus Theologica, cum elicitur

elicit assensus conclusionis Theologicae, qui ultimo resoluuntur in veritatem incrementam Dei tanquam in obiectum formale saltem pariale; unde ultra tres virtutes Theologicas ent etiam haec quarta, quae à Theologis non agnoscitur. Responderem idem argumentum fieri posse contra habitum prudentiae infusa, cuius actus partia- liter resoluuntur frequenter in doctrinam fidei, quam ad causas particulares applicat; & tamen prudentia infusa non numeratur inter virtutes Theologicas, sed est una ex quatuor moralibus. Negandum ergo est, hunc alium habitum, ut conditinctum à fide esse virtutem Theologicam: illi enim soli habitus sunt virtutes Theologicae, qua per se ordinantur ad Deum tanquam ad obiectum formale: quoniam autem conclusio Theologica respiciat etiam veritatem diuinam tanquam obiectum formale ultimum pariale, & ex ea parte sit actus virtutis Theologicae: id tamen competit ei actu, prout procedit etiam ab habitu fidei; & prout est etiam actus fidei, ut diximus quatenus attingit etiam obiectum reuelatum, & illud credit propter auctoritatem diuinam. Quatenus vero procedit ab illo alio habitu distincto à fide, non habet attingere veritatem Dei; sed obiectum alterius praemissae naturalis, vel illationem conclusionis ex praemissis, quae quidem non sunt formaliter loquendo obiecta virtutis Theologicae. Faretur ergo Theologiam completa sumptuam includere virtutem Theologicam quatenus includit etiam fidem iuxta supradicta; non tamen addit aliam virtutem Theologicam supra fidem: quia habitus ille infusus, quem addit, non ordinatur, nec exigit, ut ad eum attingat veritatem Dei, sed ut attingat alia obiecta diuera, quae non spectant ad fidem.

Sexto obiecti posset, quia si habitus ille infusus potest elicere assensum Theologicae conclusionis propter praemissas, qui attingat etiam praemissas obiectivas, ergo poterit seorsim elicere assensus circa singulas praemissas, qui etiam sit assensus supernaturalis. Consequens autem ex se apparat absurdum; quia aliquoquin possemus circa singulas propositiones saltem pertinentes ad proximam elicere assensus supernaturales, v.g. ad indicandum pertinet esse pauperem, esse peccatorem, &c. quia ex illis propositionibus adiuncta alia praemissa de fide, possimus inferre, honestum esse illi subuenire, illum corrigerem, &c. Sequela autem probari potest exemplo habitus fidei, qui quoniam potest credere obiectum reuelatum propter veritatem, & reuelationem Dei, potest etiam seorsim elicere assensum circa veritatem, vel circa reuelationem Dei.

Responderi tamen potest negando sequelam, & assignando differentiam huius habitus infusi ab habitu fidei, ut ab uno ad alterum argui non possit; & in primis quod praemissam reuelatam non est difficultas: quia hic habitus non supplet defectum fidei, quoad assensum illius praemissae; inò in ipsa etiam conclusio assensus prout veritatem circa praemissam reuelatam, prouenit formaliter ab habitu fidei, & non ab illo alio habitu. Difficultas tota esse posset de absens alterius praemissae naturalis, & hunc etiam dicimus non posse fieri ab illo habitu extra ipsam conclusionem, & in hoc differt ab habitu fidei. Ratio autem differentiae potest ex dictis esse duplex. Prima quod fides non est habitus alterius subordinatus, sed operatus per se sine ullo alio; quare simul pos-

Card. de Lugo de Virtute Fidei Diuina.

test cum obiecto materiali, vel etiam seorsim ab illo tendere in suum obiectum formale, sicut caritas potest amare creaturem propter Deum, & amare etiam Deum solum sine creaturis. At vero hic alter habitus est subordinatus, & subalternatus fidei, & datur solum ad supplendum id, quod deest habitui fidei in ordine ad assensum conclusionis Theologicae; quare nec potest assentiri illi conclusioni nisi quando infertur ex praemissa de fide, nec potest assentiri illi principio naturali, nisi quatenus ex illo infertur conclusio Theologica; quia ex natura sua est habitus solum subalternatus & completius fidei ad conclusiones Theologicas. Secunda etiam ex hoc ipso ratio differentiae esse potest, quia supernaturalitas huius habitus ei competit ratione fidei, ut possit fides practice deseruire ad actus meritorios per actus intellectus supernaturales, qui versentur circa coclusiones practicas deductas ex fide. Vnde diximus, duas conditiones requiri ad supernaturalitatem eorum actuum: alteram quod verteretur circa doctrinam fidei saltem partialiter; alteram quod proponant practice voluntari obiectum ad actum pium, & meritorium. Vtraque autem haec conditione debet in illo assensu praemissa naturalis seorsim elicere: nam in primis assensus ille secundum se nullo modo tenderetur in doctrinam fidei, sed in propositionem prophanan aliunde habitam, vnde iam darentur actus supernaturales, quorum obiectum nullo modo concerneret fidem. Deinde neque ille assensus proponeret obiectum honestum practice amabile à voluntate: quia licet ex illa praemissa, adiuncta alia de fide posset inferri honestas alius obiecti, in quod posset ferri voluntas honesta: illa tamen praemissa secundum se non concluderet honestatem, vel certe proxime non concluderet motiuum amabile per actum meritorium supernaturalem, quia suppono omnes actus voluntatis meritorios debere ex lege Dei procedere à fide. Frustra ergo daretur habitus infusus ad eliciendum seorsim assensum supernaturalem circa illam praemissam, qui assensus inutilis esset ad meritum. Sufficit ergo, quod possit elicere assensum supernaturalem circa conclusionem, & ibi etiam circa praemissam naturalem, circa quod etiam versatur assensus conclusionis, ut diximus: nam ille assensus ultimus est, qui practice proponit honestatem obiecti in particulari, ut possit voluntas illud pie, & meritorie amplecti.

Potes, si habitus ille infusus concurrit etiam, quodammodo infertur conclusio ex una praemissa de fide & altera naturali probabili. De hoc dicimus infra agentes, an fidei habitus possit per accidens concurrere ad assensum falsum, ubi videbimus etiam an possit concurrere ad assensum probabilem. Si enim fides non concurrit ad illam conclusionem, neque etiam ille alter habitus infusus concurret, qui ut diximus, non operatur, nisi concurreat etiam fide.

Nunc iam restat secundum dubium propositionem in titulo huius §. de unitate scilicet, vel multiplicitate huius habitus infusi, an unicus extendatur ad omnes assensus conclusionis Theologicae, an vero sint plures habitus pro varietate materiarum; Cum autem dixerimus, non concurrere, nisi ad conclusiones Theologicas, quae versantur circa obiectum honeste & meritorie amabile, vel odibile, solum potest esse difficultas an ad obiecta omnium circuitum infusarum moralium

358

H 2 sufficiat

Habitus infusus an concurreat etiam quando infertur conclusio ex una praemissa de fide, & altera naturali probabili.

*An ad obte-
cta omnium
virtutum in-
fusarum mo-
ralium suffi-
cias vnu
habitus infu-
sionelle-
titus.*

359

sufficiat vnu habitus infusus intellectualis, qui cum fide proponat earum obiectum, an vero possendi sint multi.

Et quidem ex hactenus dictis videret consequenter dicendum, hunc habitum non esse unicum, & simplicem, sed aggregatum ex multis & diversis; quia cum actus hi practici versentur circa honestates omnium virtutum moralium, ut tales honestates sunt, & de illis practice iudicent, consequens est, ut different essentialiter iuxta diversitatem honestatis, circa quam versantur. Quod probari potest primò exemplo prudentiae acquisita, qua proper eadem rationem, & quia eius actus versantur circa varia, & diversa obiecta, in veriori sententia ponitur multiplex habitus prudentiae, non vnu simplex. vt docent Scotus in 3. disp. 3. 6. quæst. vnicā, §. Quintum ergo, Gabriel quæst. omnia art. 1. notabilis 5. Ochamus in 3. q. 12. & quodlib. 4. q. 1. art. 1. Almainus 3. moral. cap. 7. & sequitur Lessius lib. 1. de virtutib. moralib. c. 2. dub. 1. num. 6. & dub. 2. ergo idem cum proportione dicendum est de prudentia infusa. Secundò hoc ipsum probari potest, quia virtutes morales infuse, que pertinent ad voluntatem, non sunt vnu habitus simplex, sed plures, quia versantur circa diversas honestates: ergo sicut habitus iustitiae infuse, v. g. distinguuntur ab habitu temperantiae infuse propter diuersam honestatem obiectum, quam respicit, idem dicendum est de prudentia, que versatur circa honestatem iustitiae, distinguere a prudentia, que versatur circa honestatem temperantiae propter diuersitatem honestatis, circa quam versantur. Propter quæ fortasse prudentiam infusam complecti plures habitus, factetur Granado in 1. 2. controver. 5. art. 1. disp. 11. num. 2. 2.

*Prudentia
acquisita co-
pletetur plu-
res habitus.*

*Quid dicen-
dum de pru-
dentia infu-
sa.*

Ego de prudentia acquisita facile concedo complecti plures habitus iuxta multipliciter virtutum, quas dirigit: de prudentia tamen infusa aliter dicendum puto: Fateor quidem, habitus prudentiae infuse, à quo oritur iudicium eidens credibilitatis dictans honestatem, & obligationem credendi obiecta fidei proposita propter diuinam auctoritatem, distinguere ab habitu prudentiae infuse distante honestatem aliarum virtutum: quia ille prior habitus habet obiectum formale omnino diuersum, cum non fundetur in fide, neque in eius obiecto formalis, sed actus ille praecedit omnem assensum fidei, cuius obiecti honestas cognoscitur in se ipso independenter à testimonio Dei, cui per illum actum nullo modo credimus, sed iudicatur de honestate credendi, & acceptandi diuinum testimonium: at vero prudentia infusa dirigens alias virtutes, supponit fidem, & non elicit illum actum, qui non innatur partialiter & principaliter testimonio, & veritate diuina, & iudicat de honestate obiecti practice amplectendi propter auctoritatem Dei testificantis, vt facetus cum aliis Lessius dicto lib. 1. cap. 1. dub. 2. num. 1. §. 16. & cap. 2. dub. 1. num. 2. quare omnes eius actus habent idem obiectum formale, principale saltem partiale, nempe diuinam veritatem, & revelationem, omnes enim eius actus dictant, hoc obiectum hic, & nunc esse amplectendum, vel fugiendum, quia honestum, vel turpe est, quæ honestas, vel turpitudine constat partim ex testimonio diuino, partim ex circumstantiis praesentiibus.

Quo iapposito, probatur conclusio nostra,

nempè habitum infusum vnicum, & simplicem esse, qui idem eliciat actus circa honestates alias virtutum, præter honestatem ipsius fidei, de qua diximus: quia nimur habitus infusi non sunt multiplicandi, sicut habitus acquisiti: non enim generantur ab actibus, sed dantur ad modum potentiae, & habent spheram multo maiorem, quam habitus acquisiti. Quam spheram, siue latitudinem, & limitationem non possumus aliund cognoscere, nisi ex comparatione ad eas tres virtutes Theologicas, fidem, spem, & charitatem, quas scimus esse distinctas, & aliunde scimus ex communi consensu Theologorum, sedem esse vnicum habitum, à quo omnes fidei actus elicuntur. Ex quo exemplo habitus fidei arguerem possumus ad vnitatem huius alterius habitus infusi, de quo nunc loquimur. Nam actus fidei comparati ad inuidem differunt etiam specie inter se ratione obiecti formalis saltem partialis, quiam enim veritas Dei, qua ab omnibus fidei actibus circa mysteria credita, formaliter contingit, sit eadem, & ex hac parte omnes illi assensus conueniant in eodem obiecto formaliter reuelatio tamen Dei, que formaliter etiam attingit ab omnibus iis assensibus tanquam obiectum etiam formale partiale, non est vna, & eadem, nec numero, nec specie. Differit enim specie reuelatio Dei circa Trinitatem, & reuelatio circa incarnationem ratione obiecti reuelat, quod licet respectu fidei sit obiectum materia, respectu tamen ipsius reuelationis non videatur obiectum materia, sed formale, cum reuelatio ipsa non tendat in illud propter aliud, sed sicut in illo. Reuelatio etiam scripta differit à reuelatione vocali essentialiter in sua entitate Physica, vt constat: & fides tendit ad singulas reuelationes propter tales sunt, & non tendit in reuelationem tam propter aliud, nec propter veritatem Dei, neque enim credit Deum reuelare, quia verax est, vt supra vidimus, sed credit reuelationem propter ipsam, & sicut in illa. Et tamen non obstante hac diuersitate reuelationum, vnicus fidei habitus extenditur ad omnes illas, quia omnes assensus mysterii reuelati conuenient in alio obiecto formalis magis principali, nempe in veritate Dei. Imo licet assensus circa reuelationem feoris, & assensus circa veritatem Dei feoris non conueniant in vlo obiecto formalis etiam partiali, cum obiectum vnu sit sola veritas Dei, & obiectum alterius sit sola reuelatio Dei, adhuc vterque assensus elici potest ab eodem habitu fidei, vt supra diximus, quia vterque sit in ordine ad eundem finem credendi Deo mysterium, reuelatum propter veritatem & reuelationem Dei, quod sufficit, vt vterque assensus in eodem habitu infuso possit coniungi.

Ex hoc ergo exemplo habitus fidei desumitur argumentum ad dicendum, hunc etiam habitum infusum ad conclusiones practicas de honestate obiecti ex doctrina fidei deductas esse vnicum, & simplicem: quia licet conclusiones illæ deducantur ex praemissa naturali diuersa circa circumstantias particulares, propter quæ partialiter creditur honestas obiecti huius in particulari; omnes tamen conuenient in eodem obiecto formalis principali partiali ultimo, nempe in diuina auctoritate; ergo sicut idem habitus fidei extenditur ad assensus omnium mysteriorum, licet reuelationes sint diuersæ, quia nimur omnes conuenire.

venient in alio obiecto principaliter partiali, nempe in veracitate Dei; si etiam hic aliter habitus infusus poterit extendi ad omnes eiusmodi conclusiones practicas deductas ex fide, quæ licet differenti in alio obiecto formaliter, partiali naturali; convenient tamen omnes in diuina auctoritate; quæ est etiam obiectum formale, partiale ultimum, & magis principale. Item sicut habitus fidei elicit actus circa veracitatem fons, & revelationem fons, quia vniuersitatem obiecta formalia diversa in ordine ad eundem finem credendi mysterium revelatum propter utrumque ita à fortiori poterit hic alius habitus infusus elicere actus diuersos circa honestates diuersas provenientes ex circumstantiis diuersis, quae tamen omnes partialiter cognoscantur propter eandem Dei auctoritatem: omnes enim illi assensus ordinantur ad eundem finem credendi, & proponendi honestatem ex doctrina fidei. Nec obstat, quod hic habitus infusus non detur, vt diximus, & concurredit ad eas conclusiones formaliter, quarantem attingunt diuina auctoritatem, sub qua ratione procedunt formaliter ab habitu fidei, unde non videtur hic habitus ordinari ad eas conclusiones quatenus convenient in eodem obiecto formaliter, sed potius quatenus differunt ex parte alterius obiecti formalis naturalis diuersi. Respondetur enim, licet in ratione effectus, vt ita dicam, non intendat hic habitus convenientiam illam in eodem obiecto formaliter, nec ordinetur ad illam formaliter producendam: intendere tamquam in ratione finis: datur enim hic habitus infusus, vt diximus, ad supplendum defectum fideli in ordine ad eas conclusiones practicas deducendas, & vt possint illi omnes ex doctrina fidei adiunctis aliis principiis elici cum proportione ad actus voluntatis supernaturales, & meritorios, qui oriuntur ex fidei doctrina: quare cum hic habitus ex natura sua subordinetur fidei, & eam adiuvet ad suam doctrinam ulterius protractandam per varias conclusiones practicas, consequens est, vt ordinetur ad eum finem, vt sicut conclusiones variae ex doctrina fidei fundante in eadem auctoritate Dei. Cum ergo omnes illæ honestates diuersas attingantur in ordine ad hunc eundem finem promouendi ulterius fidei doctrinam, haec vnitatis finis sufficeret, vt illæ variae conclusiones possint procedere ab eodem habitu infuso, sicut ab eodem habitu fidei sicut assensus circa veritatem, & circa revelationem Dei fons, quia ordinantur ad eundem finem in credendi Deo.

³⁶³ Vnde iam ad fundamenta contraria sententiae facile responderi potest. Ad primum negamus consequentiam à prudenter acquisita ad infusam, propter maiorem spissitatem habituum infusorum quam acquisitorum. Ad secundum ab exemplo habituum infusorum virtutum voluntatis, negamus etiam consequentiam, est enim differentia quod hoc inter voluntatem, & intellectum. Nam virtutes infusæ voluntatis singulæ attingunt honestatem solam sui obiecti formaliter, nec convenient in eodem obiecto formaliter partiali. Nam licet intellectus proponat honestatem virtutis cogitationis ex diuino testimonio, & attingat ipsum diuinum testimonium, vt obiectum formale partiale: voluntas tamen non attingit per suum actum diuinum testimonium, sed solam honestatem virtutis propositam, non enim querit motuum veritatis, sed bonitatis. Actus autem virtutis non sit bonus à diuino testimonio, sed à Card. de Lugo de virtute Fidei diuinae.

propria honestate, quæ intellectui constat ex testimonio Dei. Voluntas vero solum attingit intrinsecè bonitatem, quæ ad ipsam spectat, non probationem illius, de qua ipsa non curat, sed intellectus. Cum ergo virtutes voluntatis sint adæquate diuersæ penes suum obiectum formale, non mirum, quod exiguntur habitus diuersi infusi pro singulis, qui tamen non exiguntur in intellectu, in quo actus maiorem habent unitatem & convenientiam in obiecto formaliter, saltem partiali, diuinæ auctoritatis. Quod omnes fateri debent, cum eadem fides in intellectu sufficiat ad proponendum obiectum spei, & charitatis, quæ tam in voluntate exigunt habitus diuersos, quia habent obiecta diuersa, propterea attingunt à voluntate, quæ tamen idem habitus fidei in intellectu attingit sub codem motu formali diuinæ auctoritatis.

Hinc obiter inferre possumus id, quod supra petebatur: an hic habitus infusus ad Conclusiones Theologicas practicas maneat in heretico, vel in peccatore. Dicimus enim in primis non manere in heretico; quia cum hic habitus subordinetur fidei, ne possit operari, nisi concurrens fide cum illo, vt sepe diximus; ab altera fide, inutilis esset, & otiosus, quare auferetur, sicut & de habitu etiam pia affectione, & de habitu infuso ad iudicium creditibilitatis dicimus in inferno suo loco. In peccatore autem catholico manet habitus pia affectionis, & habitus prudentiae infusa ad iudicium cvidens creditibilitatis, sicut manet habitus fidei, ad cuius actus illi etiam habitus necessarij sunt. De illo autem alio habitu infuso, qui proponebit cum fide honestatem particulariter aliarum virtutum moralium, dubitari potest, quia videtur ex una parte debere manere in peccatore Catholico, in quo manet fides, cui hic habitus subordinatur, & subalternatur deducens conclusiones ex fide, & sine quo fides sola non potest deducere suas conclusiones per assensus undeque supernaturales, vt diximus. Ex alio autem capite videtur non debere manere; quia iuxta communem sententiam non manent virtutes morales infusæ, quæ pertinent ad voluntatem, quarum obiecta deberent proponi per hunc habitum: nō est ergo, cur maneat habitus ille in intellectu sine habitibus sibi correspondentibus in voluntate. Nec obstat, quod maneat fides, cui hic habitus subordinatur: quia illæ etiam alia virtutes morales infusa voluntatis subordinantur suo modo fidei, quæ non solum charitati, sed illis etiam virtutibus sua obiecta proponit; & tamen manente fide ob peculiarem rationem (de qua infra agendo de fide informi) non manent charitas, neque etiam alia virtutes morales iuxta communem sententiam, quia in illis non procedit ratio, quæ facit, quod perseveret fides. Ego itaque credo, hoc totum pendere ex illa alia questione, an habitus infusa virtutum moralium maneat in peccatore, an vero destruantur omnes simul cum charitate. Si enim illæ alia virtutes manent, id dicendum erit de habitu hoc infuso, qui simul cum fide proponit eis honestatem suorum obiectorum. Si vero illæ alia virtutes infuse in voluntate non manent, verius videtur, quod nec hic habitus maneat in intellectu propter rationes secundo loco adductas, quæ maiorem vim habere videntur. An vero illæ alia virtutes morales manent, pertinet ad 1. 2. in tract. de virtutib. Nunc solum adierto, in heretico, licet den-

³⁶⁴
An habitus
infusus ad con-
clusiones
Theologicas
practicas
maneat in
heretico?

An in Ca-
tholico pecca-
to?

³⁶⁵

tur conclusiones aliquæ similes Theologicis nō esse propriæ Theologicas , nec procedere ab hoc habitu infuso , sed ab acquisto , quia non procedunt ex præmissis reuelatis per veram fidem infusam creditis, sed creditis per fidem naturalem imperfectem , & acquisitam. In peccatore autem Catholico, si quas haber conclusiones supernaturales ex vera fide deducas, & deferueres ad actus supernaturales aliarum virtutum illæ procedunt ex auxilio actuali supplete vicem huius habitus infusi. Si enim virtutes morales infusæ in illo non manent , & tamen datur auxilium actuale supplens earum defectum ad eiusmodi actus supernaturales misericordiæ, temperantia, & alijs; sic etiam dabitur auxilium in intellectu supplens vicem habitus prudentiæ infusæ, cum eadem sit ratio quod ad hoc supplendi defectum habitus infusæ in intellectu & defectum habituum infusorum voluntatis. Aduero tamen, nos in his, quæ diximus, & dicti sumus § sequenti, agere solum de prudentia infusa in ordine ad iudicium practicum, quod habetur per modum conclusionis. An vero habeat aliquando aliud iudicium immediatum, & an sit ad eodem habitu, dicemus infra disp. I. sect. I.

§. VIII.

Infertur ex dictis distinctio prudentie infusa à fide; ubi etiam quomodo distinguatur prophetia à fide.

Propter prædictis facile iam explicabitur distinctio prudentiæ infusa à Theologia, & à fide. Nā à fide distinguitur tanquam includens ab inclusori actus prudentiæ infusa procedat ex reuelatis, quibus in ipsomet assensu prudentiæ infusa assentitur fides, & idem principium adæquatum illius assensus constat ex habitu fidei, & alio habitu infuso dato ad supplendum defectum fidei in ordine ad obiectum adæquatum illius actus, ut supra explicatum est.

Propter prudentia infusa comparetur cum Theologia, habent se tanquam excedens, & excēsum. Multos enim actus habet Theologia, quæ non pertinent ad prudentiam infusam: multos etiam habet prudentia infusa, qui non pertinent ad Theologiam propriæ dictam: denique aliqui sunt actus, qui pertinent ad utramque, & quoad illos non distinguitur prudentia infusa à Theologia. Prima pars probatur ex dictis: quia veritatem, speculatiæ deductæ ex fide, quæ non spectant ad piam, & rectam operationem, non pertinent ad prudentiam infusam, quæ solum operatur, quando assensu supernaturali deducto ex fide proponitur voluntati practicè obiectum honeste amplectendum, vel fugiendum, & tamen illi assensus pertinent ad Theologiam, cum deducantur ex principiis reuelatis: ergo plures actus pertinent ad Theologiam, qui non pertinent ad prudentiam infusam.

Seconda etiam pars, quod plures actus pertinent ad prudentiam infusam, qui non pertinent ad Theologiam propriæ dictam, probari potest: quia nomine Theologia intelligimus disciplinam illam, & scientiam, quæ tradit, & probat conclusiones ex obiectis reuelatis, quæ licet non sit scientia in omni rigore, eo quod non habeat evidentiam de suis obiectis, cum probet illa ex

vna saltem præmissa reuelata, & obscura: immitatur tamen alias scientias, quoad modum probandi conclusiones, & quoad ceteras conditiones: quare hec aliae scientiae non sunt de individualiis, sed de rationibus vniuersalibus, nam philosophia non tractat, an Petrus sit ribbilis, sed an homo sit ribbilis: sic Theologia non delicit ad casus particulares in individuo circumstans morales, sed tradit regulas vniuersales deductas ex principiis fidei. Prudentia vero munus est considerare in individuo, an hic, & nunc, in his circumstantiis obiectum si honestum iuxta regulas vniuersales deductas ex doctrina fidei, & huic sunt, ut plurimum actus prudentia infusa; qui tamen non pertinent ad Theologiam propriæ dictam, ut indicat etiam Lefsius dicto lib. 1. de prudentia cap. 1. dub. 2. num. 16. dixi ad Theologiam propriæ dictam, nempe pro hoc nomen applicatum est cuidam peculiari discipline, que in scholiis à Theologis scholasticis vel moralibus tradi solet. Si vero Theologia nomen in latiori significacione usurpetur, potest comprehendere quilibet conclusiones, quæ ex duplice, vel altera præmissa reuelata inferri possunt, & aliquando nomen illud ita à Theologis usurpat, & in ea significacione omnes illæ conclusiones practice etiam circa casus individuales pertinerebunt ad Theologiam.

Denique tertia pars assertionis nostra, nempe quod aliqui sint assensus pertinentes ad Theologiam, & ad prudentiam infusam, & quod illios non distinguantur prudence infusa à Theologia, probari potest: quia licet communiter actus voluntatis honesti, & meritiori versentur circa opera singulare, & in individuo, non tamen repugnat aliquos eiusmodi actus meritos fieri circa rationes vniuersales, & earum honestatem, qualis à Theologia ex principiis reuelatis proponitur. Quando enim Theologia proponit honestatem, atque excellentiam operum misericordiæ erga proximos ex fidei doctrina probat, hic assensus ad Theologiam propriæ spectat, cum ex principiis reuelatis probari possit, & voluntas ex illo assensu vniuersali moueri potest, ut afficiatur erga misericordiam, vel elemosynam à Theologo, vel concionatore adeo commendatam, & ex doctrina fidei probaram, & conceptus desiderium applicandi se ferio ad eiusmodi opera, quando occurrit occasio; qui actus plus est, & meritior, & sic de aliis similibus; & tamen elicetur ab illo habitu infuso, qui datur ad concurredum cum fide in ordine ad Conclusiones Theologicas, que proponunt proxime obiectum honestum sufficenter ad excitandum affectum pium & meritiorum. Quod si quis nolit, cum actum esse dicendum prudentia, quia non versatur circa circumstantias particulas, erit quæstio de nomine: in re tamen proceder ab illo habitu infuso, cuius munus vniuersale est concurrere cum fide, & adiuuare illum in ordine ad conclusiones practicas deseruentes proxime ad actus voluntatis meritorios, atque adeo habitus ille, quoad eos actus nō distinguuntur à Theologia, quatenus ad Theologiam etiam pertinet illa conclusio: nam Theologia, ut diximus, non est simplex habitus, sed complectitur & habitus acquisitos, qui soli cum fide concurredunt ad plures conclusiones, & habitum etiam illum infusum, qui cum eadem fide concurredit ad alias. Sed reuera prudentia iuxta definitionem Augustinii lib. I.

*Aduentus
dnu.*

366
*Prudentia in-
fusa dislin-
guitur à fide
tanquam in-
cludens ab
infusa.*

367
*Prudentia in-
fusa ut di-
stinguatur à
Theologia.*

36-

lib. i. de lib. arb. cap. 13. *Est* rerum appetenda^{rum}, & fuginedarum scientia, & lib. 83. questio-
num quæst. 30. dixit, *esse* rerum bonarum & ma-
larum, & neutrarum scientiam. Vbi non limita-
tur prudenter ad sola obiecta individualia, &
singularia, sed extenditur ad omnem cognitionem
nun dirigentem rectam operationem, & com-
muniter dicitur prudenter fecisse, qui decreuerit
ad eleemosynas, vel misericordias opera se applicare,
etiam antequam occasio occurseret aliquid
in particulari operandi. Pertinet ergo actus ille
& ad prudentiam infusam, atque etiam ad Theo-
logiam.

³⁶⁹ *Kestor* dicere de distinctione Prophetarum à fide:
de quo, & de iis, que ad prophetiam pertinent,
læc̄ duarū in praesenti disp. & sect. 3. & sequentibus
qui dicta sect. 3. num. 10. dicit, obiectum forma-
le prophetarum esse auctoritatem Dei aliquid Pro-
phetarum reuelantium, & sect. 4. num. 1. actus pro-
phetarum esse cognitionem supernaturalem funda-
tam in diuina reuelatione, à qua procedit prædi-
ctio, qua propheta manifestat aliis rem sibi à
Deo reuelatam; & sect. 5. num. 3. dicit, hanc
cognitionem, quam Propheta habent de rebus
non esse semper evidenter, sed frequenter ob-
scuram, atque adeo non distinguere essentialem;
sed solum accidentalem à cognitione fidei, qua-
tenus scilicet peculiari modo sit reuelatio pro-
pheta ad aliorum utilitatem: aliquando tamen
credibile esse, quod cognitione cuiusdam Propheta
communicetur, quod probat num. 5. & 6. & de-
nique sect. 6. num. 4. concludit, principium
supernaturale requiritum in Propheta ad elicien-
dum suum actum, ex parte non distinguere ab ha-
bitu fidei, qui sicut ad alios alienus obiectorum
propter Dei reuelationem, sic etiam concurrere
potest ad alienum; quo Propheta credit rem
illam propter reuelationem inuidentem sibi fa-
sam: licet quoad alios actus, quos Propheta
habet peculiares audiendi Deum, requiratur
alii principium diuersum, quod non permaneat
in Propheta habitualiter, sed darat occurrente
occasione.

P. Hurtado de prophetia agit disp. 28. Et §. 5.
supponit, Prophetam (loquendo de prophe-
tia propria, & perfecta) cognoscere evidenter
signa, quibus Deus ei loquitur, & significatum
illorum signorum, quod etiam supponit §. 11.
An vero habitus fidei sufficiat ex parte princi-
pij ad actus Prophetarum, satis obscurè loquitur:
nam §. octauo, dicit, cognitionem Prophe-
tiam solum differet à nostro alienus fidei: qua-
tenus nos habemus pro obiecto formalis non so-
lum signa, quibus Deus loquitur, sicut cum
propheta, sed etiam ipsum alienum Prophete-
te, per quem dicit compleri reuelationem for-
malem Dei: at vero alienus Prophetarum non ha-
bet sibi ipsum pro obiecto formalis, sed sola si-
gna, quibus Deus ei loquitur, que signa di-
cunt non esse reuelationem formalem, sed so-
lum instrumentalium. Quod discrimen dicit,
sufficiere ad distinguendum actum Prophetarum à
nostrō alienis specie quasi physica, non tamen
morali, atque ideo non spectare ad diuersos ha-
bitus; nisi ex modo tendendi clare & obscurè.
Postea tamen sectione, terria, §. 18. loquitur de
qualitate illa, qua efficiens producitur cogni-
tio clara reuelationis diuinæ existentis, & ex
auctoritate diuinæ deprehenditur veritas ciu-
lē reuelationis, §. 24. concludit, eos actus

prophetarum fieri de facto per auxilium extinse-
cum Dei, & non per habitum: quare suppo-
nit habitum fidei non sufficere ex parte prin-
cipij ad eiusmodi actus, qui ramen coinnaturali-
ter exigerent aliquem habitum infusum, à quo
procederent, ut ipse facetur §. 23. Quare magis
credo, ipsum non putare, quod hi actus possint
procedere ab habitu fidei quia quamvis ex parte
obiecti formalis non esset repugnantia, repugnat
tamen ex parte charitatis, quam habet hic actus,
& quam non habet actus fidei, & ideo fortasse
§. 8. addidit verba illa, nisi ex modo tendendi cla-
rè & obscurè.

Ex dictis tamen claritatis gratia, distinguen-
dum existimo de Prophetia, quæ potest latius ac-
cipi pro prædictione futurerum, prout fundata
in reuelatione Dei latè sumpta, vel potest accipi
strictè pro prædictione fundata in reuelatione
strictè sumpta. Diximus enim supra, aliquando
reuelationem sumi latè, prout comprehendit
etiam scientiam alicui à Deo infusam; aliquando
vero sumi strictè, prout convertitur cum loqua-
tione Dei manifestantis, & testificantis aliquid.
Nam Deum infundendo scientiam alicui, non lo-
quitur propriè, nec testatur illa obiecta: suffi-
cient autem scientia illa, ut qui eam accipit, posset
ex vi illius prædicere futura, vel occulta, atque
adeo in aliquo sensu vocaretur Propheta. Com-
muniter tamen hoc nomen à Theologis applica-
tur iis, qui ex reuelatione sibi peculiariter facta
Dei testificantis, & reuelantis aliquid, illud præ-
dictum, ita enim loquitur S. Thom. *infra* quest. 131.
art. 6. dum ait, *Prophetia est quadam cognitio in-
tellectui Propheta impressa ex reuelatione diuina
per modum ensimdam doctrina.* Vbi nomine do-
ctrina satius exprimitur loquutio, & testificatio
Dei; nemo enim docet, nisi voce, vel scripto, aut
aliter loquens. Vnde prædictiorem Prophetarum
certam esse, quia fundatur in auctoritate Dei
tradunt communiter Theologi, ut probat Suarez
loci supra citato sect. 3. num. 10. & colligitur ex
scriptura passim dicente, Deum loqui per Pro-
phetas, & in Prophetis, qui idem frequenter præ-
mittebant verba illa, *Hec dicit Dominus, Verbum
Domini, quod factum est ad me: factum est verbum
Domini;* & similia.

Quo supposito, si sermo esset de prophetia
latè sumpta fundata in scientia infusa absque te-
stificatione Dei, constat clare, illam distinguere
fide, que fundatur in auctoritate Dei reuelantis;
& testificantis: illa autem non fundatur in
testificatione Dei, sed in scientia infusa de tali
objeto: inquit licet habens illam scientiam reflexè
illam cognoscens, ex illa, & ex eius supernatura-
litate, & infallibilitate inferret per discursum ve-
ritatem rei manifestatæ per talem scientiam; hic
alienus non esset actus fidei, quia non haberet
pro obiecto formalis testimonium Dei, sed infal-
libilitatem scientia infusa, & eius supernatura-
lità, ut bene notauit Hurtado. *dicitur* disp. 28.
§. 12.

Loquendo vero de prophetia strictè sumpta,
que supponit reuelationem Dei loquentis Propheta,
& testificantis tale obiectum, videndum
est, qui actus in Prophetarum reperiantur. Nam in
primis habet actum, quo videt, ac cognoscit si-
gna, quibus ei Deus loquitur; deinde actum,
quo iudicat illam esse loquitionem Dei: deni-
que actum, quo properat diuinam auctoritatem
credit obiectum, quod Deus illi dicit: nam de
H 4 actions

³⁷¹
Prophetia latè
strictè sumpta
accipitur

³⁷²
Sementia
Auctoritatis

373

actione externa, qua prædict rem illam aliis non est magna difficultas, cum illa in sua entitate sit naturalis, & possit imperari à voluntate bona, vel etiam mala, sicut consecratio Eucharistia, vel alia actiones etiam sacræ, de primo ergo actu, quo percipit signa quibus Deus ei loquitur, distinguendum videtur; si enim per illum actum non solum percipit signa, sed evidenter iudicat illa signa esse à Deo, videtur esse supernaturalis; nam sicut actus obscurus, quo de facto iudicamus, Deum reuelare mysteria fidei, est supernaturalis, & procedit à fide, si de illo iudicio, dicendum videtur, cum in eo etiam fundetur assensus rei reuelatae. Quare ad illum actum requiritur principium supernaturalis ex parte potestia, quod quidē distinguui videtur ab habitu fidei, qui, ut postea videbimus, est obscurus sicut respectu rei reuelatae, propter incidentiam reuelationis Propheta autem habens evidentiā de loquutione Dei, haberet etiam evidentiā rei reuelatae saltem in attestatione, que non potest esse ab habitu fidei, quia est vera evidentiā, ut videbimus *dissequentiū*.

374

Si verò Propheta percipiat quidē signa illa, quibus Deus loquitur, non tamē cognoscat evidenter, esse loquutionem Dei, loquendo de illo primo actu, quo percipit signa, & non de secundo actu, quo postea iudicat, & credit, Deum loqui per illa signa, non video sufficiē fundatum, aut necessitatē, ut ille actus sit supernaturalis in substantia, & quod non sufficiat, si sit supernaturalis saltem quoad modum. Quia in primis de facto in nobis, licet assensus, quo credimus, Deum reuelare mysteria fidei, sit supernaturalis, cognitionē tamen præcedens, qua percipi mus reuelationem, Dei mediataam, quæ sit nobis per Ecclesiam, vel Scripturam, vel etiam per Propheteram prædicantem & proponentem, non videtur supernaturalis quoad substantiam: imò in reuelatione etiam immediata, cognitionē, qua per vi sum Rex Baltaſas percipiebat reuelationem Dei scriptam in patiete, & cognitionē etiam, quæ in eius intellectu fiebat de tali scriptura, non videretur, quod fuerit supernaturalis quo ad substantiam, sed naturalis ex speciebus talis obiecti sensibili. Item cognitionē, qua Moysē viu percipiebat rubi ardorem sine combustionē, & intellectio illi correspondens, non videtur supernaturalis quo ad substantiam. Quod idem est, quando Deus per Angelos loquitur, & reuelat alicui; nam auditio, qua B. Virgo, vel Zacharias percipiebant voces formatas ab Angelo Gabriele, & intellectio illi sensationi correspontens, non appetit, cur debuerit esse supernaturalis quoad substantiam. Vnde licet, Deus immediate loqueretur sine signo sensibili externo per representationem imaginum, aut vocum in phantasia, idem dicendum videtur; cum Angelus etiam possit, & Daemon formare in phantasia tales imagines per applicationem specierum, & illa obiecta sensibilia sint, & perceptibilia à sensu interno. Denique, licet Deus loqueretur immediate in intellectu absque interventu fantasie, non appetit, cur eiusmodi loquio petat supernaturalitatem quoad substantiam, cum Deus etiam, ut Auctor natura posset loqui Angelis, & animabus separatis, eisque aliquid præcipere; que loquio in eo statu puræ naturæ non esset supernaturalis: ergo licet Deus anima coniuncta corpori eodem modo loqueratur, poterit ea loquio esse solum supernaturalis, quoad modum, quatenus in eo statu

non debetur anima vnitæ corpori, quare ad eam loquitionem præcisè percipiendam, non appetit necessitas principij supernaturalis, sed concursus Dei cum potentia naturali ad percipiendam eam loquitionem, qui fortasse concursus in his circumstantiis non deberetur.

Dōctores ergo supponentes actum Propheticæ esse supernaturalē quo ad substantiam, & exigi principium supernaturalē, videntur potissimum loqui de actu, quo Propheta non solum percipit voces, seu signa, quibus Deus loquitur, sed percipit, & cognoscit, Deum per illa signa loqui, qui est potissimum Propheta actu: ideo enim supponunt cognitionem Propheticam debere esse certam de Deo reuelante, ut probat Suarez, scđt. 4. num. 4. quia alioquin non posset propheta certò credere, vel prædicere obiectum reuelatum, nisi certo crederet, Deum esse reuelantem: loquuntur ergo de actu iudicij, quo ex evidentiā credibilitate signorum sibi à Deo propositorum iudicat certò, & infallibiliter Deum ibi loqui ex quo assensu postea credit certò rem reuelatam. Vtrumque tamen absque evidentiā: sicut & B. Virgo ex loquutione Angeli, cuius voces percipiebat, habuit evidenter credibilitatem, quod illa esset reuelantem Dei: non tamen habuit evidentiā de hoc: alioquin non ita meruiset, nec commendata fuisset eius fides ab Elisabetha dicente, beata qua credidisti. nam evidentiā cogere ad credendam reuelationem, & rem reuelatam, & beati sunt illi, qui non viderunt, & crediderunt.

Hoc ergo supposito consequens videtur, quod iudicium illud Propheta, quo iudicat, Deum fibilo loqui, & qao propter loquitionem Dei credit rem reuelatam, esse supernaturalē in substantia, sicut in nobis etiam est, quando credimus propter reuelationem mediata ad nos perducant, atque adeo exigere principium aliquod supernaturale ex parte potentie. Hoc autem principium, quando iudicium illud nō est evidens, non videretur distinctum ab habitu fidei, quem habemus, ut confessit bene Suarez scđt. 6. num. 4. quia cum habitus fidei extendatur ad credendam omnem reuelationem obscuram, atque etiam ad priuatam, multò magis extendetur ad eam credendam, que fit ipsi Propheta, que magis participat de reuelatione non priuata, cum fiat in utilitatem aliorum.

Solū posset esse difficultas, quia si non ponitur in Propheta aliud principium supernaturalē ad suos actus præter habitum fidei, non videretur verum quod indicat S. Thom, ques. 171. art. 2. & sequuntur alij plures, quod Propheticæ donum non datur communiter per modum habitus, & permanenter, sed solum transuerit: quare supponere videtur, esse qualitatem aliquam supplementum loco habitus insuffi, que durat occurrente occasione, & postea auferatur: quare Hurtado dicta disđp. 28. §. 24. dicit, prophetam fieri per auxilium extrinsecum Dei supplementum defectum habitus. Respondeo tamen, prophetæ donum non esse permanens, quia ultra habitum ad cognitionem propheticam requiruntur species, que non semper dantur, sed quando Deus loquitur, & ideo non est in potestate Propheta prophetare quoties voluerit, ut dixit Suarez scđt. 6. num. 4. si possumus credere, nisi vel à Deo immediate, vel ab aliis proponantur obiecta credenda: & sicut ha-

bens

bens aures expeditas non potest audire, nisi si alij loquuntur.

Vnde obiter inseritur, licet in Propheta ineundenter cognoscere Deum sibi loqui, præcedat iudicium evidens credibilitatis & pia affectio voluntatis ad credendum Deum loqui, & verum esse, quod loquitur, ad hos etiam actus sufficere prudentiam infusam, quæ in nobis elicit iudicium credibilitatis & habitum eriam pia affectio- nis communera; quia nos etiam habemus iudicium illud evidens, quare ratione evidenter non requiritur in Propheta aliis habitus ad iudicium illud; & habitus noster pia affectio voluntatem elicit imperantem allenus obscurum circa diuinam revelationem, propt̄ imperat etiam sibi Propheta in prædicto casu.

DISPUTATIO II.

De obscuritate fidei, & de eius compossibilitate cum evidenter.

SECTIO I. *Vtrum revelatio clara possit esse obiectum formale fidei.*

II. *Vtrum fides possit esse de obiecto aliquo clarè cognito.*

III. *An idem assensus fidei possit tene- dere circa obiectum revelatum per aliud medium scientificum vel probabile.*

No c etiam pertinet ad obiectum formale fidei explicandum, non quidem quoad entitatem obiecti ipsius, sed quoad conditionem requisitam, ut possit intellectum mouere ad assensum fidei. Oportebit autem prius videre de obscuritate requita ex parte revelationis: possea de obscuritate requita in ipso obiecto materiali; an scilicet debeat vndeque esse obscurum, itayt aliunde etiam debeat non esse euidenter notum.

SECTIO I.

Vtrum revelatio clara possit esse obiectum formale fidei.

Revelationem claram appello eam, quam euidenter cognoscimus esse revelationem Dei: suppono autem fieri posse quod sciām euidenter aliquam esse revelationem Dei absque eo quod videam Deum clarè in se ipso, ut dixi *sap.* *7.* quod aduersus Bañes *in presenti art. 5.* *circa finem & infra quest. 5.* *art. 1.* *post. ultimam con-* *clusiōnēm*, qui id negauit, docet communis sententia, *Caiet. in presenti art. 4.* & *infra quest. 171.* *art. 5.* *Dur. in 3. distinct. 23. quest. 9.* *Carthiū.* & *Balfolis quest. 1. prologi.* Aragon *infra quest. 5.* *art. 1.* Alfonsus Mendoza *in quodlib. quest. 3.* *scholast.* videatur Suarez *tom. 1. in 3. par. disp. 27.* *quest. 2.* *§. sed occurrit.* & *in presenti dispu. 3. quest. 8.* Vbi afferit plures alios, Vasq. *2. tom. in primaria par.*

disp. 13. num. 6. & 7. *Valentia in presenti disp. 1.* *quaest. 3. puncto 1.* *Salas 1. tom. in 1. 2. tract. 2. di-* *spu. 6. sect. 7.* Et probatur facile, quia potest Angelus, v.g. cognoscere supernaturalem entitatem, & quidam actus fidei, ergo potest cognoscere euidenter supernaturalem actus fidei, ergo potest cognoscere euidenter, quod habet pro objecto veram revelationem Dei, & per consequens euidenter sit existentiam revelationis; nam sicut viribus naturæ cognoscit Angelus entitatem lapidis, v.g. ordinem, quem lapis habet ad Deum; ita ex elevatione potest intueri entitatem actus supernaturalis, & habitudinem intrinsecam, quā ille actus habet ad Deum verē revealantem. Item potest Deus producere aliquam qualitatem, vel actionem, sive vitalem, sive non vitalem, in mente Angeli, que per suam entitatem sit vox, & loquutio Dei, (ut diximus in superioribus;) quare qui cognoscet quidditatem illam qualitatem, vel actionem, cognoscet clarè illam esse loquitionem, & revelationem Dei, absque eo quod viseret ipsum Deum.

Dices: *vnu Angelus non potest cognoscere clarè loquitionem alterius*, quin eo ipso videat voluntatem Angeli, volentis manifestare suum conceptum, ergo nec potest cognoscere clarè loquitionem Dei, quin videat voluntatem, qua Deus vult manifestare suum conceptum, & per consequens quin videat substantiam Dei, quæ distinguitur ab eius voluntate.

Respondeo, negando consequentiam. Ratio discriminis est, quod loquutio, & vox Angeli est formaliter actus voluntatis ordinantis obiectum ad alium Angelum, ut explicui *in tract. de Angelis* nec potest formare ad extra aliquam vocem, quia loquatur cum aliis Angelis, quare cum vox Angeli loquentis debet percipi ab audiēte, debet videri eius voluntio. At vero Deus potest formare vocē extra se, quia loquatur, & quae exprimat eius mentē, quare potest loquutio videri, quin videatur voluntio Dei, licet ex visione loquitionis cognoscatur abstractiū talis voluntas increata Dei.

Dices primò, ipse actus fidei est cognitio obscuræ revelationis Dei, ergo licet euidenter, & intuitiū cognoscatur ipse actus fidei, non potest manifestare euidenter revelationem Dei, cuius ipse est essentialiter cognitio, & manifestatio obscura. Respondeo, actum fidei esse obscurum in genere cause formalis, esse vero clarum in ratione medijs cogniti: hoc est, ipsum actum fidei per suam naturam esse talem, ut subiecto, seu intellectu, cui inhaeret non tribuat alium effectum formalem, nisi obscurè intelligentis: cum hoc tamen stat, quod per suam entitatem supernaturalem exigat essentialiter non produci, nisi quando prædicta vera revelatione Dei: quare, qui intuerit eius entitatem, videri hunc ordinem essentiali- *Angeli lo-* *quatio &* *vox qu-* *si.*

lē, & ideo tanquam in medio cognito potest euidenter cognoscere, dari revelationem Dei. Si- cat etiam nostra cognitio naturalis de Deo per media probabilia obscurè nobis manifestat in genere causarum formalis existentiam Dei. Angelus tamen perfectè comprehendens illum meū actū, & ordinem quem habet ad Deum, ut ad suam es- tentiam naturalem, euidenter cognoscit in eo actū, tanquam in medio cognito Deum existere, qui est causa illius actus.

Dices secundò, si revelatione Dei ut talis cognoscetur euidenter, & quidditatiū, sequeretur, quod cognoscetur quidditatiū, etiam Deus re- *velans*